

Inventarisatierapport 2004

Golfbaan Welschap

Roerdomp (*Botaurus stellaris*)

Uitgave: Vogelwerkgroep De Kempen, januari 2005
Samenstelling: Wil de Veer

Inventarisatierapport 2004

Golfbaan Welschap

Wil de Veer

Inhoud

1.	Inleiding	1
2.	Het inventarisatiegebied	2
2.1	Het gebied	2
2.2	Algemene informatie	3
3.	Inventarisatie en methodiek	4
3.1	Inventarisatie	4
3.2	Methode	4
4.	Bezoekdata	5
4.1	Algemene informatie	5
4.1.1	Tabel met bezoekdata	5
5.	Resultaten	6
5.1	Soorten	6
5.1.1	Tabel met soorten die werden aangetroffen	6
5.2	Broedvogels	7
5.2.1	Tabel met broedvogels die werden aangetroffen	7
5.3	Broedvogels die op De Rode Lijst van bedreigde soorten staan	7
6.	Soortenbespreking Broedvogels	8
6.1	Broedvogels in 2002 en 2003	16
7.	Nestkasten	18
7.1	Algemene informatie	18
7.1.1	Tabel met vergelijkingen broedresultaten 2004-2003	19
8.	Niet-broedvogels	20
8.1	Algemene informatie	20
8.2	Vogels die op De Rode Lijst van bedreigde soorten staan	21
9.	Bespreking van de resultaten	22
9.1	Conclusie	22
9.2	Ten slotte	22
10.	Algemene informatie en advies	23
11.	Literatuur en fotoverantwoording	24
	Bijlagen	25
1.	Overzichtskaart van het terrein	26
1.1	Globale verdeling van de naaldbomen	27
1.2	Globale verdeling van de loofbomen	28
2.	Verspreidingskaarten	29
	Territoria Broedvogels	

1. Inleiding

In 2004 is er voor de derde achtereenvolgende keer een vogelkartering gemaakt van Golfbaan Welschap, gelegen aan de Welschapsedijk te Eindhoven.

Het betreft de periode 1 januari 2004 tot en met 15 december 2004.

De inventarisatie is uitgevoerd voor alle voorkomende vogels, zowel broedend, pleisterend en/of voedsel zoekend.

De broedvogelmonitoring is uitgevoerd volgens de methode van de heer A.J. van Dijk, 'Broedvogels inventariseren in proefvlakken', SOVON, Beek-Ubbergen, 1996.

Bij de inventarisatie is uitgegaan van de vraagstelling:

1. Welke vogels broeden in het gebied en hoeveel zijn dit er van iedere soort?
2. Waar bevinden zich de territoria van de broedvogels?
3. Welke soorten maken daarbij gebruik van een nestkast?
4. Welke soorten komen er in het gebied regelmatig voor als niet-broedvogel?
5. Welke soorten komen er in het gebied sporadisch voor als niet-broedvogel?

In dit rapport is ondermeer een evaluatie gemaakt van de laatste drie jaren en er is tevens een bespreking per soort broedvogel in opgenomen. Dit laatste is mede gedaan om de vele vragen van de bezoekers van de golfbaan te beantwoorden. Gezien de werkzaamheden en veranderingen die de golfbaan vanaf 2005/2006 zal ondergaan, is besloten dat gedurende deze periode er wel geïnventariseerd zal worden, maar dat een officieel rapport pas zal worden uitgebracht in het jaar nadat de golfbaan zijn definitieve indeling heeft gekregen. De tussenliggende tijd zal o.a. gebruikt worden voor het aanleggen van een nieuwe waterpartij en het creëren van een gunstige biotoop voor o. a. insecten en egels (nesthulp), vlinders (het zaaien van specifieke bloemen) en libellen.

Een woord van dank gaat uit naar de heer A. Jeurissen, eigenaar van Golfbaan Welschap, die toestemming gaf om het gebied te inventariseren en volledige medewerking verleende; de groep 'Greenkeepers' van de golfbaan, werkzaam bij SBA (Steenberg Afgraving): de heren T. Driessen, H. Verhoeven, E. Welvaarts, M. D'Achard van Enschut en M. van den Berk, die op enthousiaste wijze hun hulp hebben verleend.

Ook dank aan enkele leden van Vogelwerkgroep De Kempen: de heren J. van Kessel, W. Deeben, P. Wouters, J. Kolsters en J. Wouters voor hun waardevolle opmerkingen. Beide laatstgenoemden daarbij ook nog dank voor het nakijken van dit rapport.

De foto op de omslag is met toestemming van de heer H. van Kampen overgenomen van de in zijn beheer zijnde website: www.fryslansite.com.

Het rapport wordt o.a. overhandigd aan de eigenaar van de golfbaan, Stichting Stadsnatuur Eindhoven, 'Greenkeepers', Sovon Vogelonderzoek Nederland en Vogelwerkgroep De Kempen.

Van alle verschenen rapporten ligt een exemplaar ter inzage in het clubhuis op de golfbaan en is een exemplaar aanwezig in de bibliotheek van Vogelwerkgroep De Kempen.

2. Het inventarisatiegebied

2.1 Het gebied

Het onderzochte gebied is gelegen in atlasblok 5144-13 en heeft een oppervlakte van 49 hectare, verdeeld over twee stukken van 28 en 21 ha, gelegen in het noordwesten van Eindhoven, tussen de autosnelweg A-2 en het Beatrixkanaal, ter hoogte van de wijk Meerhoven. Het terrein is gescheiden door een weg en een fietspad. Als golfbaan is het gebied in ontwikkeling sinds 1985 en in april 1986 was het terrein speelklaar. Gezien de bestemming van het perceel zal duidelijk zijn dat het merendeel bestaat uit gras. De beplanting bestaat uit meer dan veertig verschillende boomsoorten, voornamelijk oude eiken en berkenbomen, dennen en lariksen. Een struiklaag ontbreekt bijna geheel.

Om duidelijke grenzen van het gebied te kunnen bepalen is bij het inventariseren als grens de afrastering van het terrein genomen (hekwerk, draad).

Opgemerkt dient te worden dat vooral het westelijk gedeelte, grenzend aan het fietspad langs het Beatrixkanaal, een smalle strook bos en struiken bevat die vogelrijk is.

Langs de gehele oostzijde loopt de parallelweg van de autosnelweg A-2. Het belendende bosperceel aan de noordoostzijde is tegenwoordig arm aan broedvogels, in tegenstelling tot vroeger. De zuidoostzijde van het gebied grenst aan een volkstuinencomplex.

Voor meer informatie over het gebied verwijs ik naar het verslag van 2002.

Hole 3

2.2 Algemene informatie

Op dit moment, december 2004, is nog steeds niet duidelijk wat ter compensatie aan de golfbaan wordt aangeboden, inzake de uitbreiding van de snelweg, waarvoor een gedeelte van de golfbaan nodig is. Wel is duidelijk dat er grote veranderingen in de indeling en routing van de golfbaan zullen plaatsvinden. Gedurende een periode van 1½ tot 2 jaar zullen de gevolgen ingrijpend zijn. Volgens de planning van Rijkswaterstaat zullen de werkzaamheden bij Golfbaan Welschap beginnen op 1 maart 2006.

Op 16 en 23 oktober zijn met groot materieel poel nummer 7 en 8 geschoond en uitgediept, en is poel 2 geheel uitgegraven, vergroot en anders ingedeeld. De oevers zijn dusdanig ingericht dat de zon de poelen kan opwarmen en er is gelegenheid voor de salamanders om in de zon te gaan liggen. De werkzaamheden zijn uitgevoerd onder leiding van de heer P. Timmermans, poelenbeheerder Stichting Stadsnatuur Eindhoven.

De nummering van de poelen, zie de overzichtskaart van het terrein, is overgenomen uit het verslag van de Poelenwerkgroep, een onderdeel van Stichting Stadsnatuur Eindhoven, die al meer dan tien jaar de poelen in Eindhoven op amfibieën inventariseert.

Opgemerkt dient te worden dat poel 2 al vier jaar droog stond en dat de poelen nummer 7 en 8 door mij zijn genummerd, daar deze, om voor mij onduidelijke redenen, niet mee zijn genomen in de inventarisaties, zoals uitgevoerd door de Poelenwerkgroep.

Poel 7

3. Inventarisatie en methodiek

3.1 Inventarisatie

Het veldwerk en de verslaglegging zijn uitgevoerd door Wil de Veer, lid van Vogelwerkgroep De Kempen en reeds meer dan 35 jaar actief met het kijken naar en bestuderen van vogels, zowel in binnen- als buitenland.

De gegevens voor de inventarisatie zijn verkregen door zeer regelmatige bezoeken op diverse tijdstippen van de dag, alsmede door het participeren in het nestkastonderzoek. Dit laatste in samenwerking met de heren M. van den Berk, T. Driessen, A. van den Hout, F. van Kersbergen en M. D'Achard van Enscht.

Gezien de afmeting, indeling en begaanbaarheid van het terrein is het geen probleem om in één ochtend het gehele gebied te karteren. Er is bij de inventarisatie uitgegaan van de SOVON-methodiek BMP Algemene soorten.

3.2 Methode

Alle soorten zijn gekarteerd. Per soort, die als broedvogel werd aangetroffen, werd uit de verzamelde gegevens het territorium gegenereerd. De vogels die gebruik hebben gemaakt van de nestkasten zijn alle meegeteld bij de territoria.

De kartering is te voet uitgevoerd. Daarbij werd rekening gehouden met de maximale afstand waarover vogels gehoord kunnen worden. Het beginpunt van de route is steeds gewijzigd, zodat een bepaald deel van de route steeds op een ander tijdstip wordt gepasseerd. Alle relevante waarnemingen zijn verzameld op dagkaarten en later uitgewerkt op soortkaarten. In de bijlagen zijn de soorten en territoria (= n) vermeld op de zogenaamde territoriumkaart. De weersomstandigheden waren tijdens het inventariseren gunstig (zie ook tabel 4.1.1).

Om te kijken welke soorten het terrein aandoen zijn meerdere bezoeken afgelegd op diverse tijden van de dag en onder diverse weersomstandigheden.

Bij het inventariseren van de Kleine Karekiet werd de methode "verstoor en hoor" gebruikt. Hierbij wordt wat geluid gemaakt, wat tot gevolg heeft dat de mannetjes onmiddellijk beginnen te zingen. Het territorium van de Kleine Karekiet is vaak erg klein en beslaat soms niet meer dan enkele vierkante meters. Als bij deze soort alleen de spontaan zingende mannetjes worden genoteerd, zal er zeker sprake zijn van een te lage schatting.

Verder is er geen gebruik gemaakt van speciale technieken of hulpmiddelen, uitgezonderd bij het vaststellen van de territoria van de Bosuil.

Door mijn vele bezoeken aan Golfbaan Welschap buiten de inventarisatieronden om, zowel overdag als 's avonds, is er een goed beeld ontstaan over de soorten en aantallen vogels. In totaal zijn dit meer dan zestig bezoeken. Hierbij werd vaak gebruik gemaakt van de fiets.

4. Bezoekdata

4.1 Algemene informatie

Ten behoeve van de kartering van de Bosuil is op 20 januari een avondbezoek gebracht. Er werd gebruik gemaakt van een cassette recorder, wat direct resultaat opleverde. Op genoemde datum werd een exemplaar aangetroffen. Later in het jaar, in de maand november, is de soort ook gehoord. De weersomstandigheden waren gunstig, bijna windstil, droog en helder weer.

In totaal zijn er elf volledige rondes gelopen (zie tabel 4.1.1).

Verder zijn er nog diverse bezoeken geweest, zowel overdag als 's avonds, waarin zogenaamde losse waarnemingen zijn gedaan, o.a. van spontaan roepende Ransuilen (zowel een adult als een juveniel) en een Bosuil en van een Appelvink (twee weken aanwezig) en een Zomertaling en een Roerdomp (beide enkele dagen aanwezig). In augustus werd een (ontsnapte) Valkparkiet aangetroffen.

Indien de temperatuur tweemaal staat vermeld, dan is er bij aanvang en op het einde gemeten.

4.1.1 Tabel met bezoekdata.			
Bezoek	Data	Tijd	Weer
01	20-02	7.30 – 9.45	Droog; Onbewolkt; -3° – +2°; NO wind, kracht 3-4
02	03-03	6.45 – 9.45	Droog; Heilig, later onbewolkt; -3° – +4°; O wind, kracht 2
03	15-03	08.00 – 11.15	Droog; Bewolkt; +10°; ZW wind, kracht 3-4
04	26-03	08.00 – 11.00	Droog; Zonnig; +0° +7°; NNO wind, kracht 2
05	09-04	07.30 – 10.30	Droog; Licht bewolkt; +0° +9°; NW wind, kracht 2
06	21-04	07.45 – 11.45	Droog/motregen; Zwaar bewolkt; +10°; ZO wind, kracht 2
07	02-05	05.45 – 08.45	Droog; Bewolkt; +13°; ZW wind, kracht 2
08	16-05	05.00 – 08.10	Droog; Licht bewolkt; +10°; NO wind, kracht 2
09	18-05	20.45 – 22.15	Droog; Licht bewolkt; +18°; NO wind, kracht 2
10	28-05	05.00 – 08.00	Droog; Grondmist/bewolkt; +2° - +11°; O wind, kracht 3
11	16-06	04.45 – 07.45	Droog; Licht bewolkt; +10°; NW wind, kracht 2

5. Resultaten

5.1 Soorten

In totaal zijn er dit jaar 78 soorten aangetroffen, in 2003 en 2002 waren dit er respectievelijk 75 en 66, die zich lange of korte tijd op het terrein ophielden. Variatie in tijd hangt onder meer af van de tijd van het jaar, weersomstandigheden etc. Ook meegeteld zijn vogels die voedsel zoeken en/of jagen in of boven het perceel. Overvliegende vogels zijn vanzelfsprekend niet meegeteld. Soorten die in 2002 en/of 2003 niet werden waargenomen zijn: Roerdomp*; Tafeleend; Wespendif; Oeverloper; Stadsduif; Ransuil*; Boompieper; Grote Gele Kwikstaart; Fluiter en Appelvink.

* Waren wel vermoedens van aanwezigheid.

5.1.1 Tabel met soorten die werden aangetroffen.					
1	Dodaars	27	Houtduif	53	Fitis
2	Fuut	28	Turkse Tortel	54	Fluiter
3	Aalscholver	29	Bosuil	55	Goudhaantje
4	Roerdomp	30	Ransuil	56	Bonte Vliegenvanger
5	Blauwe Reiger	31	Gierzwaluw	57	Staartmees
6	Krakeend	32	IJsvogel	58	Matkop
7	Wintertaling	33	Groene Specht	59	Kuifmees
8	Wilde Eend	34	Grote Bonte Specht	60	Zwarte Mees
9	Zomertaling	35	Kleine Bonte Specht	61	Pimpelmees
10	Tafeleend	36	Boerenzwaluw	62	Koolmees
11	Wespendif	37	Huiszwaluw	63	Boomklever
12	Havik	38	Boompieper	64	Boomkruiper
13	Sperwer	39	Grote Gele Kwikstaart	65	Gaai
14	Buizerd	40	Witte Kwikstaart	66	Ekster
15	Torenvalk	41	Winterkoning	67	Kauw
16	Patrijs	42	Heggenmus	68	Zwarte Kraai
17	Fazant	43	Roodborst	69	Spreeuw
18	Waterhoen	44	Merel	70	Huismus
19	Meerkoet	45	Kramsvogel	71	Vink
20	Scholkster	46	Zanglijster	72	Groenling
21	Kievit	47	Grote Lijster	73	Putter
22	Houtsnip	48	Bosrietzanger	74	Sijs
23	Oeverloper	49	Kleine Karekiet	75	Kruisbek
24	Kokmeeuw	50	Tuinfluiter	76	Rietgors
25	Stadsduif	51	Zwartkop	77	Appelvink
26	Holenduif	52	Tjiftjaf	78	Koperwiek

5.2 Broedvogels

Bij het vaststellen van de territoria is gekeken naar de fusieafstand en is rekening gehouden met datumgrenzen en uitsluitende waarnemingen, zoals opgesteld door SO-VON. Tweede en/of vervolgbroedsels zijn, voor zover bekend, niet meegeteld.

Het aantal vastgestelde territoria bedraagt 356. In 2003 en 2002 waren dit er respectievelijk 249 en 137. Het aantal verschillende soorten in deze territoria bedraagt 42, tegen 43 in 2003 en 31 in 2002.

5.2.1 Tabel met broedvogels die werden aangetroffen.					
1	Dodaars (4)	15	Heggenmus (12)	29	Matkop (4)
2	Fuut (1)	16	Roodborst (11)	30	Kuifmees (3)
3	Wilde Eend (5)	17	Merel (14)	31	Zwarte Mees (3)
4	Fazant (11)	18	Zanglijster (3)	32	Pimpelmees (45)
5	Waterhoen (7)	19	Grote Lijster (2)	33	Koolmees (53)
6	Meerkoet (7)	20	Bosrietzanger (1)	34	Boomklever (2)
7	Houtduif (16)	21	Kleine Karekiet (14)	35	Boomkruiper (9)
8	Turkse Tortel (2)	22	Tuinfluit (2)	36	Gaai (3)
9	Bosuil (1)	23	Zwartkop (15)	37	Ekster (12)
10	Groene Specht (2)	24	Tijftjaf (12)	38	Kauw (3)
11	Grote Bonte Specht (2)	25	Fitis (5)	39	Zwarte Kraai (5)
12	Kleine Bonte Specht (1)	26	Goudhaantje (12)	40	Spreeuw (7)
13	Witte Kwikstaart (1)	27	Bonte Vliegenvanger (7)	41	Vink (14)
14	Winterkoning (14)	28	Staartmees (8)	42	Groenling (1)

5.3 Broedvogels die op De Rode Lijst van bedreigde soorten staan

In opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij is door Vogelbescherming Nederland in samenwerking met SOVON Vogelonderzoek Nederland een lijst samengesteld van soorten die in meer of mindere mate bedreigd zijn. Dit is: De Rode Lijst (november 2004).

Aangetroffen territoria van vogels die op deze recent verschenen lijst staan zijn: Groene Specht (kwetsbaar) en Matkop (gevoelig). Van beide soorten zijn jongen waargenomen. Bij de Groene Specht is de tendens dat de soort in hoog Nederland afneemt en in laag Nederland toeneemt*. Bij de Matkop is landelijk gezien een duidelijke afname waar te nemen*.

* Opgave Vogelbescherming Nederland, november 2004.

6. Soortenbespreking Broedvogels

In dit hoofdstuk worden de vogels vermeld waarvan een territorium kon worden vastgesteld. De status die aan de soort is toegewezen heeft betrekking op de Nederlandse situatie en is overgenomen uit de Vogelgids van Europa. Eveneens worden de soorten besproken waaraan in 2004 geen territoria konden worden toegekend (zie 6.1), maar die wel aanwezig waren in voorgaande jaren (2002 en 2003).

Dodaars (04 territoria)

Status: Jaarvogel, vrij schaarse broedvogel. Met vier paar is de bezetting van een kleinschalig leefgebied, zoals de vijvers op de golfbaan zijn, voor deze soort goed te noemen. Landelijk gezien profiteert de Dodaars duidelijk van de afgelopen zachte winters. Een belangrijke biotoopeis voor deze soort is voedselarm tot matig voedselrijk open water met een weelderige oevervegetatie. Evenals vorig jaar was er weer een koppel met drie broedsels. In augustus en september waren er op vijver 1, twee koppels met ieder twee jongen. Uitzonderlijk was dat dit voor een van de koppels een vierde broedsel was. Gezien de afmeting van de vijver, 70 x 30 meter, vonden er regelmatig territoriumconflicten plaats. In totaal zijn er minstens dertien jonge Dodaarzen bijgekomen. In 2003 waren er twee territoria en in 2002 waren er drie.

Fuut (01 territorium)

Status: Jaarvogel, vrij talrijke broedvogel. Hier is sprake van een constante invulling van het territorium. Gezien de biotoopeis van de soort is het normaal dat deze steeds op de grote open vijver, nummer 3, is te vinden. De Fuut heeft met succes twee van de drie jongen groot gebracht. In 2003 was er één territorium. In 2002 werd de soort wel gezien, maar kon er geen territorium worden toegekend.

Wilde End (05 territoria)

Status: Jaarvogel, zeer talrijke broedvogel. Voor deze soort geldt als belangrijke biotoopeis: voedselrijk open water. Mede aan de hand van jonge vogels konden vijf territoria worden toegekend. Tijdens de inventarisaties werden steeds veel ongepaarde mannetjes gezien. Zowel in 2003 als in 2002 werden er vier territoria vastgesteld.

Fazant (11 territoria)

Status: Jaarvogel, talrijke broedvogel. Van deze soort werden veel kuikens waargenomen. Het grote aantal waarnemingen van bijna volwassen jongen in september maakt duidelijk dat veel kuikens het gered hebben. Sommige territoria gaan over in de omliggende terreinen, wat gezien de biotoop ook logisch is. In 2003 waren er zes territoria en in 2002 kon er slechts één territorium worden vastgesteld.

Waterhoen (07 territoria)

Status: Jaarvogel, talrijke broedvogel. Er konden diverse succesvolle broedsels worden vastgesteld. Gezien de grote hoeveelheid gras op de baan is er een groot aanbod van voedsel voor de soort. In 2003 en 2002 waren er respectievelijk zes en vier territoria.

Meerkoet (07 territoria)

Status: Zeer talrijke broedvogel, jaarvogel. Vallend onder dezelfde ecologische vogelgroep als de Wilde Eend (Sierdsema 1995) geldt voor deze soort als biotoopeis eveneens: voedselrijk open water. Voor de Meerkoet zijn er op de golfbaan ruim voldoende graas mogelijkheden. In 2003 en 2002 konden er vijf territoria worden vastgesteld .

Houtduif (16 territoria)

Status: Uiterst talrijke broedvogel, jaarvogel. De soort is op het terrein goed vertegenwoordigd. Er zijn dit jaar diverse jongen waargenomen. Vooral in de winterperiode maakt de Havik dankbaar gebruik van het grote aanbod aanwezige Houtduiven. In 2003 en 2002 konden er negen territoria worden vastgesteld .

Turkse Tortel (02 territoria)

Status: Broedvogel, jaarvogel. De soort is een echte cultuurvolger en broedt uitsluitend in de nabijheid van menselijke bebouwing. In 2003 was er één territorium. In 2002 werd de soort wel gezien, maar kon er geen territorium worden toegekend.

Bosuil (01 territorium)

Status: Broedvogel, jaarvogel. De soort broedde in een nestkast en heeft dit jaar met succes twee jongen grootgebracht. Het territorium was reeds in januari vastgesteld aan de hand van een roepend mannetje, na geluidsnabootsing met een cassetterecorder. In 2003 kon er geen territorium worden vastgesteld. In 2002 waren er twee territoria.

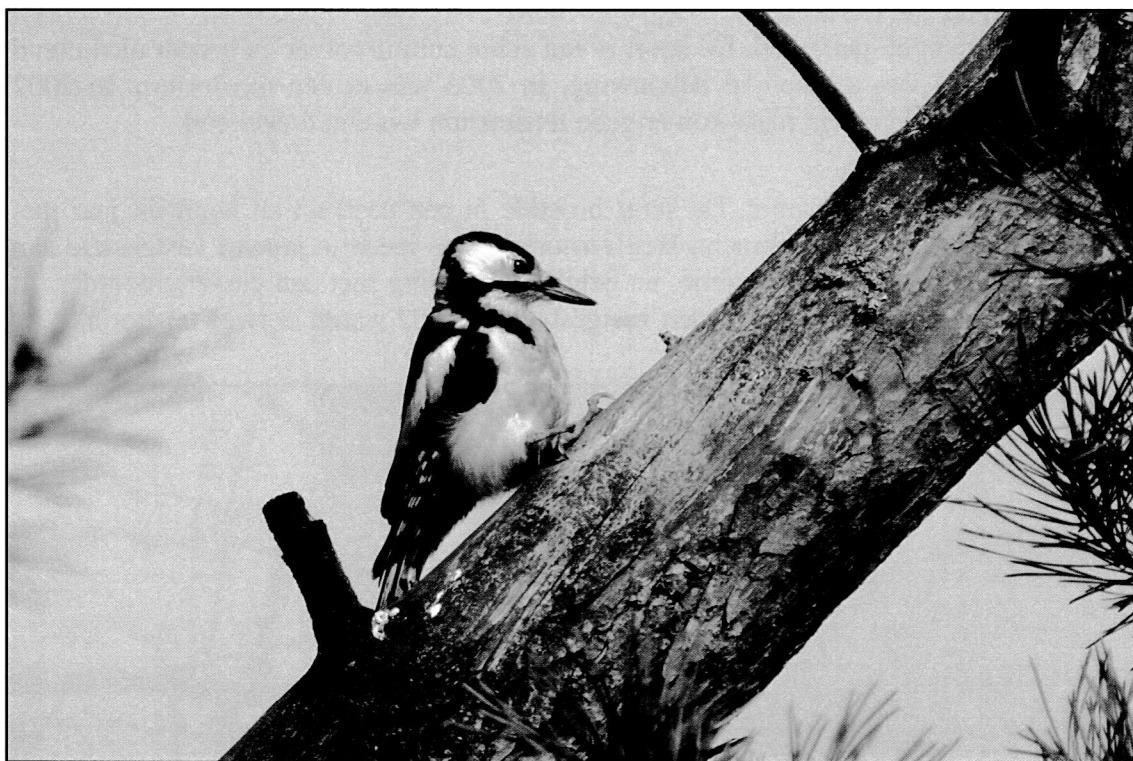
Bosuil

Groene Specht (02 territoria)

Status: Vrij schaarse broedvogel, jaarvogel. Een rode lijst soort. Op de golfbaan zijn de schelle lach en het snel verplaatsen, soms over grote afstanden, bijna dagelijks te horen en te bewonderen. Er zijn dit jaar, evenals in beide voorgaande jaren, weer jongen waargenomen. In 2003 en 2002 werd er één territorium vastgesteld.

Grote Bonte Specht (02 territoria)

Status: Talrijke broedvogel, jaarvogel. In Nederland de talrijkste spechtenssoort. Op de druk bezochte golfbaan is zijn alarmroep vaak te horen. Als kruinfoerageerder is de soort wat moeilijker te zien. In 2003 waren er twee territoria. In 2002 werd de soort wel gezien, maar kon er geen territorium worden toegekend.

Grote Bonte Specht

Kleine Bonte Specht (01 territorium)

Status: Vrij schaarse broedvogel, jaarvogel. Met zijn onopvallend gedrag is de soort niet eenvoudig te inventariseren. Van grote invloed voor zijn aanwezigheid is het voorkomen van oude bomen en van dood hout (in het bijzonder berk). De directe omgeving van de golfbaan is eveneens zeer geschikt als biotoop. In 2003 waren er twee territoria. In 2002 werd de soort wel gezien, maar kon er geen territorium worden toegekend. Landelijk is de soort toegenomen.

Witte Kwikstaart (01 territorium)

Status: Talrijke broedvogel, jaarvogel. Gezien de grote aantallen die in Nederland voorkomen en zijn voorkeur voor open terreinen om te foerageren is het niet verwonderlijk dat de soort regelmatig op de golfbaan is te zien. In 2003 was er één territorium. In 2002 werd de soort wel gezien, maar kon er geen territorium worden toegekend.

Winterkoning (14 territoria)

Status: Uiterst talrijke broedvogel, jaarvogel. Opvallend was dat dit jaar een koppel een nestkastje had uitgekozen om in te broeden. Dit is op Golfbaan Welschap in de negen jaar dat er nestkasten hangen nog niet eerder voorgekomen. In 2003 en 2002 werden er respectievelijk elf en vijf territoria vastgesteld.

Heggenmus (12 territoria)

Status: Talrijke broedvogel, jaarvogel. De soort is hier duidelijk aan een opmars bezig en profiteert, evenals bijvoorbeeld de Winterkoning, Roodborst en Merel, van de houtwallen die neergelegd zijn. In 2003 werden er zeven territoria vastgesteld. In 2002 kon er, opvallend genoeg, maar één territorium worden toegekend.

Roodborst (11 territoria)

Status: Zeer talrijke broedvogel, jaarvogel. Een koppel heeft met succes in een nestkast gebroed. Dit was op de golfbaan nog niet eerder voorgekomen. In 2003 en 2002 werden er respectievelijk negen en zes territoria vastgesteld.

Merel (14 territoria)

Status: Uiterst talrijke broedvogel, jaarvogel. Met ten minste 900.000-1,2 miljoen paren is de Merel de talrijkste broedvogel van Nederland (Atlas van de Nederlandse broedvogels, 2002). In 2003 en 2002 werden er respectievelijk negen en drie territoria vastgesteld.

Zanglijster (03 territoria)

Status: Talrijke broedvogel, jaarvogel. In 2003 werden er twee territoria vastgesteld. In 2002 kon er één territorium worden toegekend. Landelijk is de soort afgenomen.

Grote Lijster (02 territoria)

Status: Talrijke broedvogel, jaarvogel. Van beide paren werden jongen waargenomen. In 2003 en 2002 kon er één territorium worden toegekend. Landelijk is de soort afgenomen.

Bosrietzanger (01 territorium)

Status: Broedvogel. Op enkele meters van de nestplaats van het vorig jaar is de soort weer gaan nestelen. Er zijn jongen waargenomen. Belangrijk als broedhabitat zijn kruidenruigten met o.a. overjarige brandnetels. In 2003 kon er ook een territorium worden toegekend.

Kleine Karekiet (14 territoria)

Status: Talrijke broedvogel. De soort doet het op de golfbaan uitstekend. Ondanks de voorkeur voor nat riet, zijn er dit jaar ook twee territoria in de droger gelegen rietvelden. Bij het breder worden van de rietkragen kan de soort nog toenemen. In 2003 en 2002 werden er respectievelijk negen en vier territoria vastgesteld.

Tuinfluit (02 territoria)

Status: Talrijke broedvogel. Dit is een soort waarvan ik verwacht zou hebben dat deze in grotere aantallen voor zou komen. De Tuinfluit is gebaat bij struweel en struikgroei. Misschien dat met het juiste beheersbeleid voordeel is te behalen. In 2003 konden er drie territoria worden toegekend. Landelijk is de soort afgenomen.

Zwartkop (15 territoria)

Status: Talrijke broedvogel, jaarvogel (overwintert in klein aantal). De soort doet het op het terrein al erg goed. De verwachting is dat de Zwartkop nog meer zal gaan profiteren van het uitdunnen en opschonen van enkele gedeelten op het terrein. In 2003 en 2002 werden er respectievelijk acht en zes territoria vastgesteld.

Zwartkop

Tjiftjaf (12 territoria)

Status: Zeer talrijke broedvogel, jaarvogel. Bij zachte winters kan de soort in Nederland blijven. Na een forse teruggang in Nederland in de periode 1998-2000 is de soort weer aan een herstel bezig (Sovon nieuws, oktober 2004). In 2003 en 2002 werden er respectievelijk acht en zes territoria vastgesteld.

Fitis (05 territoria)

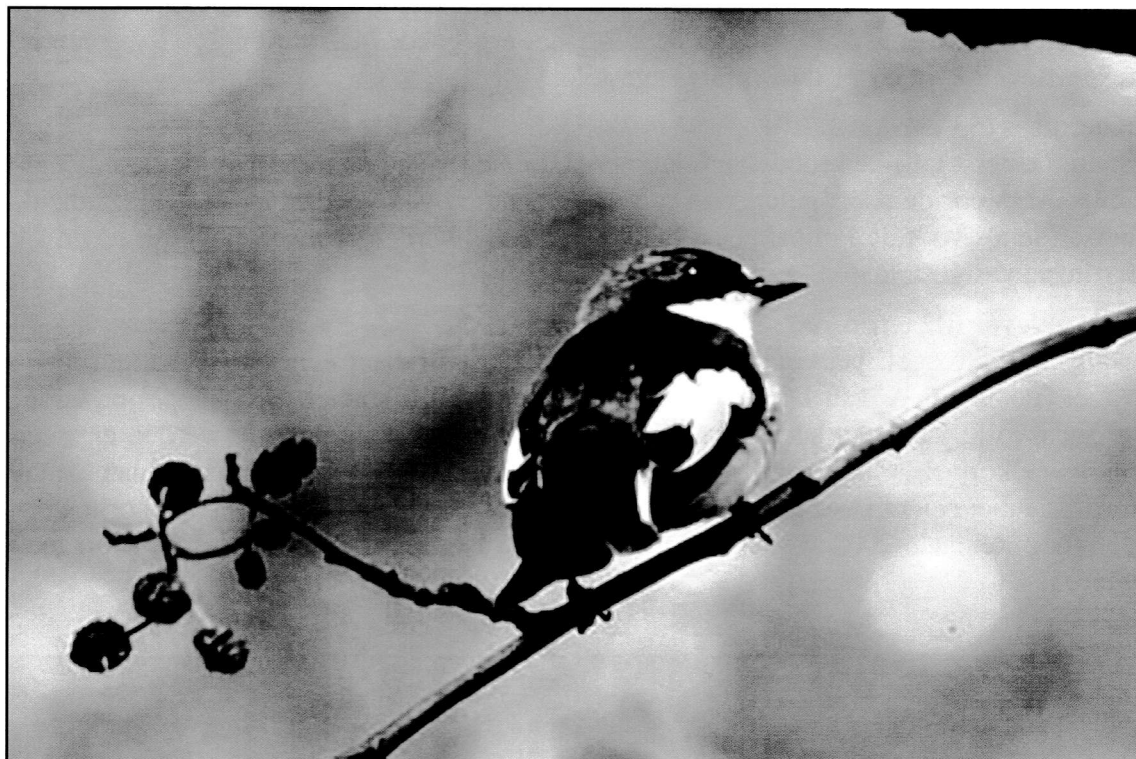
Status: Talrijke broedvogel. Het aantal broedparen blijft stabiel. In 2003 en 2002 werden er respectievelijk vijf en vier territoria vastgesteld. Landelijk is de soort afgenomen.

Goudhaantje (12 territoria)

Status: Talrijke broedvogel, jaarvogel. In de winterperiode werden er veel Goudhaantjes gezien die zich ophielden temidden van groepen mezen. In 2003 en 2002 werden er respectievelijk zeven en twee territoria vastgesteld.

Bonte Vliegenvanger (07 territoria)

Status: Broedvogel, doortrekker. In Midden- en Oost-Brabant een vrij schaarse broedvogel (Poelmans & van Diermen, 1997). Het lijkt erop dat de soort zich voorgoed heeft gevestigd op het terrein. In 2003 konden er twee territoria worden toegekend. In 2002 werd er één territorium vastgesteld.

Bonte Vliegenvanger

Staartmees (08 territoria)

Status: Talrijke broedvogel, jaarvogel. Voor het tweede jaar heeft er ook weer een koppel zogenaamde Witkopstaartmezen gebroed. In de winterperiode bevinden zich vaak drie grote groepen rondtrekkende Staartmezen op het terrein. In 2003 en 2002 werden er respectievelijk zes en drie territoria vastgesteld.

Matkop (04 territoria)

Status: Talrijke broedvogel, jaarvogel. De Matkop is evenals de Kuifmees voornamelijk afhankelijk van rotte bomen (zachte houtsoorten), daar beide soorten hun nest zelf uithakken. In 2003 werden er twee territoria vastgesteld. Soort staat op De Rode Lijst.

Kuifmees (03 territoria)

Status: Broedvogel, jaarvogel. Een koppel broedde in een dode berk juist buiten het terrein. De soort is bij het foerageren afhankelijk van naalddhout (Grove den). In 2003 werden er twee territoria vastgesteld. In 2002 kon er één territorium worden toegekend.

Zwarte Mees (03 territoria)

Status: Broedvogel, jaarvogel. De soort broedde ook dit jaar succesvol in een nestkastje (twee legsels). In 2003 werden er drie territoria vastgesteld. In 2002 kon er maar één territorium worden toegekend.

Pimpelmees (45 territoria)

Status: Zeer talrijke broedvogel, jaarvogel. Vanwege het grote aanbod van voedsel en nestgelegenheid (nestkasten) doet de soort het erg goed. In 2003 en 2002 werden er respectievelijk 41 en 21 territoria vastgesteld.

Koolmees (53 territoria)

Status: Uiterst talrijke broedvogel, jaarvogel. In Nederland de meest voorkomende mezensoort. Voor de soort geldt, wat betreft het aanbod van voedsel en nestgelegenheid, hetzelfde als voor de Pimpelmees. In 2003 en 2002 werden er respectievelijk 36 en 24 territoria vastgesteld.

Boomklever (02 territoria)

Status: Broedvogel, jaarvogel. In Midden- en Oost-Brabant een vrij schaarse broedvogel (Poelmans & van Diermen, 1997). De soort blijft stabiel. Een koppel broedde, evenals vorig jaar, met succes in een nestkastje. In de winterperiode werden er meer dan twee koppels waargenomen, zodat de verwachting is dat in de toekomst het aantal territoria met een of twee zal worden uitgebreid. In 2003 konden er twee territoria worden toegekend. In 2002 werd er één territorium vastgesteld. Landelijk is de soort toegenomen.

Boomklever

Boomkruiper (09 territoria)

Status: Broedvogel, jaarvogel. Meestal is deze soort talrijker dan de Boomklever. Voor het eerst broedde de Boomkruiper op het terrein in een nestkastje dat speciaal voor deze soort werd gemaakt en bekleed is met eikenschors. In 2003 en 2002 werden er respectievelijk vijf en drie territoria vastgesteld.

Gaai (03 territoria)

Status: Talrijke broedvogel, jaarvogel. De soort blijft op het terrein stabiel. In de directe omgeving van het complex komen ook meerdere Gaaien voor. In 2003 en 2002 werden er respectievelijk drie en twee territoria vastgesteld.

Ekster (12 territoria)

Status: Talrijke tot zeer talrijke broedvogel, jaarvogel. De soort breidt zich hier gestaag uit. In de winterperiode werden grote aantallen gezien. In de directe omgeving van het complex komen ook meerdere Eksters voor. In 2003 en 2002 werden er respectievelijk acht en vier territoria vastgesteld.

Kauw (03 territoria)

Status: Talrijke tot zeer talrijke broedvogel, jaarvogel. Ook van deze soort werden in de winterperiode grote aantallen gezien. Twee koppels broedden met succes in een rij eikenbomen enkele meters buiten het terrein. In 2003 konden er twee territoria worden toegekend.

Zwarte Kraai (05 territoria)

Status: Talrijke broedvogel, jaarvogel. In 2003 konden er drie territoria worden toegekend. In 2002 werd er één territorium vastgesteld.

Spreeuw (07 territoria)

Status: Talrijke broedvogel, jaarvogel. Een van de doelstellingen was om er voor te zorgen dat de Spreeuw een gunstig broedhabitat kreeg. Het herindelen en uitbreiden van de nestkasten heeft ook voor deze soort duidelijk vruchten afgeworpen. De Spreeuw is op de golfbaan een welkome gast. Hij is o.a. belangrijk bij het bestrijden van de larven van de Meikever. Met zijn niet te grote snavel pikt hij deze uit het korte gras, zonder aan het gras te trekken. Dit in tegenstelling tot diverse andere vogelsoorten. Het riet rond de waterpartijen is in de zomer (dit zijn meest jongen van het eerste legsel) en in het najaar een belangrijke slaappleaats en er komen dan ook grote aantallen overnachten.

Landelijk gezien gaat het met de soort niet goed (in twintig jaren gehalveerd. Sovonnieuws, oktober 2004). In 2003 werd er één territorium vastgesteld.

Vink (14 territoria)

Status: Zeer talrijke broedvogel, jaarvogel. De Vink is een van de meest verspreide broedvogels van ons land. In 2003 en 2002 werden er respectievelijk negen en vijf territoria vastgesteld.

Groenling (01 territorium)

Status: Broedvogel, jaarvogel. Dit jaar kon er voor het eerst een territorium worden toegekend. In de winterperiode zijn er meerdere vogels aanwezig, echter nooit in grote aantallen.

6.1 Broedvogels in 2002 en 2003

Hierna worden de soorten besproken waaraan in 2004 geen territoria kon worden toegekend. In 2002 kwamen er geen soorten voor waaraan in de twee opvolgende jaren geen territorium kon worden toegekend. In 2003 betrof het drie soorten.

IJsvogel 2003 (n=1)

Status: Jaarvogel, broedvogel. De soort stond tot november 2004 op De Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten in Nederland. De IJsvogel is regelmatig op het terrein te zien. Er zijn dit jaar voorbereidingen getroffen, waaronder de aanleg van een wand, om nestgelegenheid te creëren. In de maand augustus werden er twee juvenielen gesignaleerd. In 2004 en 2002 kon er geen territorium worden toegekend.

IJsvogel

Braamsluiper 2003 (n=1)

Status: Broedvogel, doortrekker. Dit jaar is de soort niet waargenomen, ondanks dat er diverse malen is gepost. Gebrek aan jong bos en veel struiken speelt de soort waarschijnlijk parten, waardoor zij onregelmatig op het terrein voorkomt. Landelijk is de soort afgenomen.

Kruisbek 2003 (n=2)

Status: Jaarvogel, broedvogel, invasiegast. Gezien het grote aantal overwinterende vogels in Nederland in 2002/2003 was het geen echte verrassing dat de soort zich op het terrein zou vestigen, mede door het feit dat het gebied sinds lange tijd bekend staat als plaats waar de soort regelmatig voorkomt. In de periode december 2004 - januari 2005 was een groep van meer dan dertig kruisbekken aanwezig op het terrein en in de omgeving. Door zijn luidruchtige en vaak klinkende roep, vooral tijdens vlucht, makkelijk te herkennen.

Wespindief

7. Nestkasten

7.1 Algemene informatie

Eind februari werd, samen met diverse vrijwilligers, begonnen met het schoonmaken van de nestkasten. Tot onze grote vreugde bleek op 28 februari één van de kasten bezet te zijn door een Bosuil. Het legsel bevatte vier eieren. Uiteindelijk zijn er twee jongen uitgevlogen. Daar de kast wat aan de krappe kant was is er inmiddels een grotere kast vlak bij de oude kast opgehangen. Ook is er nog een tweede uilenkast opgehangen op ruime afstand van de andere kast.

De kasten zijn dit jaar vier keer gecontroleerd. De eerste ronde werd gedaan op 19 april. In totaal hangen er 140 kasten. Zonodig werden er kasten vervangen of gerepareerd. Kast die aan vervanging toe waren zijn niet weggegooid, maar zijn in een houtwal geplaatst. Deze kasten zijn ongenummerd en worden niet meegeteld. Indien deze kasten door vogels worden bezet zal hiervan apart melding worden gemaakt. Er zijn dit jaar achttien kasten niet in gebruik geweest (ongeveer 13%), waarbij opgemerkt moet worden dat vijf kasten pas in mei of later zijn opgehangen en één kast in gebruik was genomen door hommels. Ter vergelijking, in 2003 waren er van de 132 aanwezige kasten 24 niet in gebruik (ongeveer 18%). In 2002 waren er van de 90 kasten 36 niet in gebruik (40%). In het algemeen hebben de vogels geprofiteerd van het grotere aanbod en de diversiteit van de nestkasten. Bij de Koolmees en de Pimpelmees komt dit duidelijk tot uitdrukking bij het aantal jongen dat is uitgevlogen. Dit ondanks dat de Pimpelmees, in vergelijking met vorig jaar, minder kasten heeft bezet. De Bonte Vliegenvanger schijnt zich voorgoed te hebben gevestigd op Golfbaan Welschap. Voor deze soort worden er in het voorjaar bij enkele kastjes plaatjes voor het invlieggat geplaatst. Dit om te voorkomen dat andere vogels gebruik maken van deze kastjes. De Bonte Vliegenvanger arriveert namelijk pas rond de derde week van april en diverse andere soorten zijn dan al aan het broeden. De Kauw heeft een nest gemaakt in dezelfde kast als het vorig jaar, maar is niet tot broeden gekomen. De Zwarte Mees en de Roodborst maakten gebruik van een kastje dat bedoeld is voor de Boomkruiper. Dit type kast heeft een opening aan de zijkant zodat de soort van de stam in de kast kan lopen.

Naar aanleiding van de vele enthousiaste vragen over het vogelleven op de golfbaan, en met name de belangstelling voor de nestkasten, is, in samenwerking met de greenkeepers, besloten om een kast op te hangen waarin het eventuele broedsucces, via een doorzichtige zijkant, is te volgen. Dit bleek zowel voor de vogels als voor de golfers een groot succes.

In totaal zijn er tien soorten die gebruik hebben gemaakt van de nestkasten, waarbij de Roodborst en de Winterkoning als verrassend kunnen worden beschouwd, gezien de natuurlijke nestmogelijkheden voor deze soorten op en rond de golfbaan.

Vijf kasten zijn twee keer gebruikt.

In een van de kasten werd naast de jonge koolmezen een dode volwassen vogel aangetroffen. Hoewel er enige twijfel was of de jongen nog een kans zouden hebben, bleek bij een volgende controle dat alle waren uitgevlogen.

Het gebied is verdeeld in twee gedeelten, waarbij op het westelijk deel, tussen het fietspad en het Beatrixkanaal, eveneens kasten zijn gehangen. Dit is alvast gedaan in verband met de te verwachten veranderingen op het oostelijk deel van het terrein vanwege de uitbreiding van de snelweg. De broedresultaten in het westelijk deel zijn niet mee- genomen in de vergelijking met de resultaten van 2003. Wel worden deze in dit verslag apart vermeld.

7.1.1 Tabel met vergelijkingen broedresultaten 2004-2003, en resultaten in het westelijk deel.						
Soort	2004 Aantal	2004 Jongen	2003 Aantal	2003 Jongen	2004 Aantal Westelijk deel	2004 Jongen
Bosuil	01	02	-		-	-
Winterkoning	01	Meerdere*	-	-	-	-
Roodborst	01	05	-	-	-	-
Bonte Vliegenvanger	04	13	01	03	-	-
Zwarte Mees	01	Meerdere*	01	Meerdere*	-	-
Pimpelmees	34	>251	43	>169	06	56
Koolmees	47	>320	36	>173	04	37
Boomklever	01	Meerdere*	01	Meerdere*	-	-
Boomkruiper	01	01	-	-	-	-
Spreeuw	05	15	01	05	03	14

In het westelijk deel hangen zeventien kasten, waarvan er vier niet in gebruik zijn geweest (ongeveer 24%). Eén kast, speciaal gemaakt voor de Steenuil, werd geschonken door Het Brabants Landschap. We hopen in de toekomst deze soort op de golfbaan te mogen verwelkomen. Dit jaar werd de kast direct in gebruik genomen door een koppel Spreeuwen. Dezelfde soort maakte ook gebruik van een spechtenkast. In de loop van het jaar is er een speciale kast geplaatst voor de Torenvalk.

Vanaf 2003 is exact bijgehouden wat zich in de kast afspeelt, zodat in de komende jaren vergelijkingen kunnen worden gemaakt. Vanwege dit onderzoek zullen er in principe geen kasten meer worden verhangen, uitgezonderd de kasten die komen te vervallen na de uitbreiding van de snelweg. Ook is er voor iedere kast een aparte nestkaart gemaakt met alle gegevens over de kast, zoals de grootte van de vliegopening, de hoogte waarop de kast is opgehangen en de boomsoort waaraan de kast is bevestigd.

Het werk dat de afgelopen drie jaar is verricht, waarbij veel zaken zijn veranderd, heeft duidelijk vruchten afgeworpen. Gelet op het gestegen percentage bezette kasten is het resultaat opzienbarend. Er is een basis gelegd voor jarenlang vogelplezier op Golfbaan Welschap. Duidelijk zal zijn dat er voor dit succes meerdere factoren van belang zijn zoals onder meer, voedselaanbod en gunstige weersomstandigheden.

* Om verstoring te voorkomen werden de nestkasten niet geopend, zodat het exacte aantal jongen niet kon worden vastgesteld.

8. Niet-broedvogels

8.1 Algemene informatie

Een aantal soorten gebruikt het terrein om te foerageren, als slaapplek of als tijdelijk rustgebied. Er kan onderscheid worden gemaakt voor soorten die het gehele jaar aanwezig zijn of alleen tijdens de trek.

Bijna het gehele jaar waren aanwezig: Havik, Sperwer, Buizerd, Torenvalk en Kookmeeuw.

Een koppel Torenvalken jaagt regelmatig op de golfbaan. Voor deze soort is een tweede kast geplaatst, die geheel vrij staat.

Vaak werden er Buizerds gezien die zich tegoed deden aan regenwormen die uit het gras werden getrokken. Diverse malen gebruikte de Buizerd de nieuwe torenvalkkast als uitkijkpost.

Wintergasten waren: Putter en Sijs. Dit jaar waren beide soorten in kleine aantallen aanwezig. De Putters verbleven langere tijd op het terrein.

Zomergasten: Boven het gehele perceel is gedurende de zomerperiode activiteit waargenomen van de Gierzwaluw, Boerenzwaluw en Huiszwaluw, jagend op insecten en drinkend en modder verzamelend bij de waterpartijen.

In de nabijgelegen woonwijk zijn dit jaar tijdens de inventarisatie van de soort geen nesten van de Huiszwaluw meer aangetroffen.

Doortrekkers: Wintertaling, Zomertaling, Tafeleend, Houtsnip, Kramsvogel en Koperwiek.

Putter

Diverse malen werden een jagende Havik en Sperwer gezien en ook dit jaar zijn er verschillende prooiïresten gevonden, vooral van de Houtduif, maar ook een Grote Bonte Specht werd, in december, geslagen door een Havik. Op meerdere dagen in juli werd een vlinderende Wespendif waargenomen. Begin maart was de Roerdomp enkele dagen aanwezig. In juni, juli, oktober, november en december waren er groepen Kruisbekken aanwezig.

In juni werden regelmatig een adult Ransuil en een juveniel Ransuil gehoord en gezien. In vergelijking met 2003 werden er dit jaar de volgende tien soorten niet meer aangetroffen: Grauwe Gans, Nijlgans, Mandarijneend, Kuifeend, Wulp, Kerkuil, Braamsluiper, Keep, Barmsijs en Witgat.

Hier tegenover staan dertien nieuwe waarnemingen en/of vaststellingen, namelijk: Roerdomp, Krakeend, Tafeleend, Wespendif, Oeverloper, Stadsduif, Bosuil, Ransuil, Boompieper, Grote Gele Kwikstaart, Fluiter, Huismus en Appelvink.

Soorten die in 2002 werden aangetroffen en die niet zijn vermeld in de vergelijking met 2003, en niet in 2004 werden geconstateerd zijn: Koekoek, Gekraagde Roodstaart, Roek en Ringmus.

In totaal werden er in de periode 2002 tot en met 2004, 92 soorten aangetroffen.

8.2 Vogels die op De Rode Lijst van bedreigde soorten staan

In totaal zijn negen soorten aangetroffen die op deze lijst staan, maar waar geen territorium aan kon worden toegekend: Roerdomp, Wintertaling, Zomertaling, Patrijs, Oeverloper, Boerenzwaluw, Huiszwaluw, Kramsvogel en Huismus.

Zomertaling

9. Bespreking van de resultaten

9.1 Conclusie

In 2004 is nogmaals duidelijk geworden dat het gebied met 78 verschillende soorten een grote verscheidenheid aan vogels laat zien. In 2003 waren dit er 75 en in 2002, 66. Begin jaren negentig werden er 38 soorten geteld. Verder valt op dat er een flinke stijging in het aantal territoria is vastgesteld. Dit waren er in 2003 en 2002 respectievelijk 249 en 137. Dit jaar zijn het er 356. De vogeldichtheid van de broedvogels bedraagt 7,26 per ha. De grootste dichtheid wordt met 243 territoria aangetroffen in het oostelijke deel, tegen 113 in het westelijke deel. In het oostelijke deel hangen de meeste nestkasten, wat duidelijk van invloed is. Het voorkomen van soorten die niet permanent aanwezig zijn hangt o.a. af van de weersomstandigheden (temperatuur, wel of geen sneeuw, dichtgevroren vijvers etc.) en het aanbod van voedsel.

Wat de aangetroffen soorten broedvogels betreft is het interessant om er een paar soorten uit te lichten (zie tabel) en deze te vergelijken met de aantallen zoals vermeld in het boekje 'Vogels in het stedelijk milieu' van P. Maréchal en W. Veenhuizen. Het betreft hier een inventarisatie in Eindhoven, waarbij de aantekening dat het terrein van Golfbaan Welschap toen niet is meegeteld. De kartering is uitgevoerd in de periode 1984-1990 door de commissie Stadsvogelprojectgroep van Vogelwerkgroep De Kempen.

Eindhoven 1984-1990		Golfbaan Welschap 2002-2004		
Soort	Territoria	2002	2003	2004
Kleine Karekiet	06	04	09	14
Zwarte Mees	01	01	03	03
Bonte Vliegenvanger	05	03	02	07
Boomklever	03	01	02	02

9.2 Ten slotte

Ondanks het open karakter van het grootste gedeelte van het terrein werd verstoring nauwelijks waargenomen. Wel blijft het raadzaam grote oplettendheid te betrachten bij het uit het water vissen van en tussen het riet zoeken naar golfballen, dit in verband met verstoring van de watervogels en de bewoners van de rietkragen. Het riet hiervoor platslaan en zich in het water begeven zal zeker leiden tot schade en verjaging van vogels, amfibieën en zoogdieren.

Te hopen is dat de uitbreiding van de autosnelweg niet ten koste gaat van de fauna. Opvallend en bewonderenswaardig zijn de betrokkenheid en het enthousiasme van eigenaar en personeel bij de hele flora en fauna van het gebied. Een dergelijk gebied zo dicht bij de grote stad moet alleen veranderd worden door middel van een verantwoord beleid van de overheid! Aan de eigenaar en de medewerkers zal het zeker niet liggen.

10. Algemene informatie en advies

In overleg met de eigenaar is besloten om een droog gedeelte van het terrein dat met riet begroeid is enige jaren niet te maaien. De bedoeling hiervan is om meer broedgelegenheid te creëren. Op deze manier hopen wij ook de Koekoek terug te krijgen, die hier voorheen voorkwam. De soort is in 2002 voor het laatst, op doortrek, waargenomen. Onderdeel van de beheersmaatregelen is o.a. dat het riet langs de waterpartijen en poelen gefaseerd gemaaid zal worden (sommige stukken jaarlijks en andere om de twee tot vier jaar), zodat er een mix ontstaat van oud en jong riet. Tot het reguliere onderhoud behoort ook het knotten van de wilgen. Dit zal eveneens gefaseerd uitgevoerd worden, zodat niet ineens alle wilgen van takken zijn ontdaan.

De poelen zijn op orde gebracht en het zal nu zaak zijn om deze goed te onderhouden, zodat verlanding, zoals in het verleden is ontstaan, niet meer voorkomt. Men spreekt bij poelen van “uitwendig” en “inwendig” beheer. Het inwendig beheer bestaat uit het onderhoud van de poel zelf en de oevers. Als vuistregel geldt dat het water van de poel voor ongeveer 30 procent bedekt mag zijn met water- en moerasplanten (Poelen en andere kleine wateren, G. Hanekamp). Het uitwendig beheer heeft betrekking op de omgeving. Uitspoeling van meststoffen en bestrijdingsmiddelen moet worden voorkomen. Aanwezigheid van vis, zoals stekelbaarzen, heeft negatieve gevolgen voor het voortplantingssucces van amfibieën en insecten. Voor diverse soorten amfibieën en libellen is het van belang dat er in de omgeving van de poelen een houtwal, struweel en kruidenrijke vegetaties aanwezig zijn.

Langs een van de waterpartijen (3*) is een wand van zand neergelegd met de bedoeling om nestgelegenheid te creëren voor de IJsvogel. Voor de wand zullen stokken in het water worden geplaatst, die o.a. kunnen dienen als uitkijkpost voor deze soort. Bij poel 7* is een gedeelte van de zandwal recht afgestoken zodat ook hier de mogelijkheid bestaat voor de IJsvogel om te gaan broeden.

Na het uitdunnen en kappen zijn de takken en bomen gebruikt om nog meer houtwallen neer te leggen. Op deze manier ontstaan er natuurlijke afscheidingen en verbindingzones, waar allerlei dieren gebruik van kunnen maken. Onder het hout is op diverse plaatsen hooi neergelegd, wat het overwinteren voor sommige dieren makkelijker maakt. Door het uitdunnen wordt er ruimte gecreëerd voor ondergroei en struweelvorming. Dit is van belang voor diverse vogelsoorten zoals o.a. Heggenmus, Zanglijster, Fitis, Winterkoning, Roodborst en Matkop. De aanwezigheid van dood of rottend hout is van belang voor o.a. Matkop, Kuifmees en Kleine Bonte Specht, die dit benutten als nestplaats en/of voedselbron.

In 2004 zijn er vijf vleermuiskasten geplaatst. Van de kasten wordt gebruik gemaakt door diverse soorten nachtvlinders en in een van de kasten heeft geruime tijd een vleermuis de dag doorgebracht. Helaas werd al snel na plaatsing van de kasten een exemplaar vernield. Er is besloten om deze kast voorlopig niet te vervangen.

*Zie pagina 26.

11. Literatuur en fotoverantwoording

- Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000, KNNV, 2002.
- Brown R., Ferguson J., Lawrence M. en Lees D., Vogelsporen, Tirion Natuur, 2003.
- Dijk van A.J., Broedvogels inventariseren in proefvlakken, Sovon Vogelonderzoek Nederland, 1996.
- Kolsters J. en Wouters P., Broedvogels van de Visvijvers Valkenswaard in 1999, 2002 en 2003, Vogelwerkgroep De Kempen.
- Hanekamp G., Landschapsbeheer Nederland, mei 2004.
- Harrison C., Elseviers Broedvogelgids, Elsevier Nederland B.V.
- Hoogerwerf G., Amfibieënonderzoek OTB-randweg Eindhoven nabij Welschap 2001, Bureau Natuurbalans – Limes Divergens.
- Hustings M.F.H., Kwak R.G.M., Opdam P.F.M. en Reijnen M.J.S.M., Vogelinventarisatie. Achtergronden, richtlijnen en verslaglegging, Pudoc Wageningen, 1989.
- Kolsters J. en Deeben W., Broedvogels van de Buikheide in 2001, Vogelwerkgroep De Kempen, 2002.
- Maréchal P. en Veenhuizen W., Vogels in het stedelijk milieu, inventarisatie in Eindhoven, Stichting uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 1997.
- Mullarnney, Svensson, Zetterstrom en Grant, ANWB Vogelgids van Europa, Tirion, 2001.
- Natuur op golfbanen, opdrachtgever Nederlandse Golf Federatie en het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1996.
- Poelmans W. en Diermen J., Broedvogels van Midden en West Brabant.
- Rode Lijst van Nederlandse broedvogels, Ministerie van LNV, Vogelbescherming Nederland en Sovon.
- Sierdsema Henk, Broedvogels en beheer, 1995.
- Sovon-Nieuws, oktober 2004, december 2004.
- Timmermans P., Verslag Poelenwerkgroep noordwest Eindhoven 1998-2003, Stichting Stadsnatuur Eindhoven.
- Veer de W., Inventarisatierapporten Golfbaan Welschap 2002 en 2003, Wil de Veer.

Fotoverantwoording:

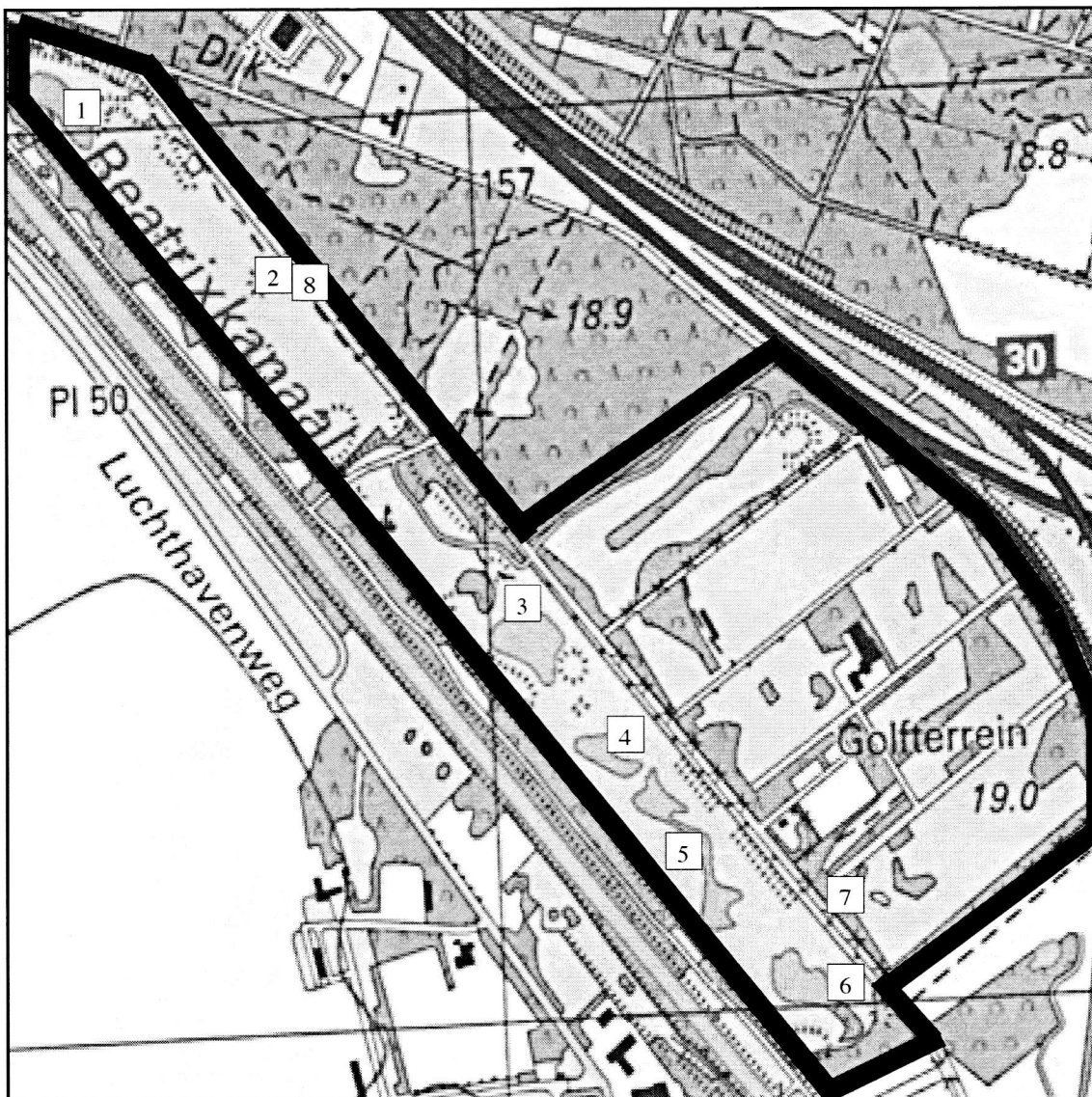
Omslag	Hendrik van Kampen
Pagina 10, 12, 13, 14, 20, 21	Hendrik van Kampen
Pagina 16	Corné van Oosterhout
Pagina 09	Theo Driessen
Pagina 17	Robert Kastelijn
Pagina 02, 03	Wil de Veer

Bijlagen

- Bijlage 1 Overzichtskaart van het terrein**
 1.1 Globale verdeling van de naaldbomen
 1.2 Globale verdeling van de loofbomen
- Bijlage 2 Verspreidingskaarten**

Bijlage 1

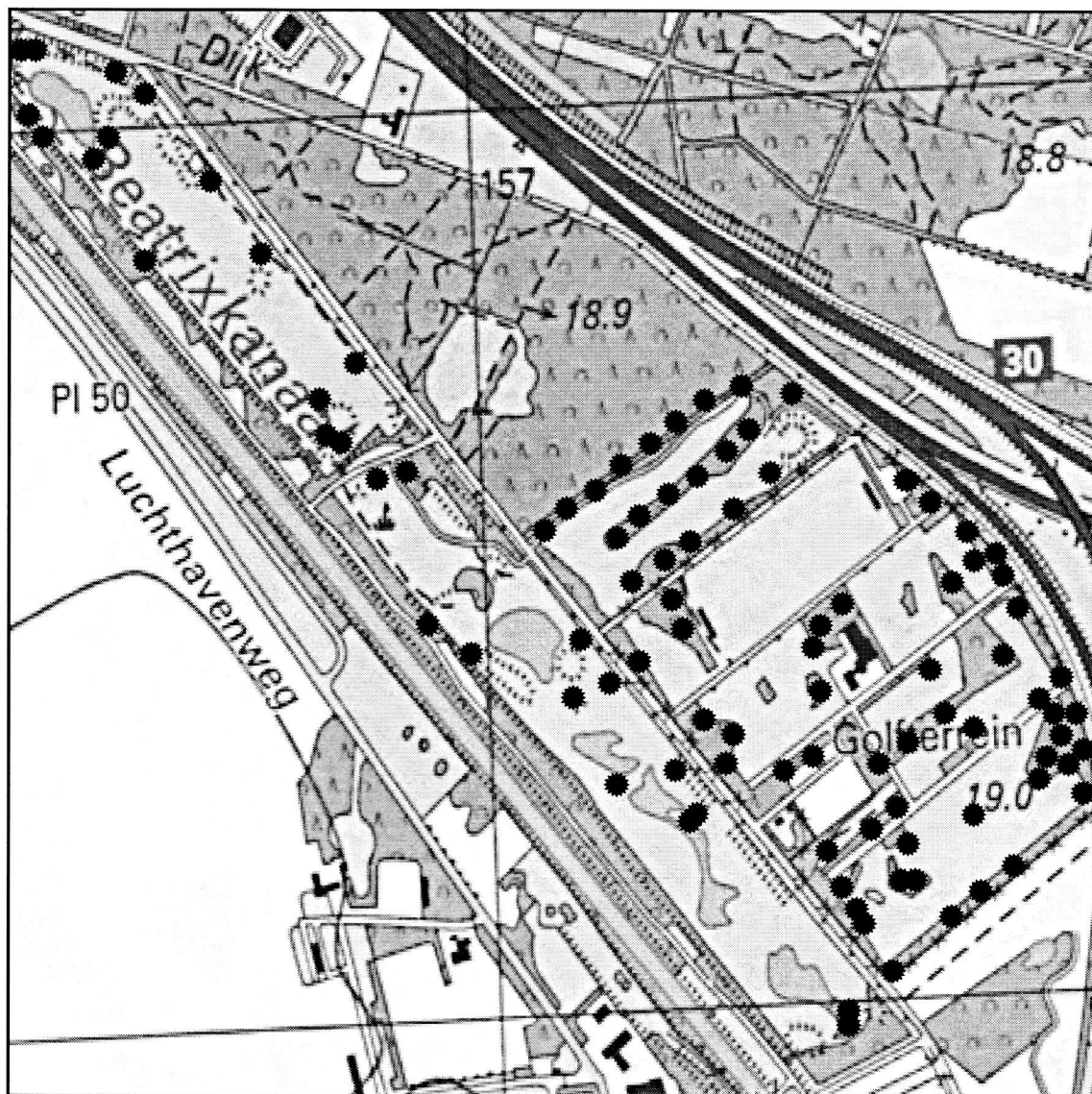
Overzichtskaart van het terrein

Kaart 1 **Ligging van het inventarisatiegebied, met nummering van de poelen/waterpartijen.**

Bijlage 1

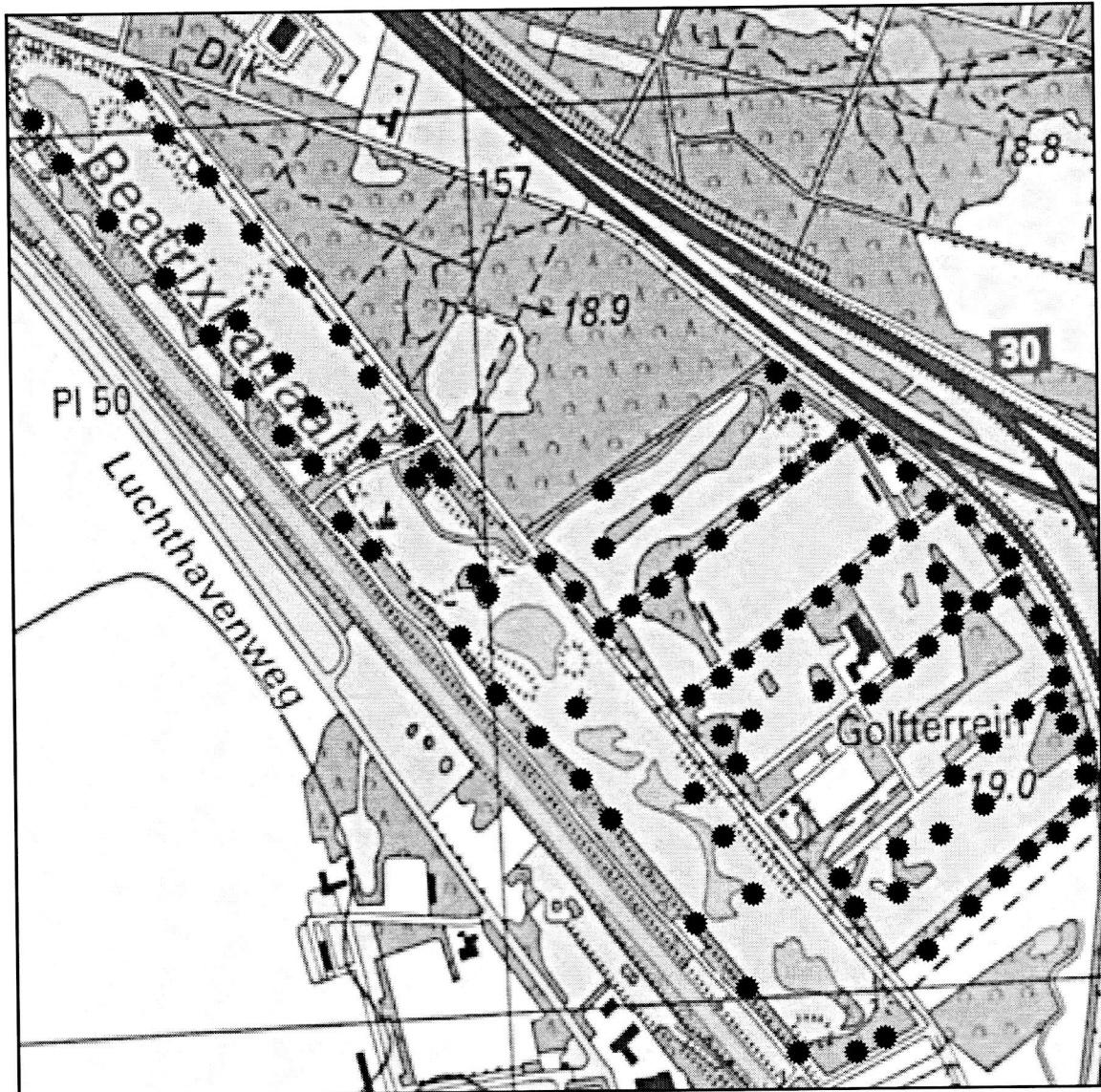
1.1 Globale verdeling

Kaart 2 Naaldbomen

Bijlage 1

1.2 Globale verdeling

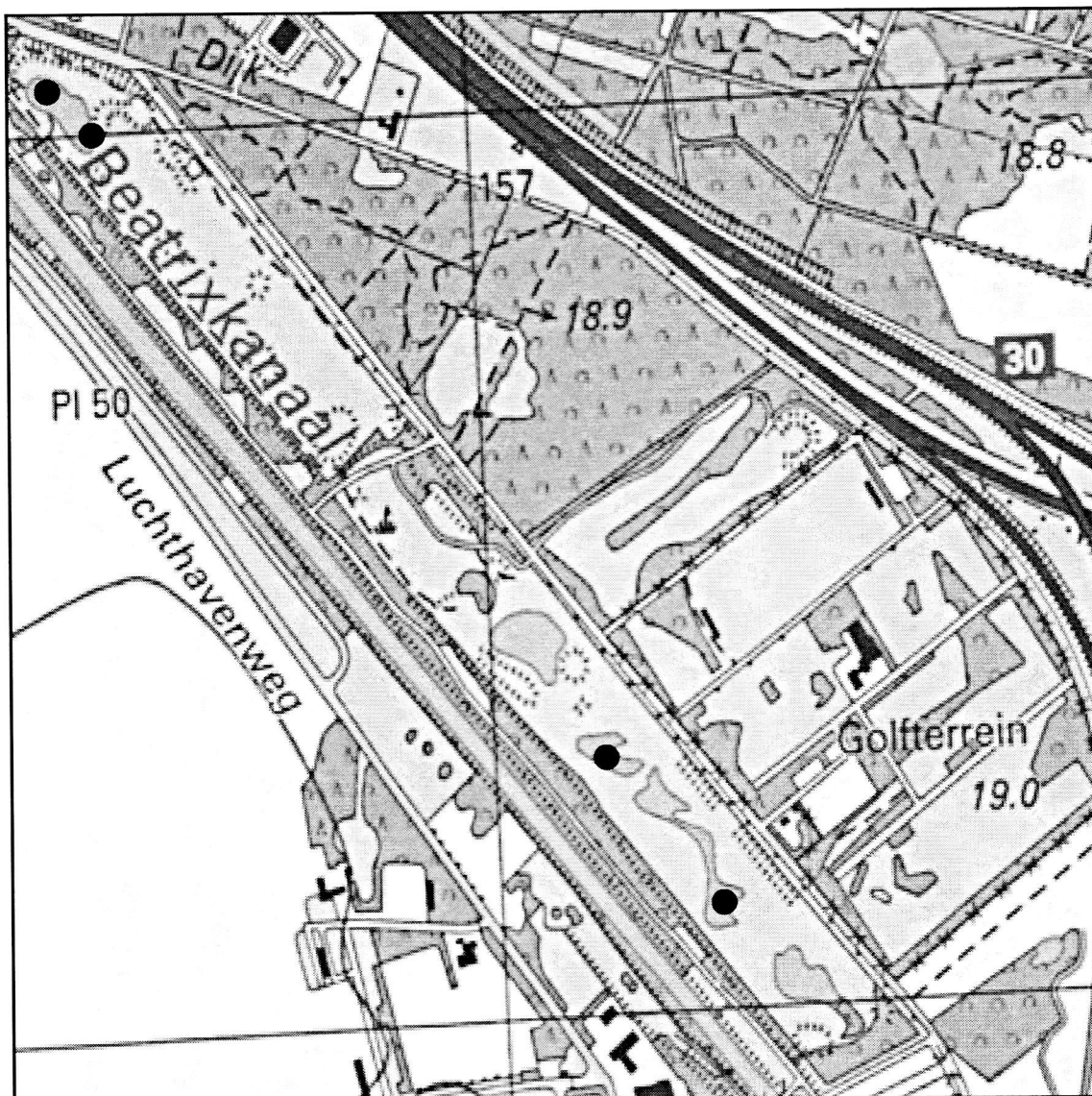
Kaart 3 Loofbomen

Bijlage 2

Verspreidingskaarten

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

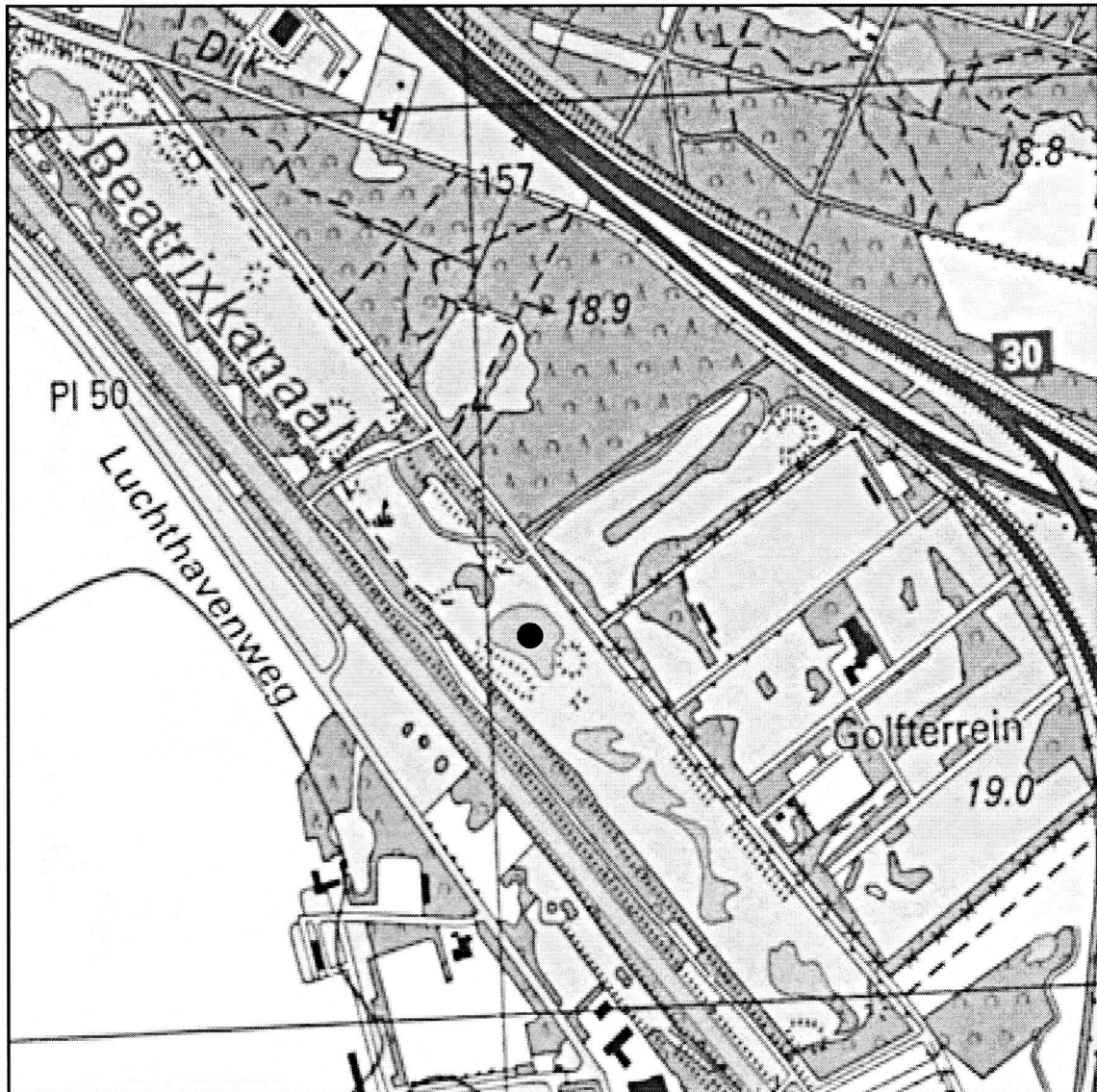
Kaart 1

Dodaars

n=4

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

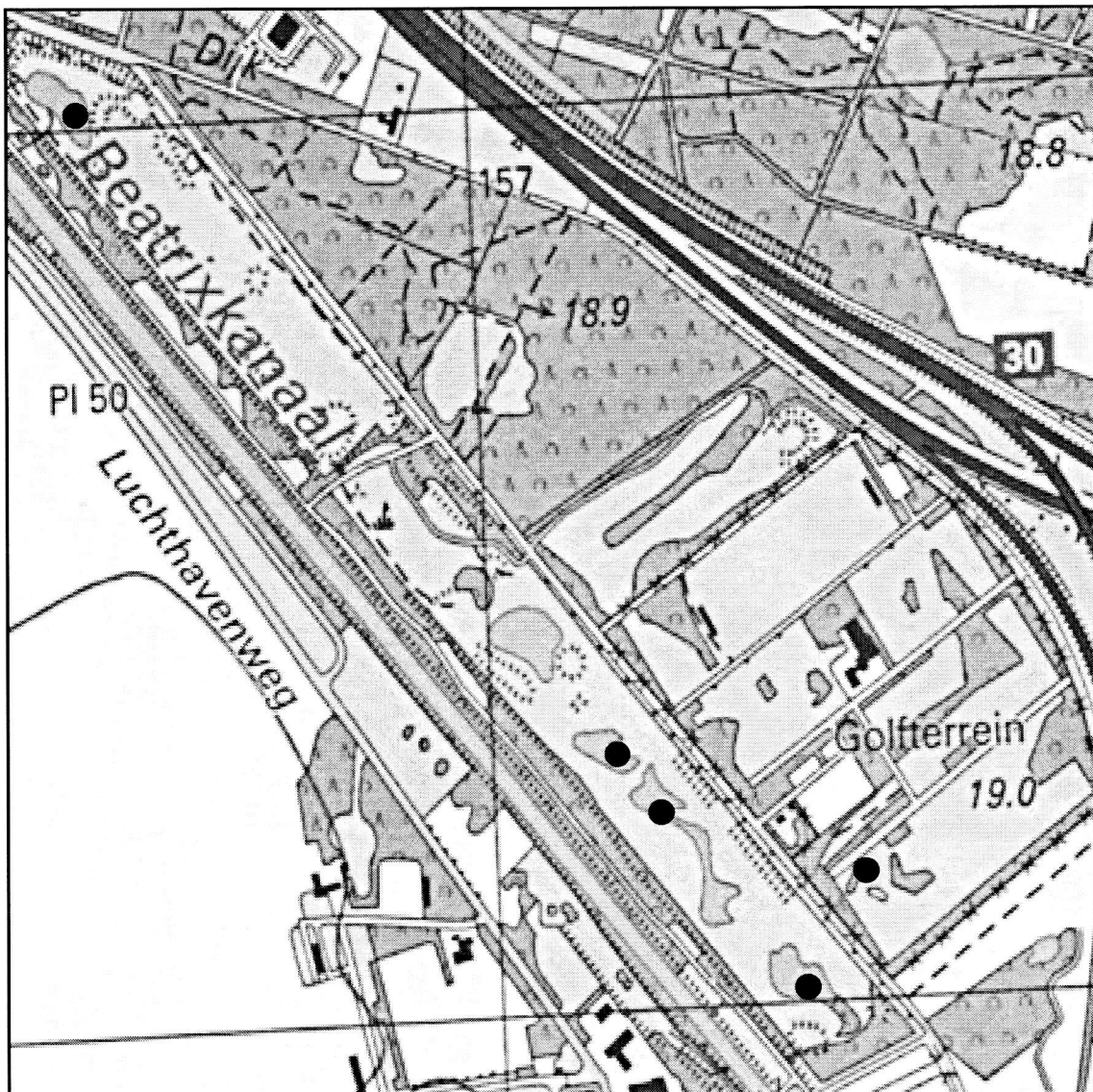
Kaart 2

Fuut

n=1

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

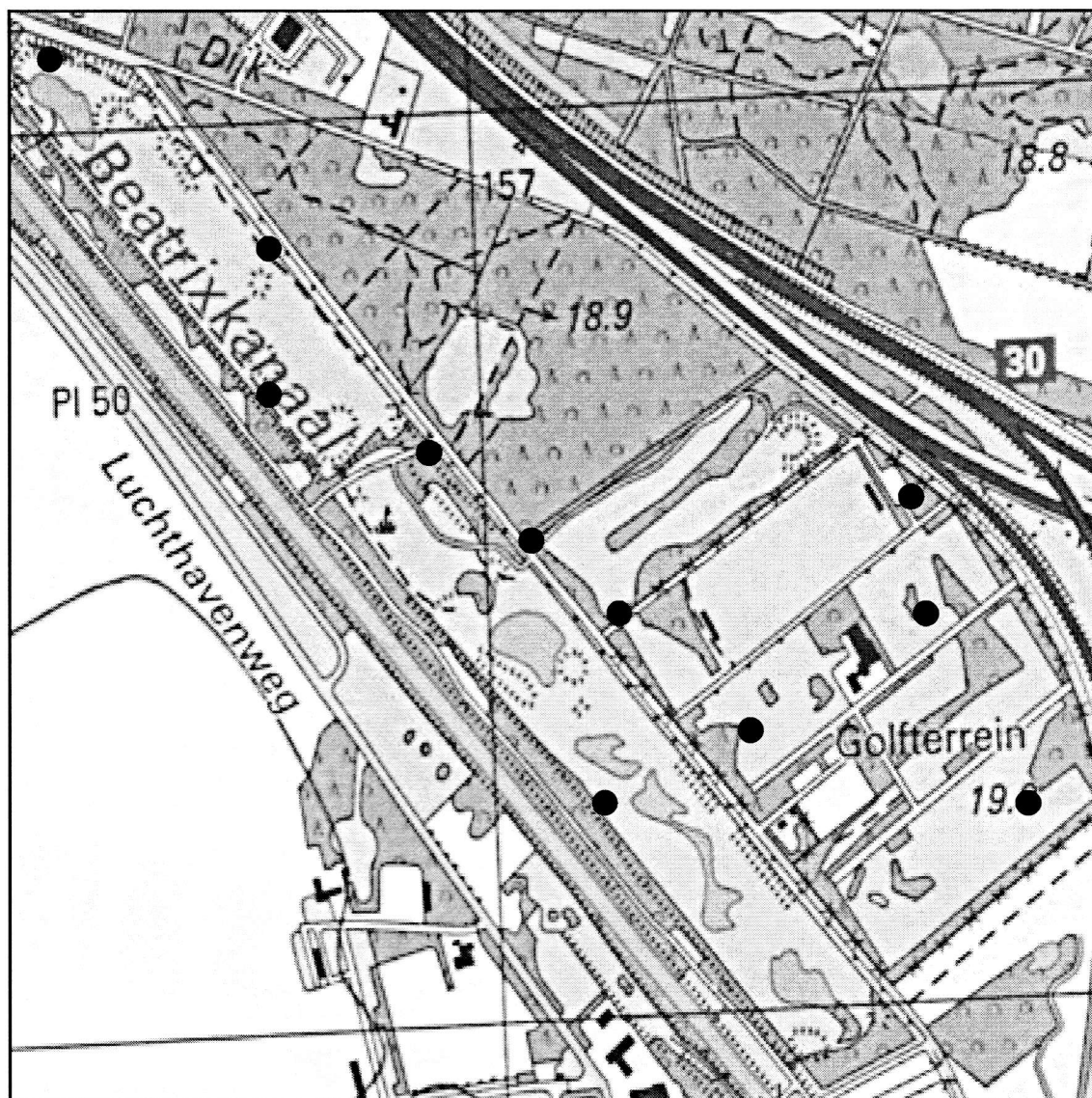
Kaart 3

Wilde Eend

n=5

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

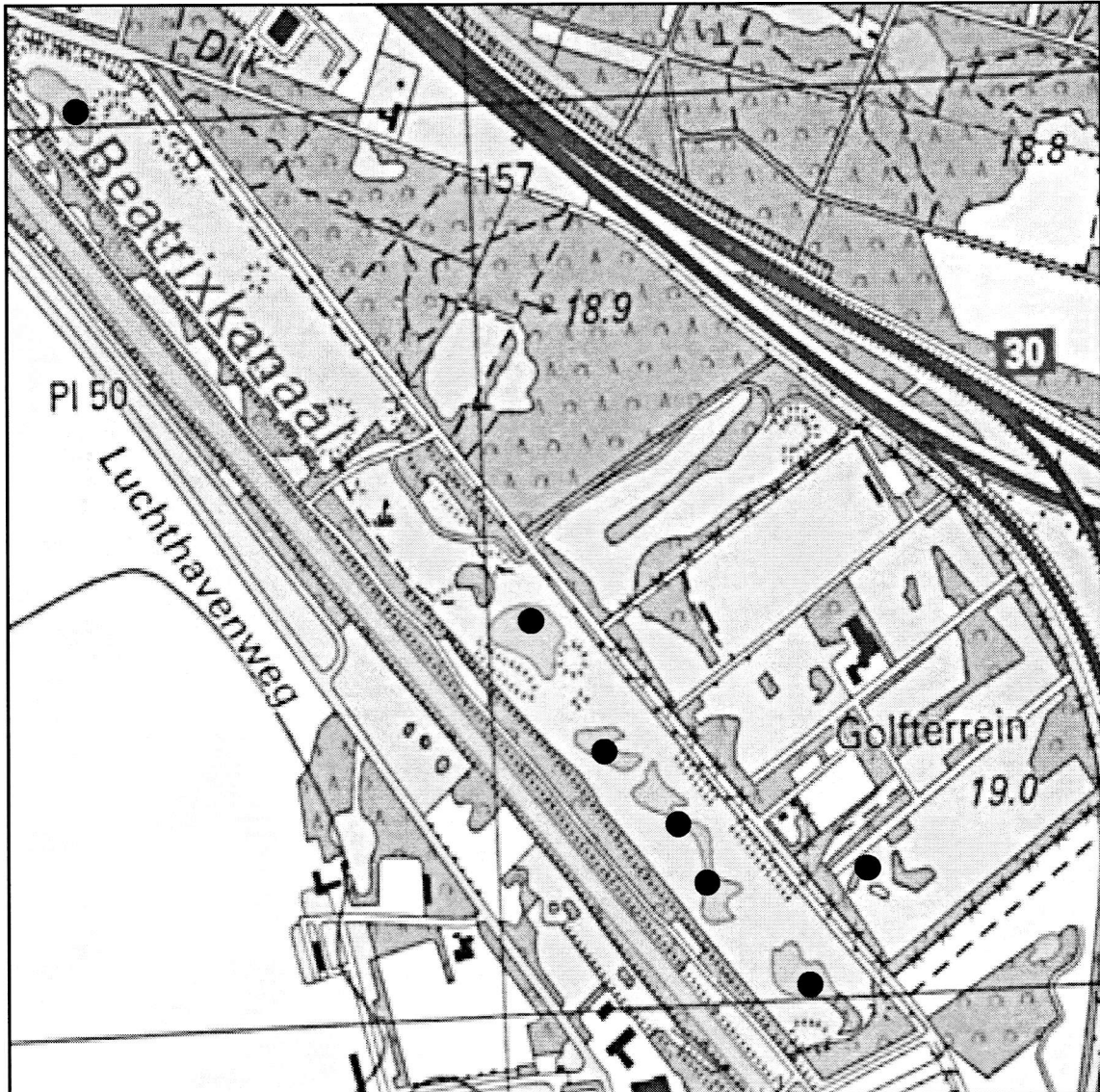
Kaart 4

Fazant

n=11

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

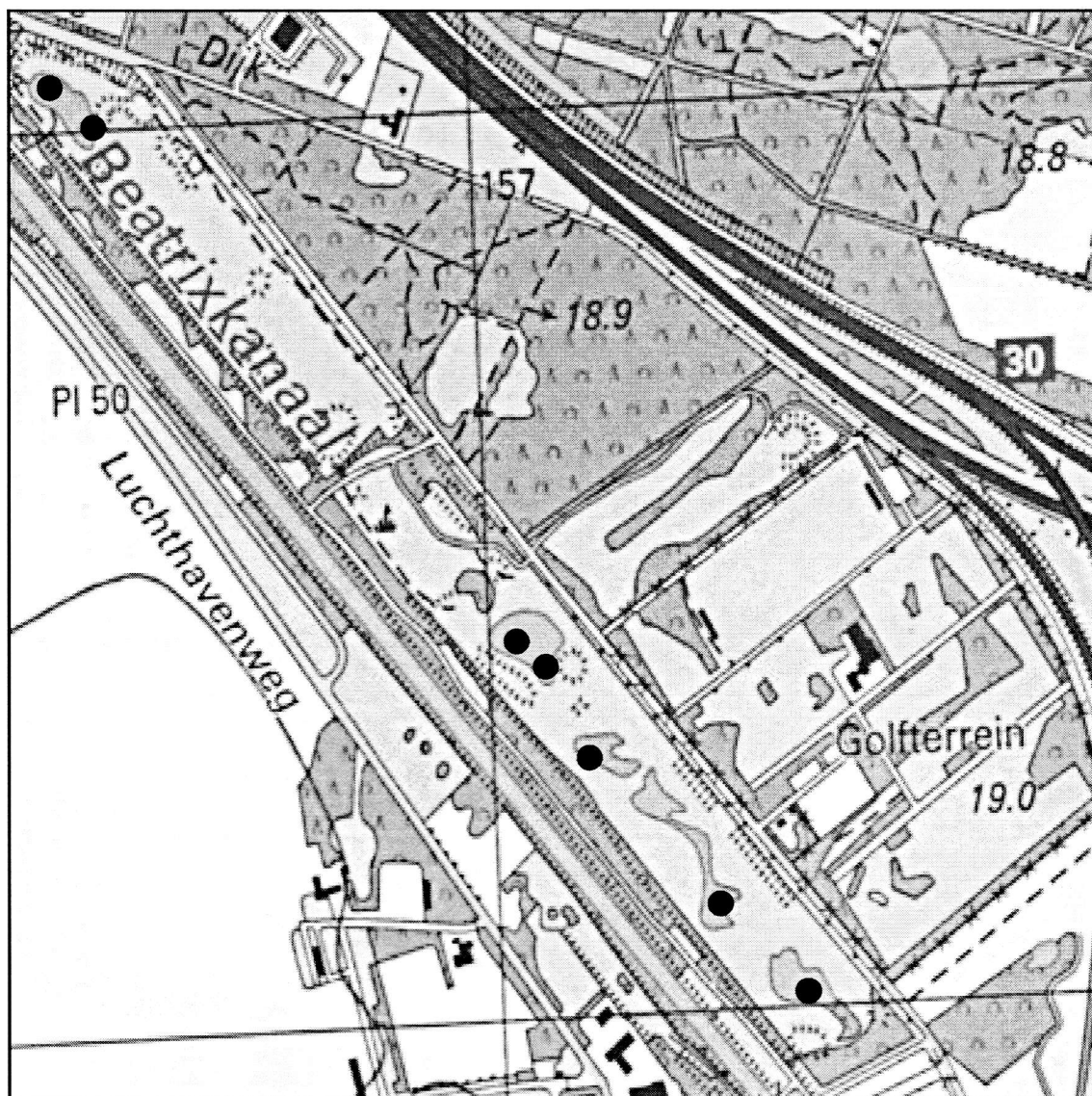
Kaart 5

Waterhoen

n=7

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

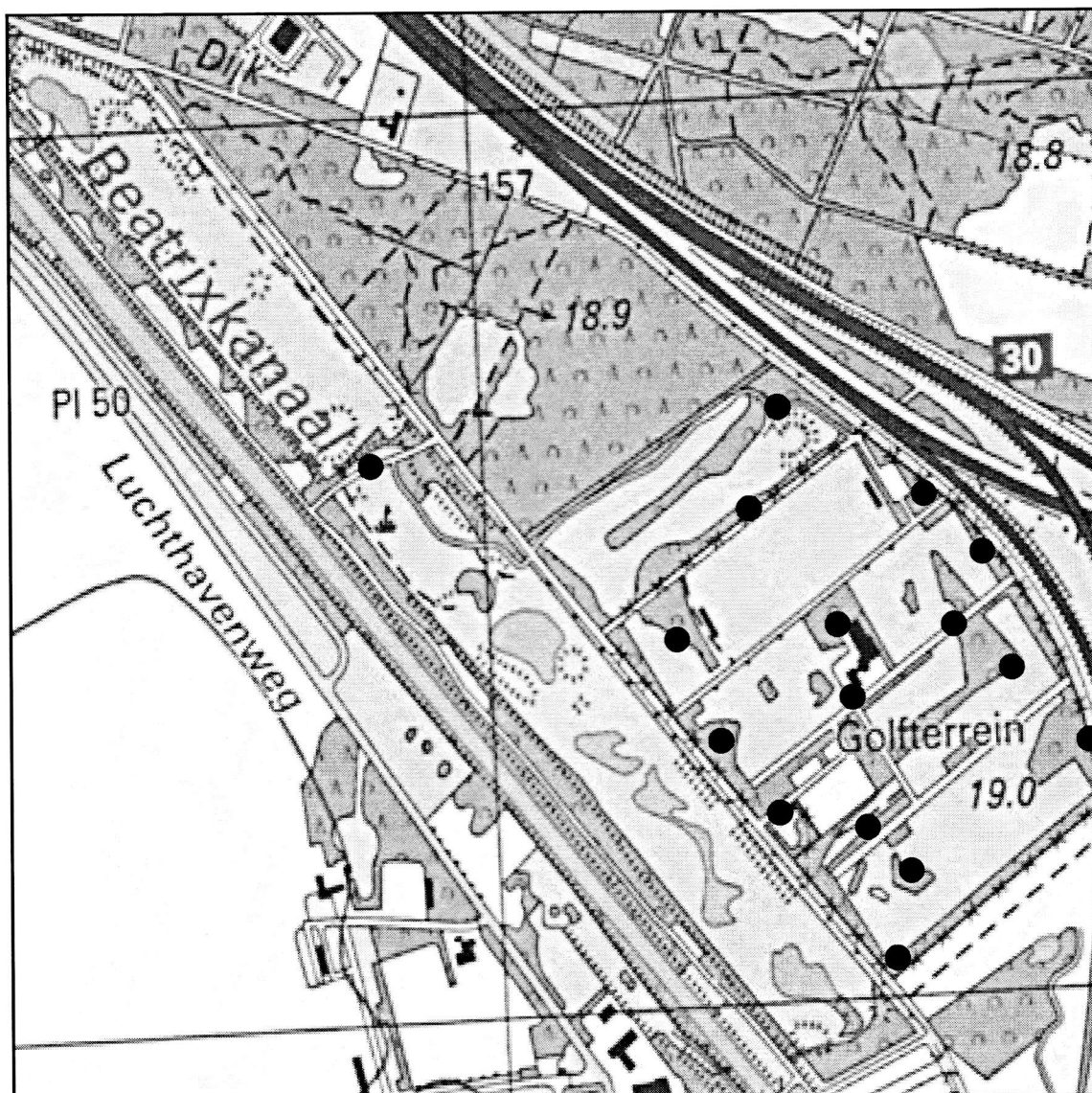
Kaart 6

Meerkoet

n=7

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

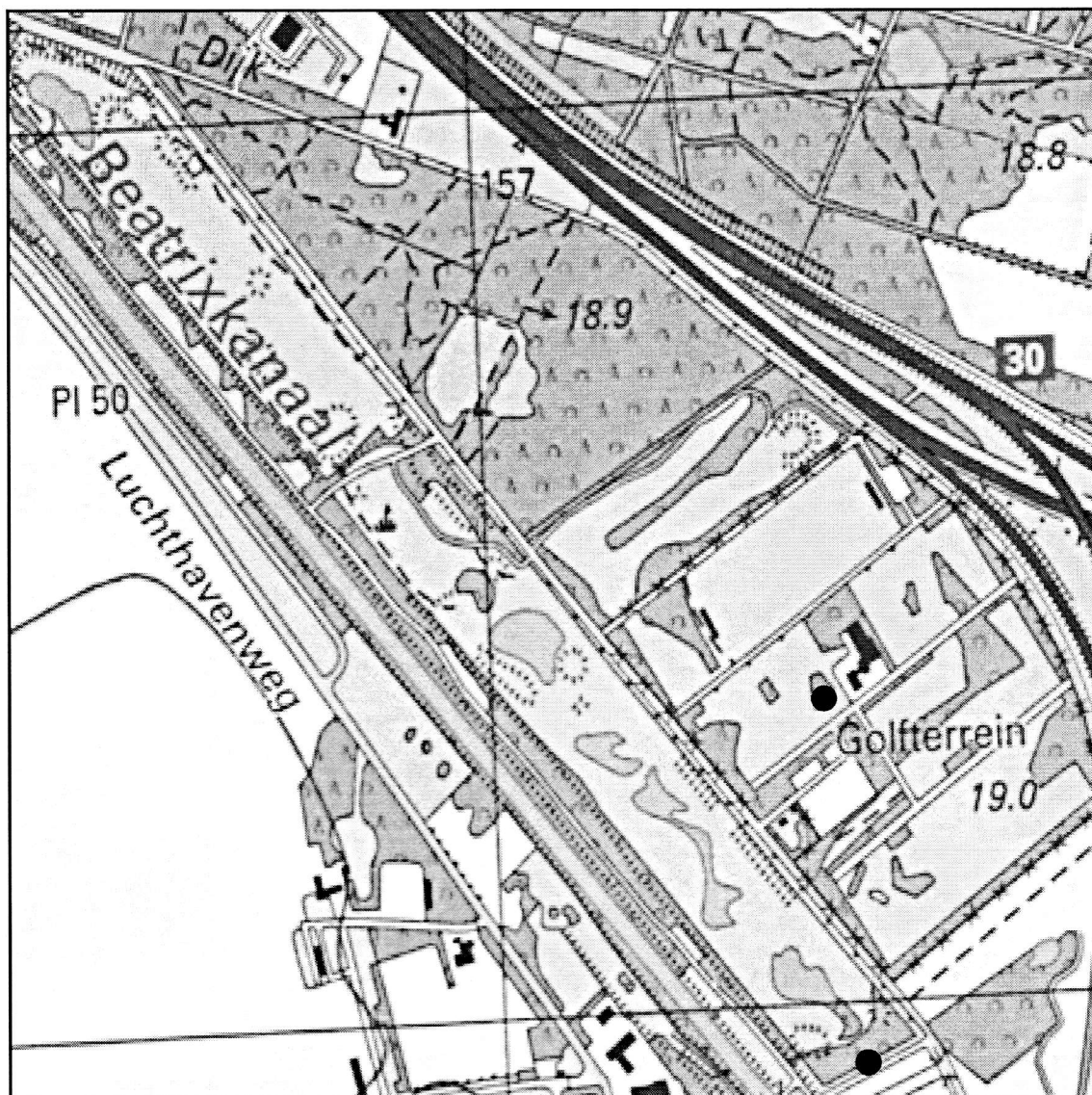
Kaart 7

Houtduif

n=16

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

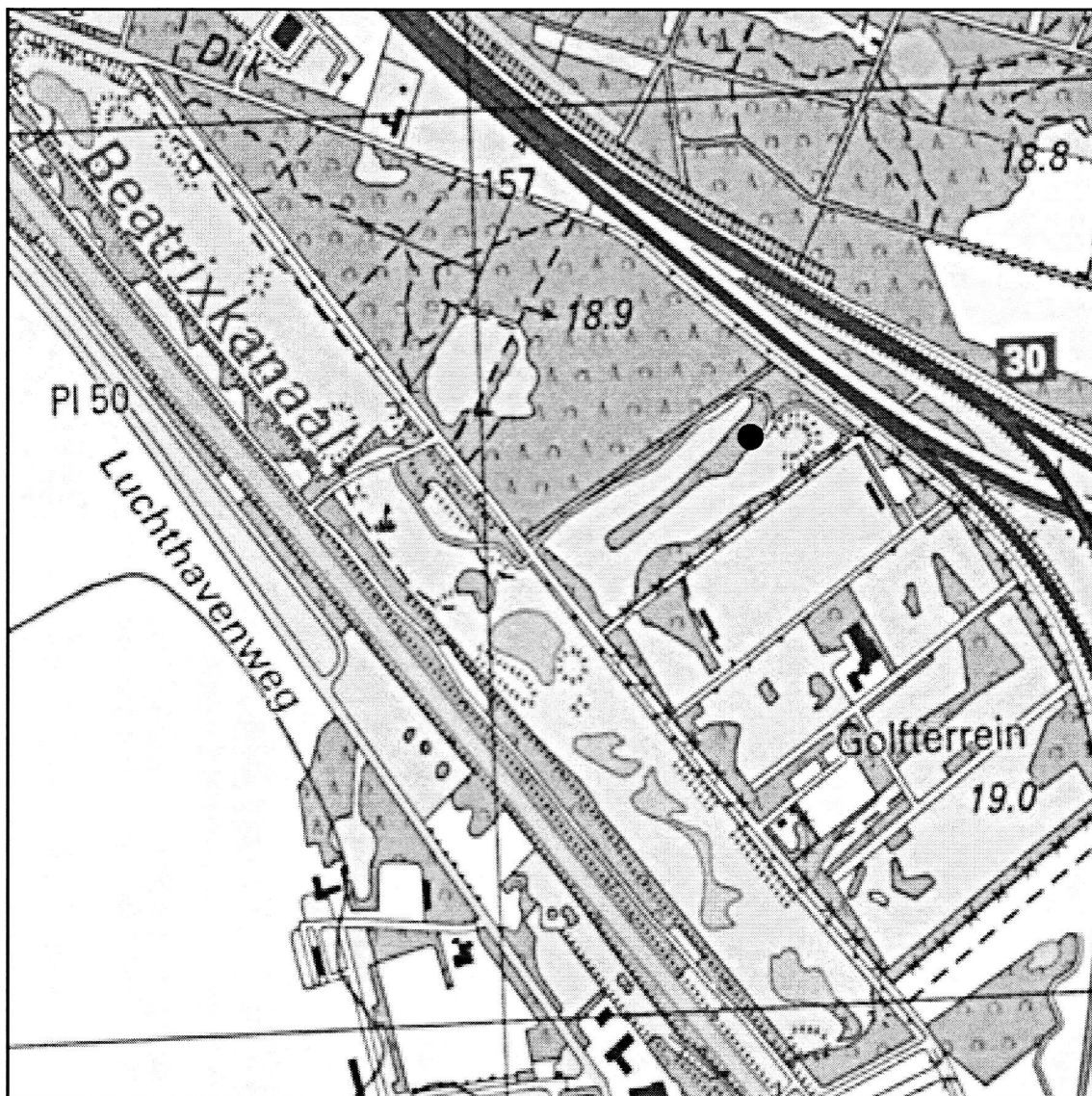
Kaart 8

Turkse Tortel

n=2

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

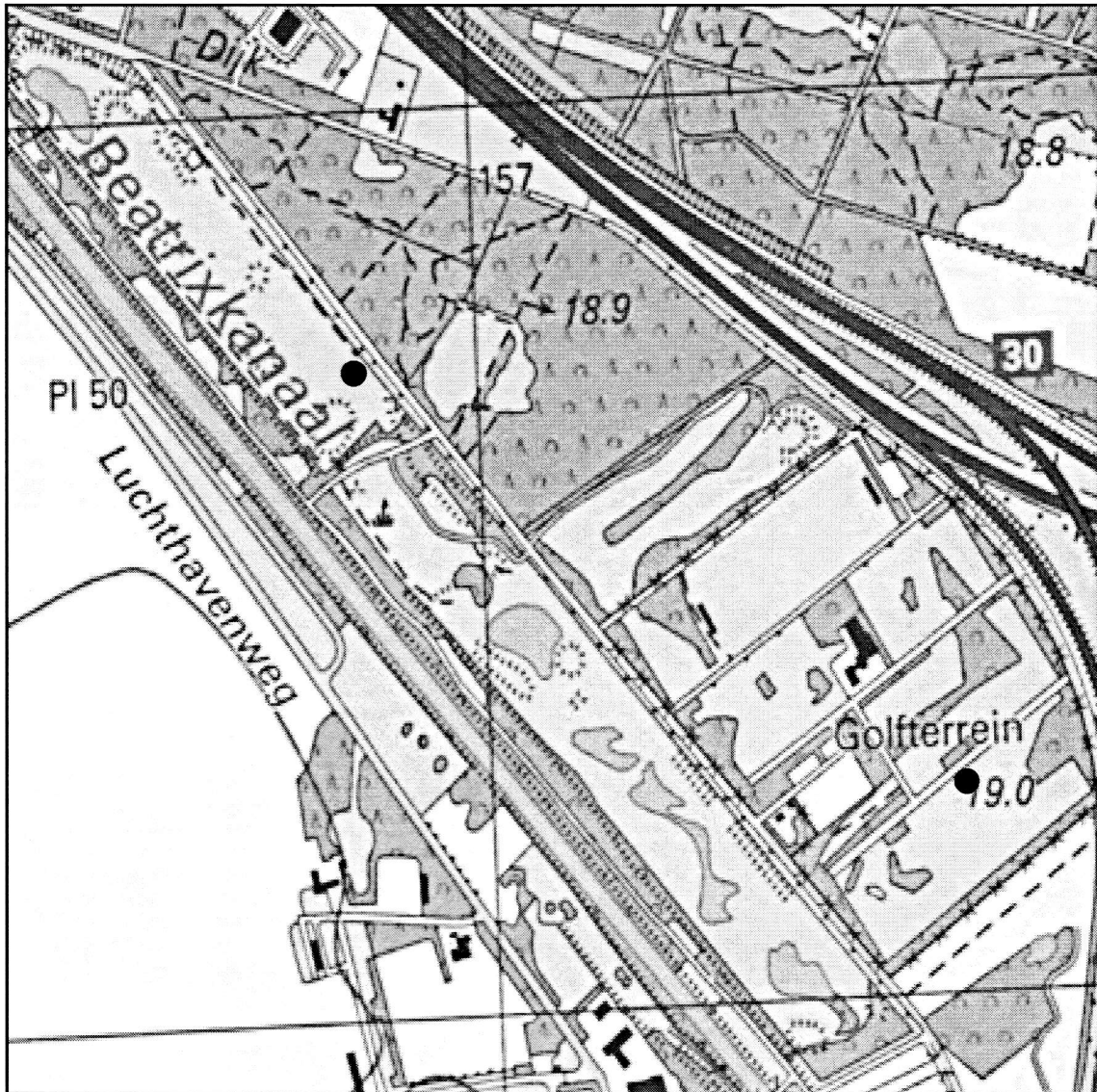
Kaart 9

Bosuil

n=1

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

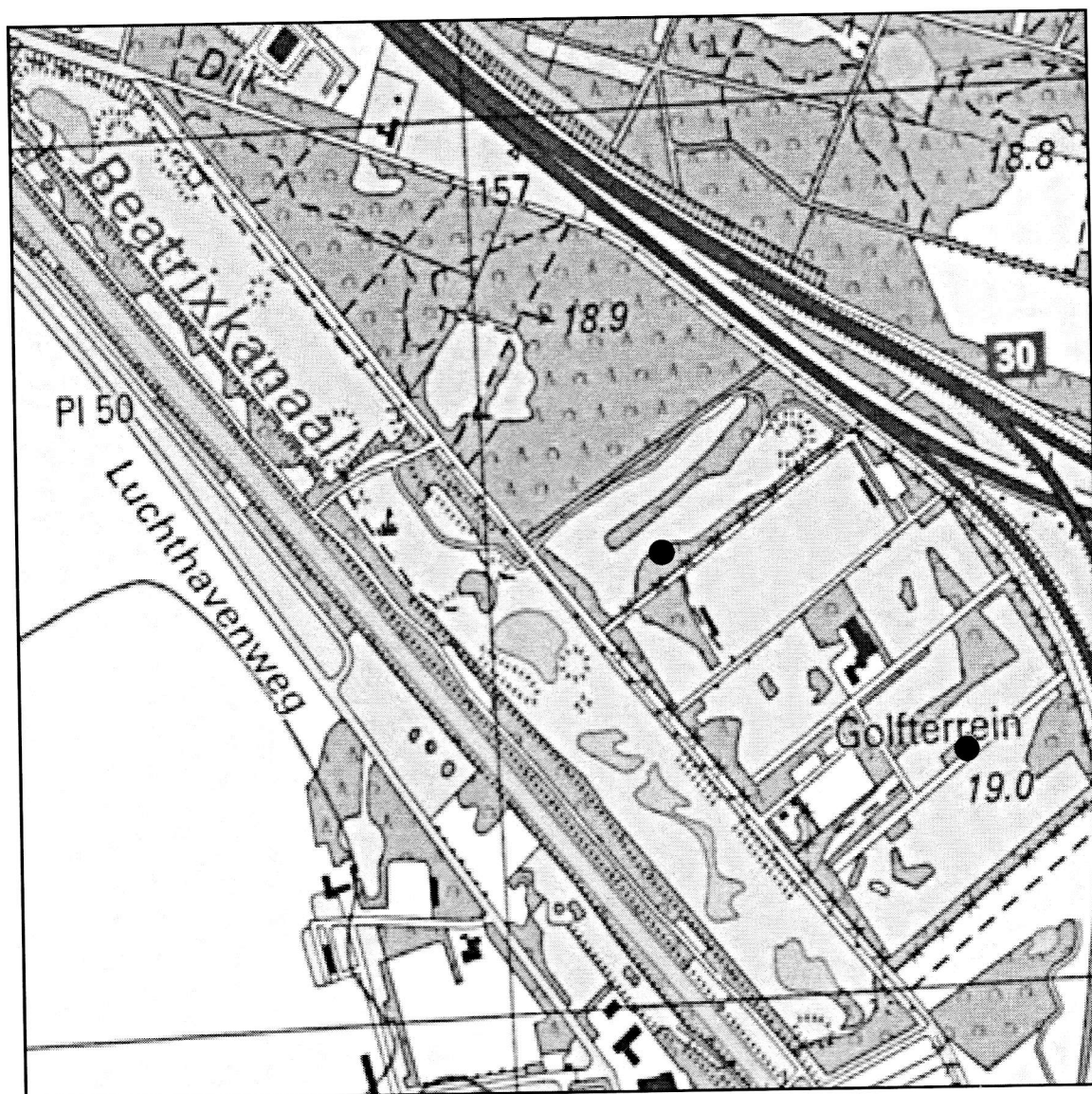

Kaart 10 Groene Specht

n=2

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

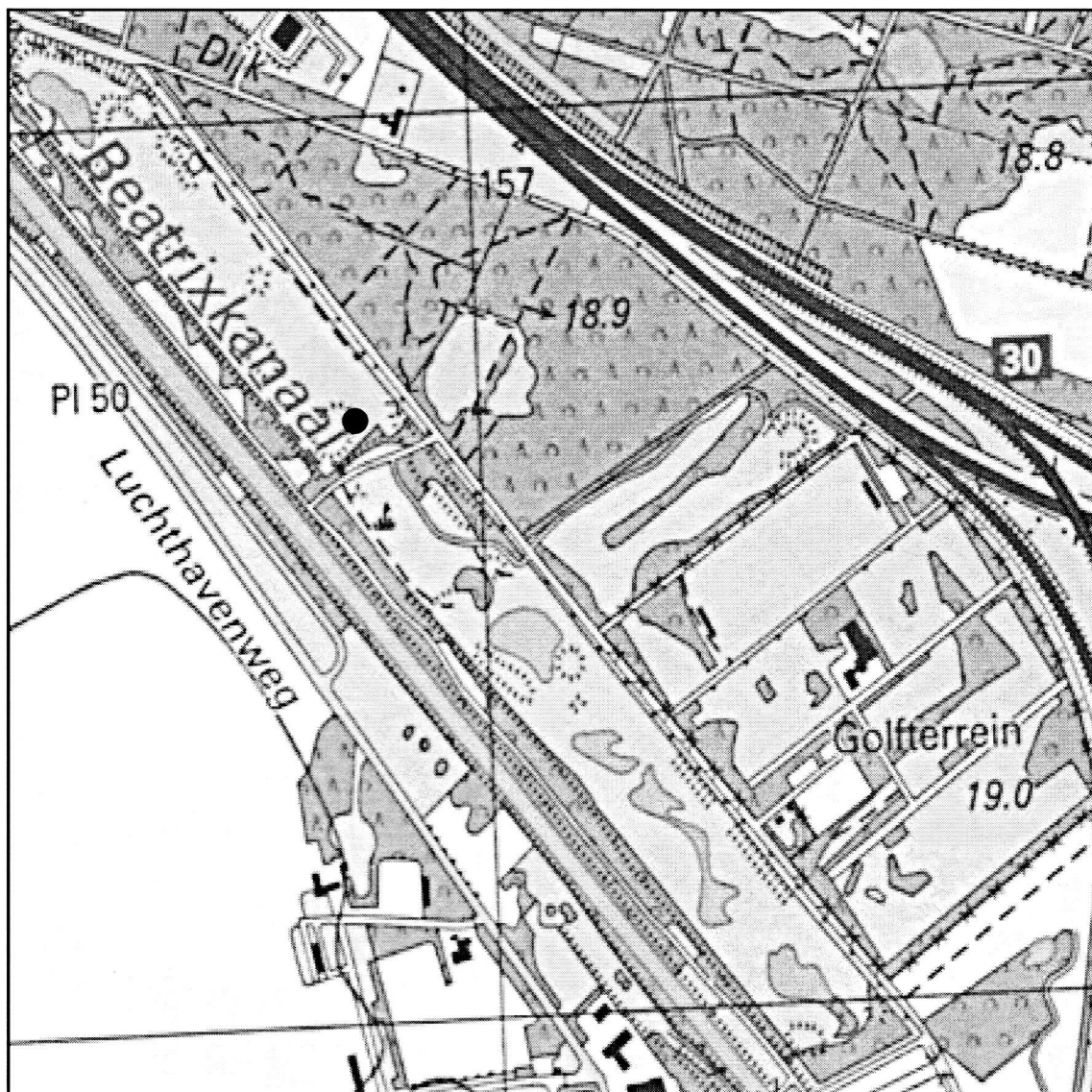
Kaart 11

Grote Bonte Specht

n=2

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

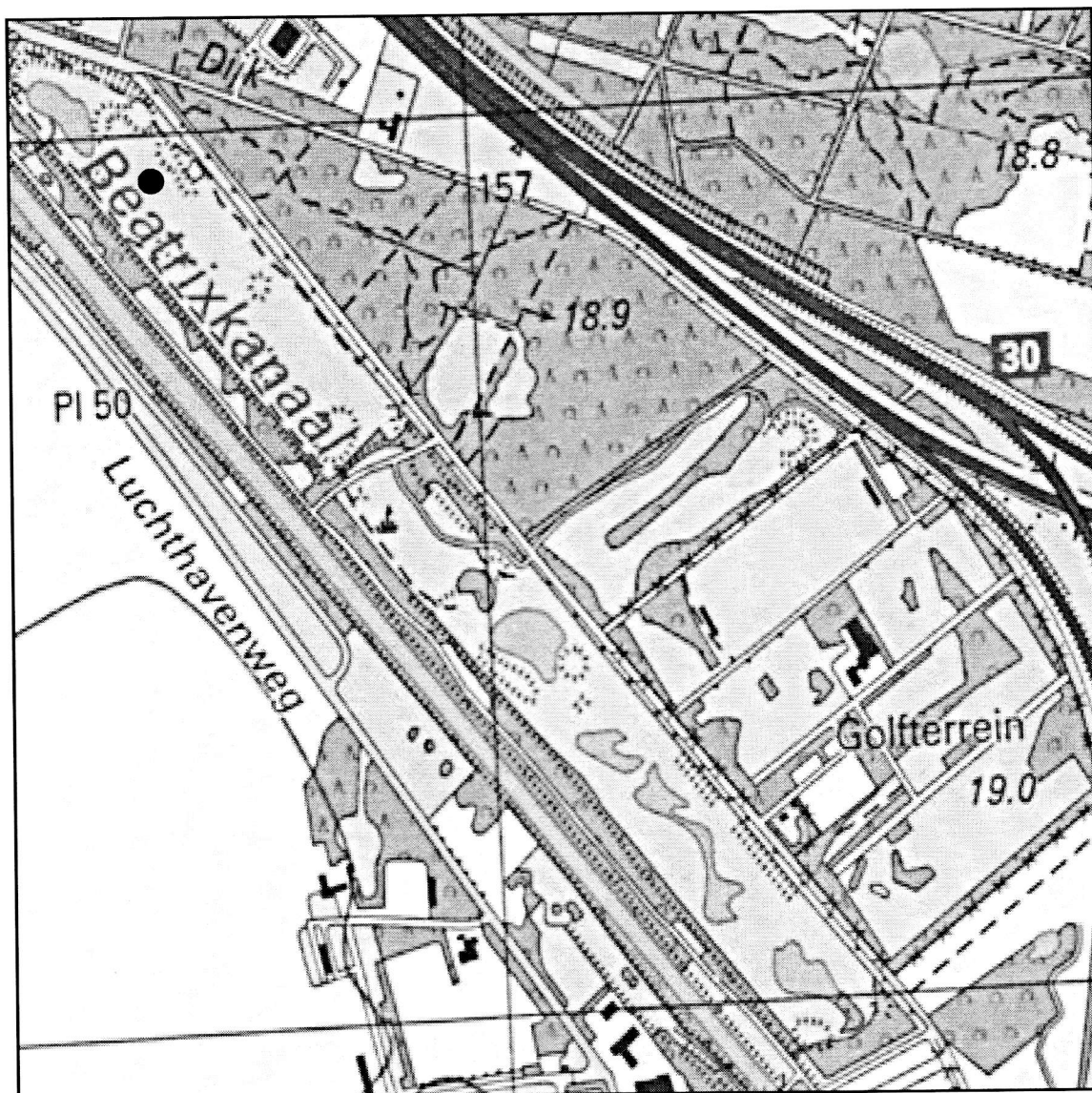
Kaart 12

Kleine Bonte Specht

n=1

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

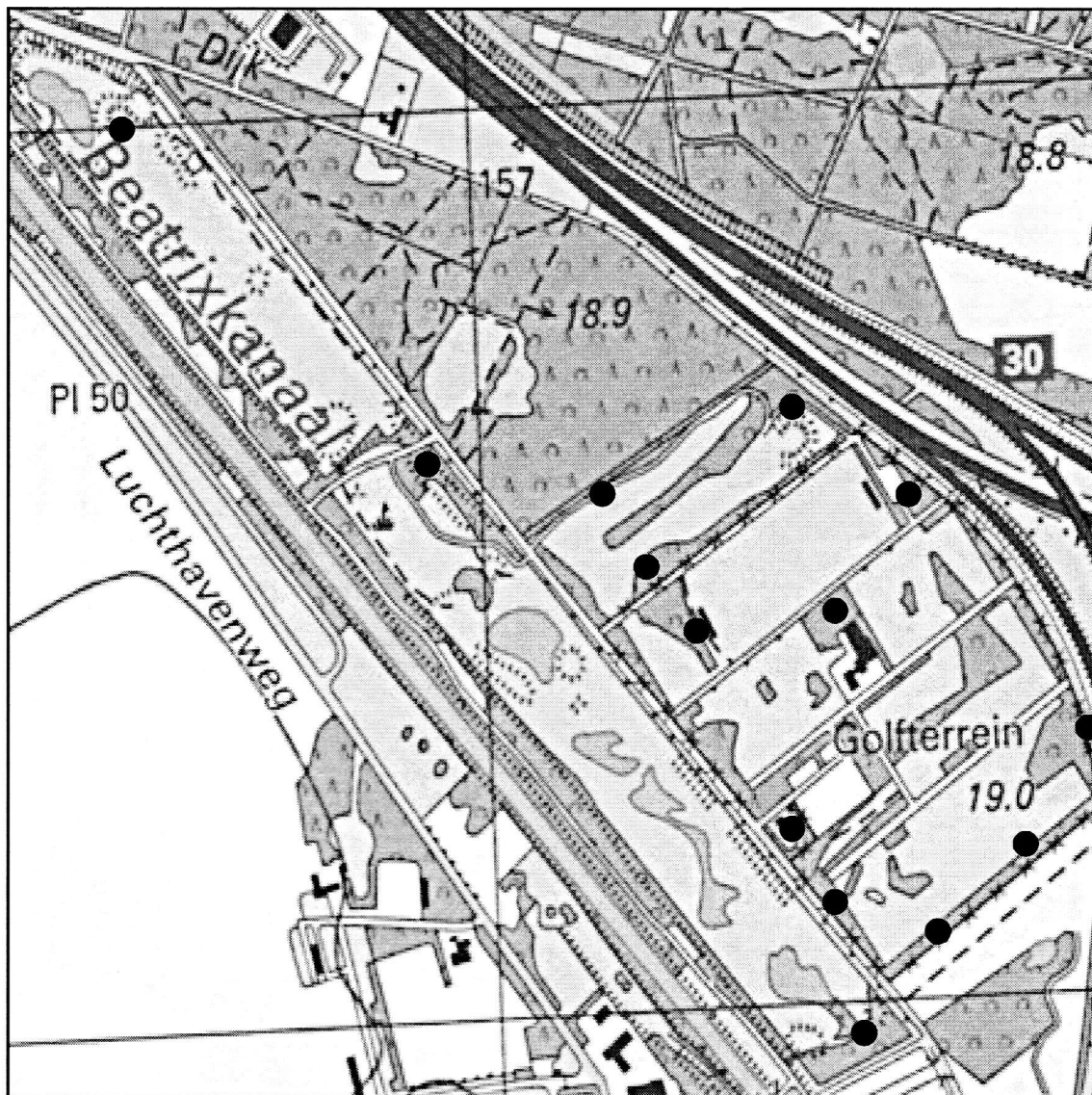
Kaart 13

Witte Kwikstaart

n=1

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

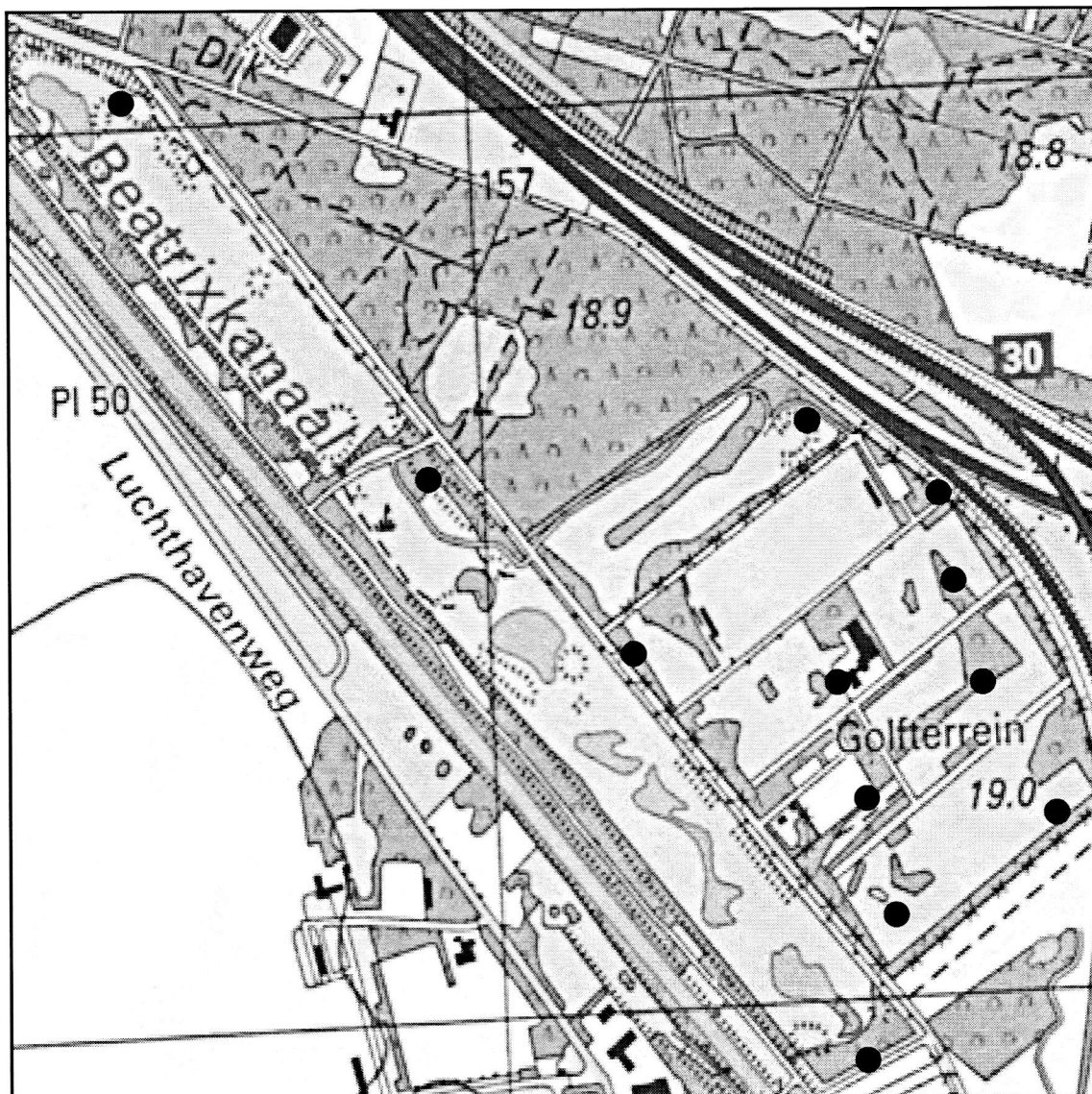
Kaart 14

Winterkoning

n=14

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

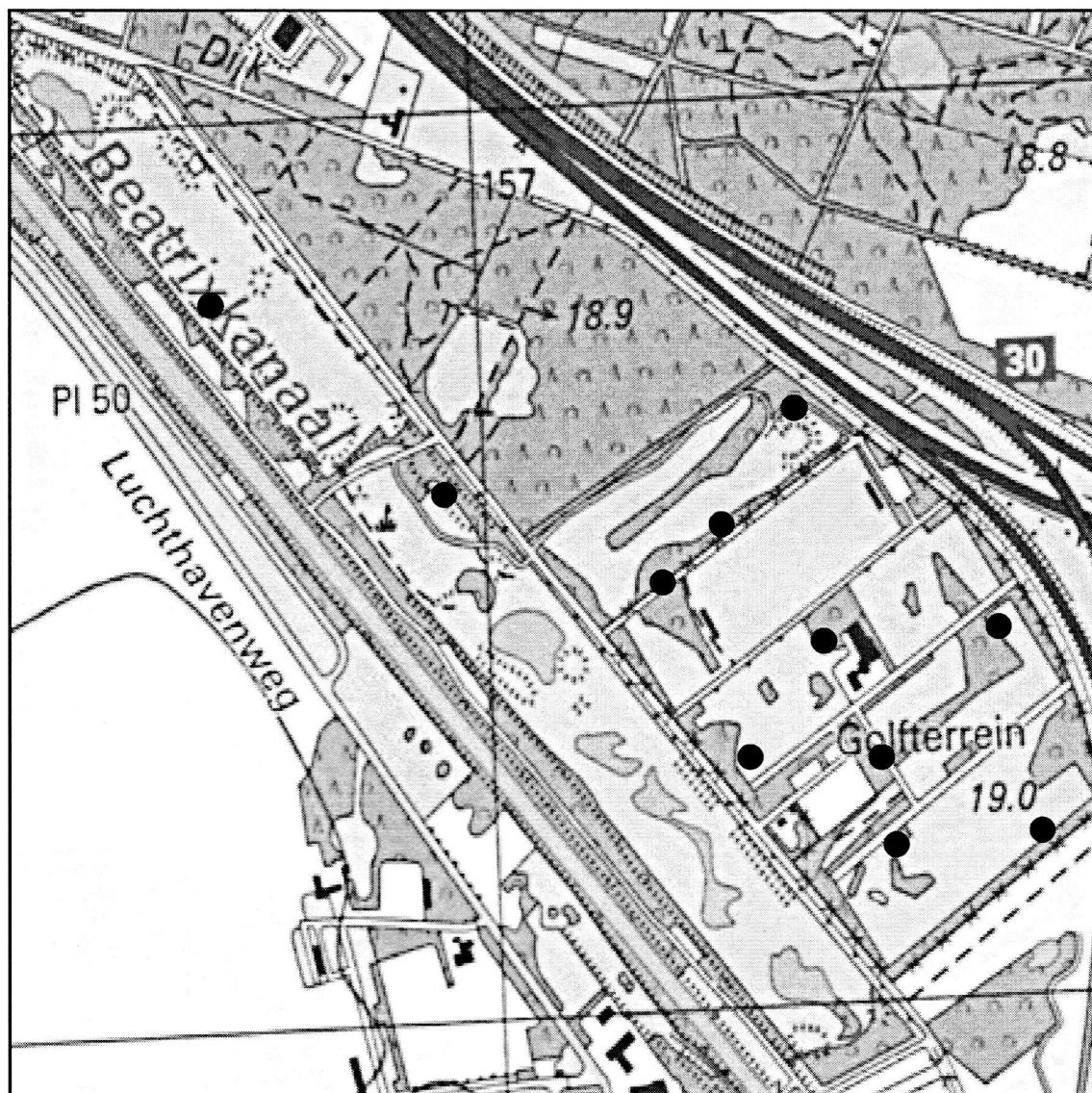

Kaart 15 Heggenmus

n=12

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

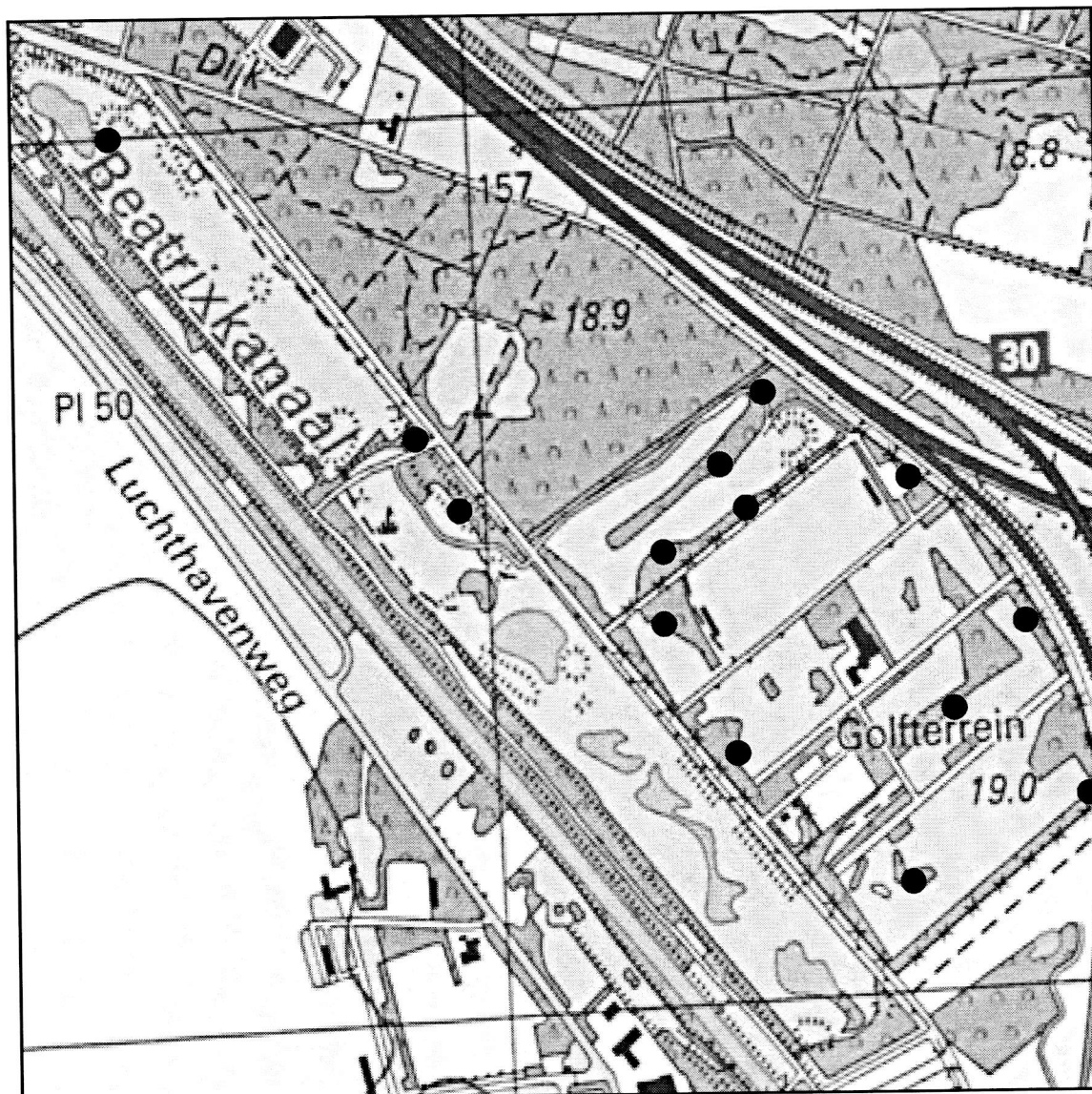
Kaart 16

Roodborst

n=11

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

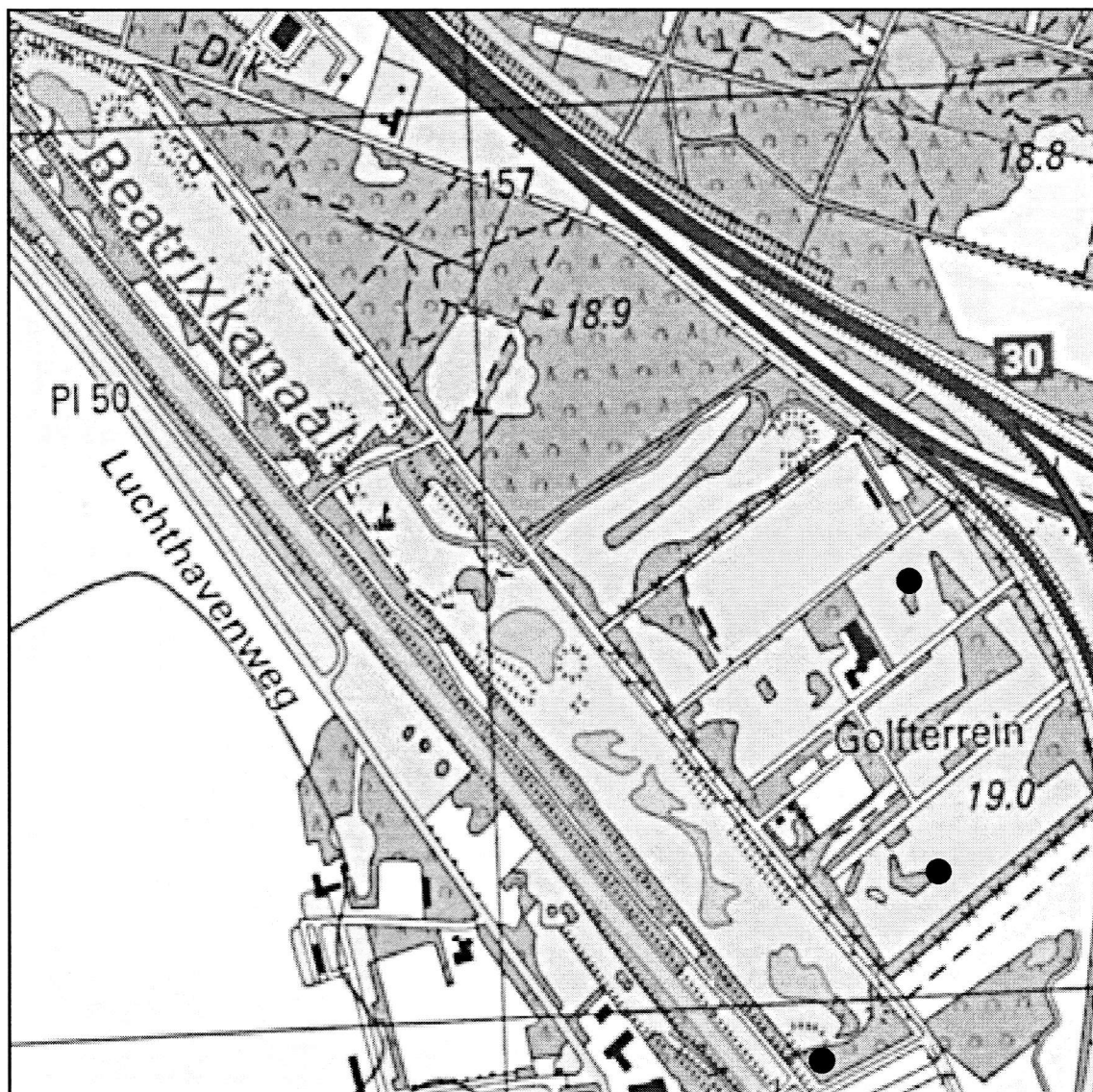
Kaart 17

Merel

n=14

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

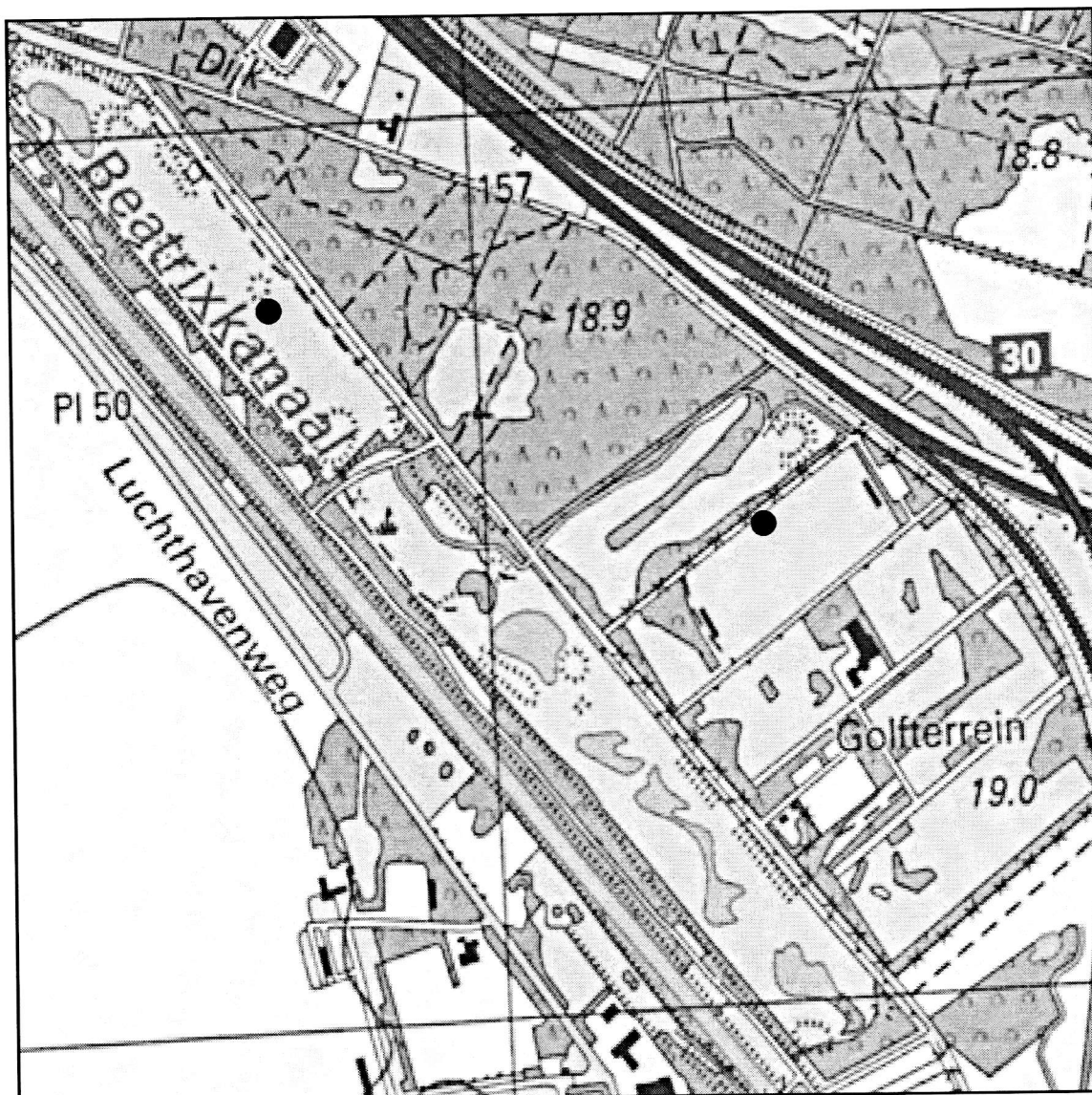
Kaart 18

Zanglijster

n=3

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

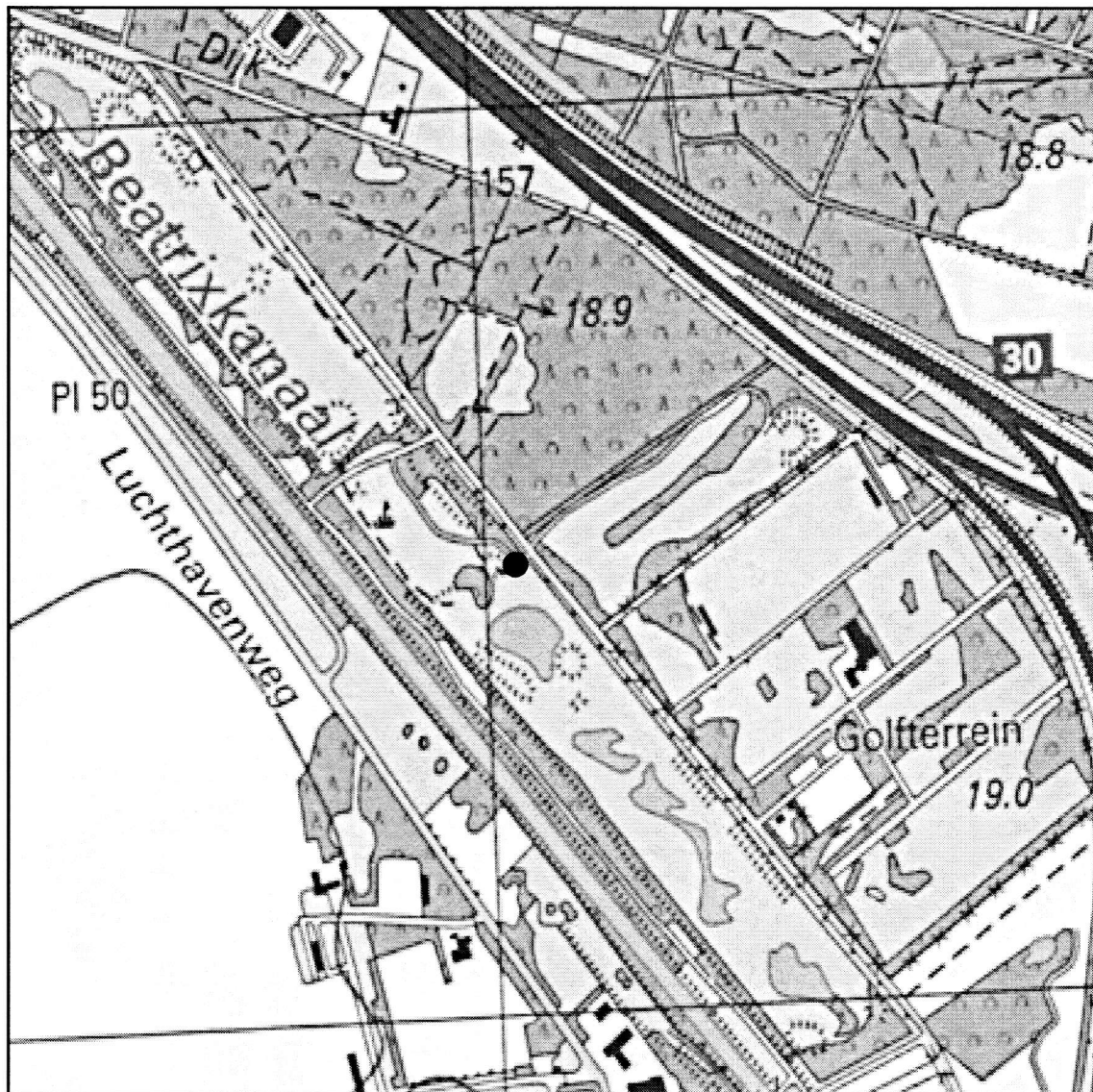
Kaart 19

Grote Lijster

n=2

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

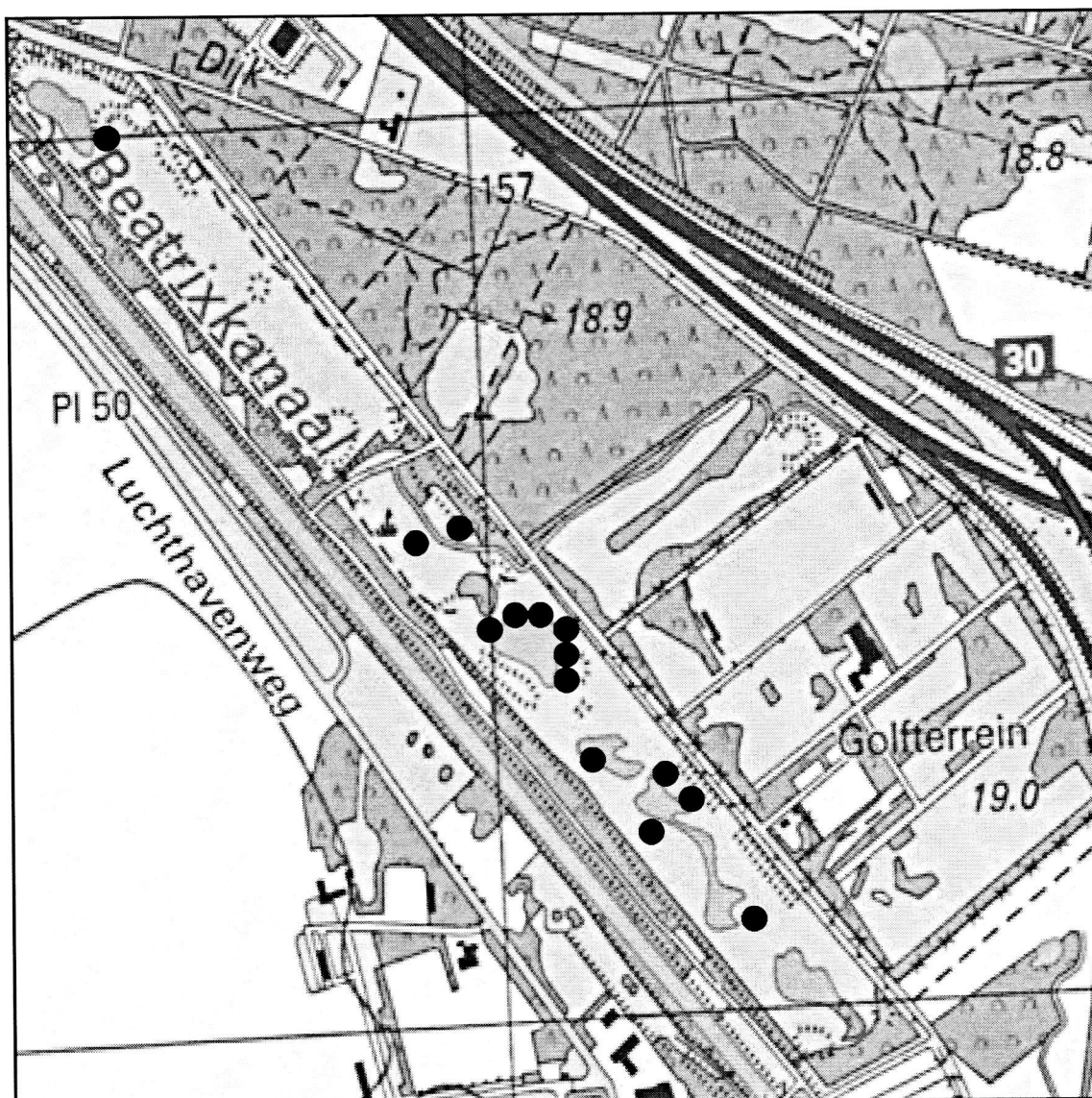
Kaart 20

Bosrietzanger

n=1

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

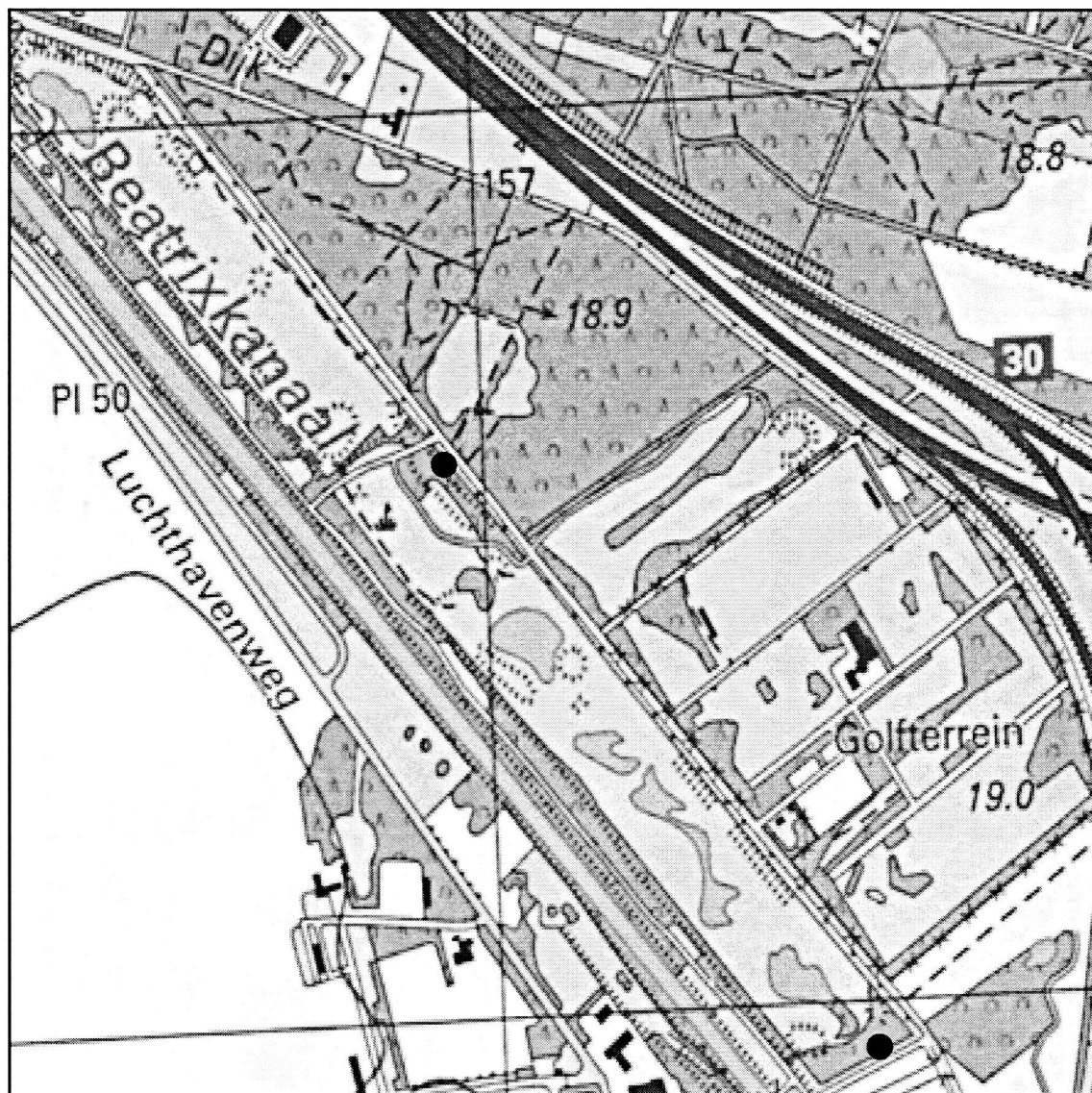
Kaart 21

Kleine Karekiet

n=14

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

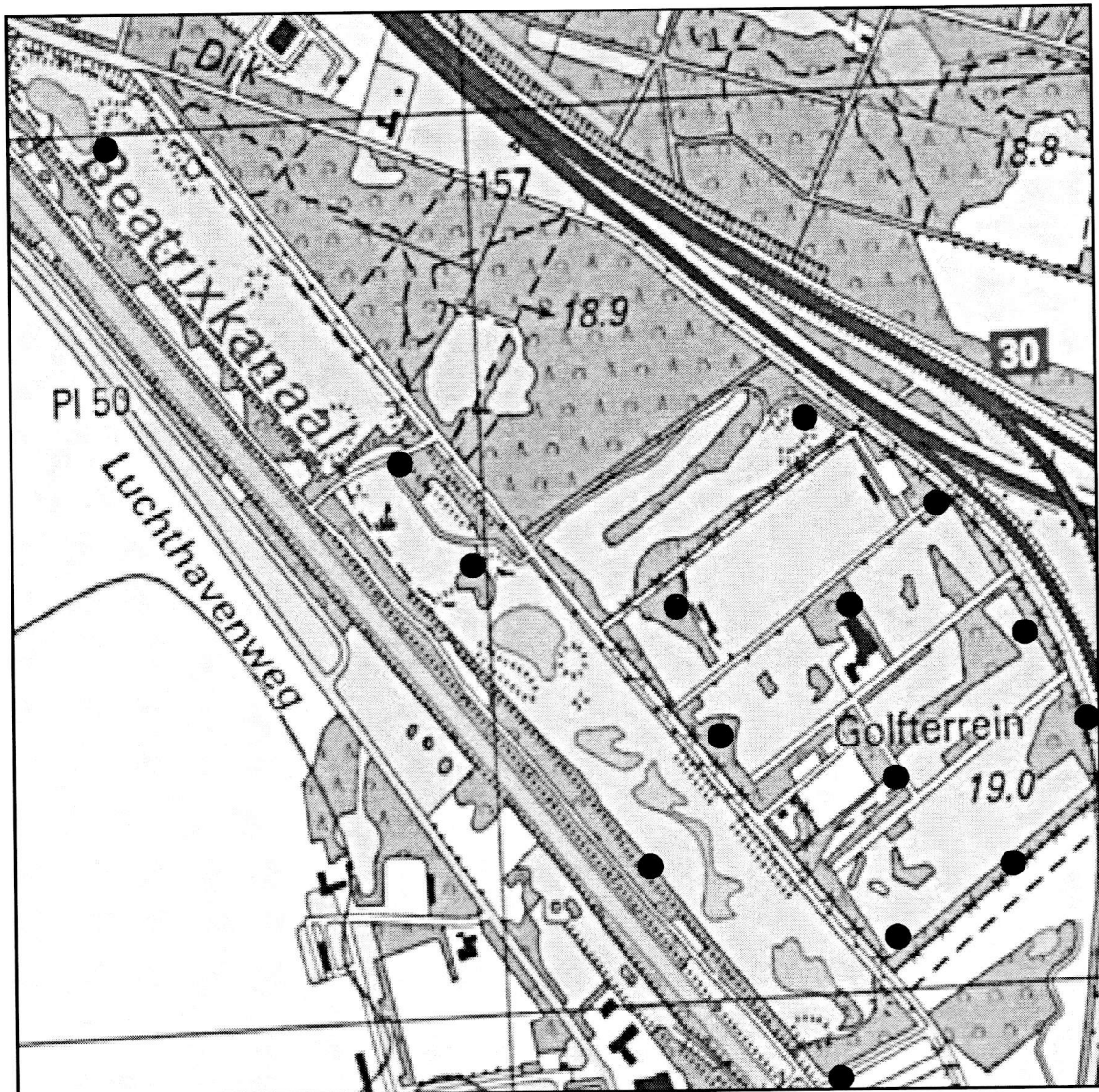
Kaart 22

Tuinfluiters

n=2

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

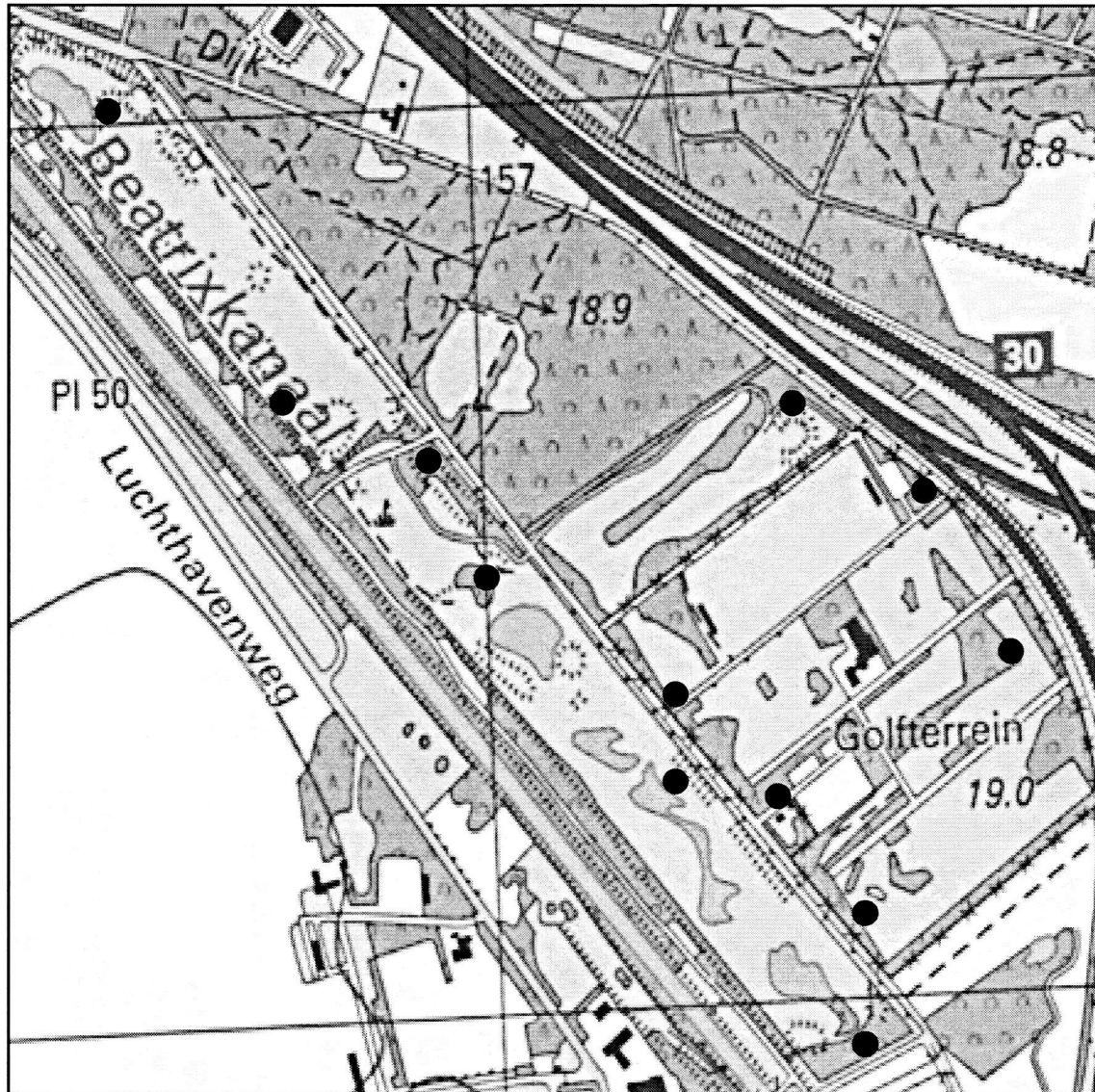
Kaart 23

Zwartkop

n=15

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

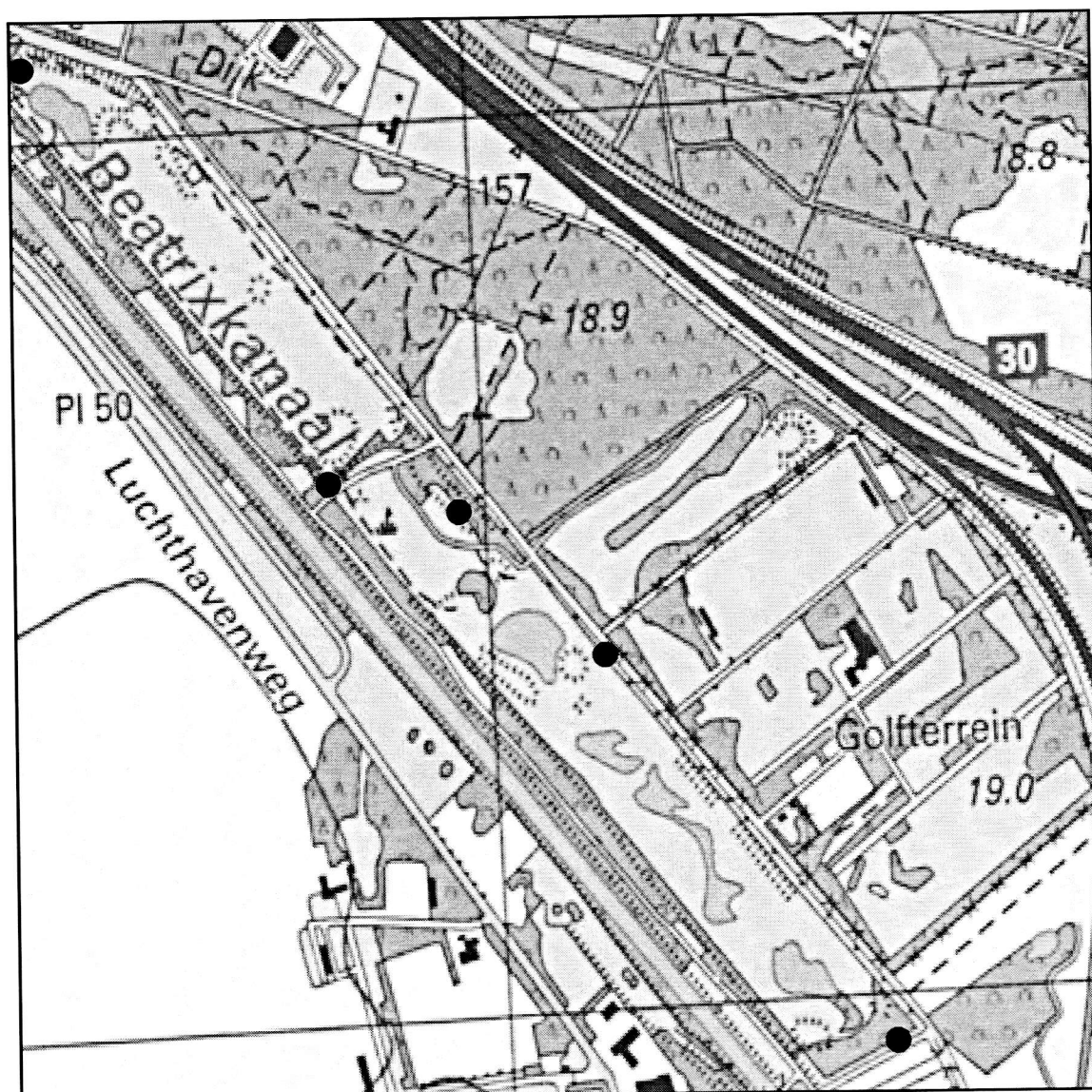
Kaart 24

Tjiftjaf

n=12

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

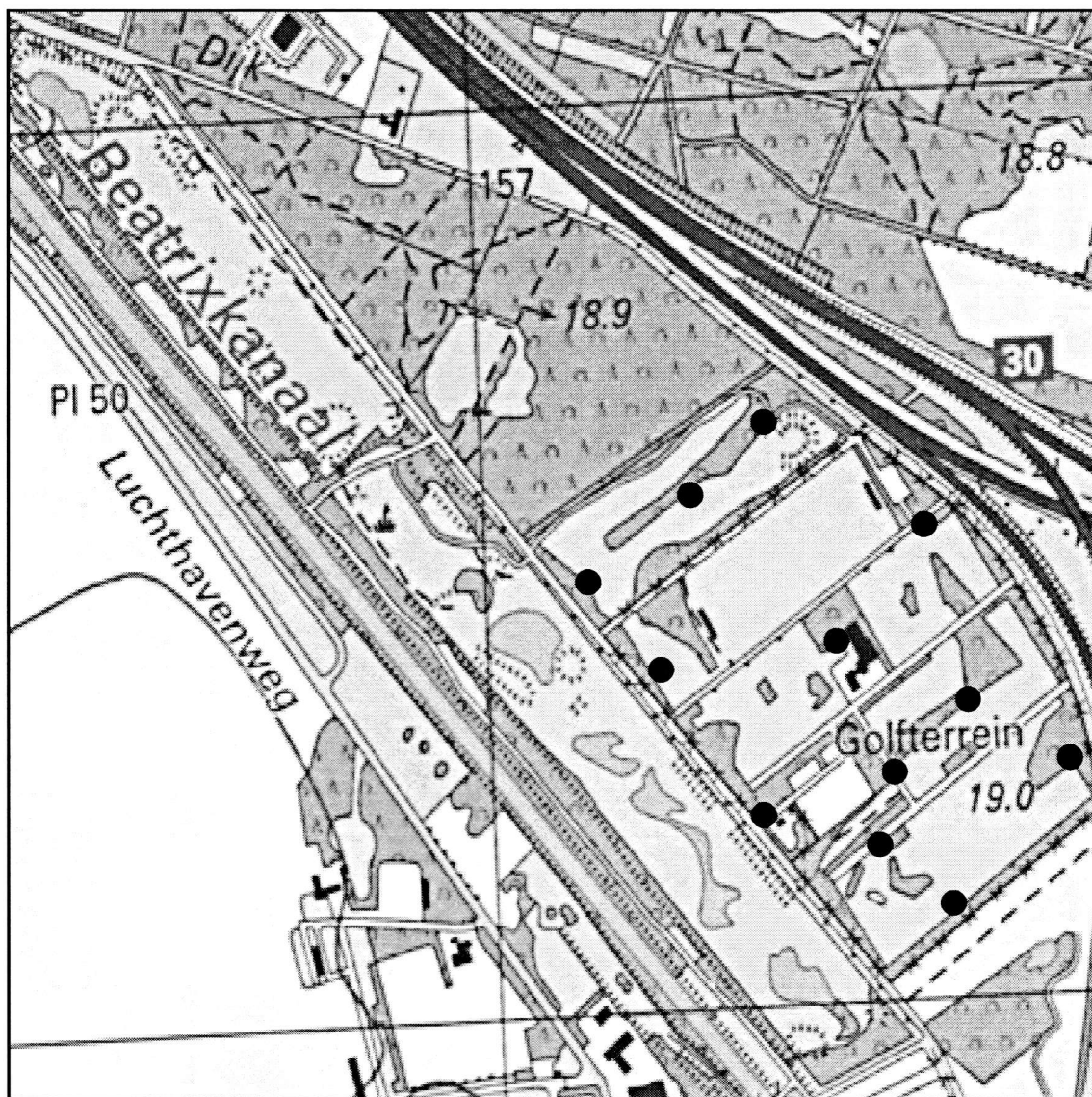
Kaart 25

Fitis

n=5

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

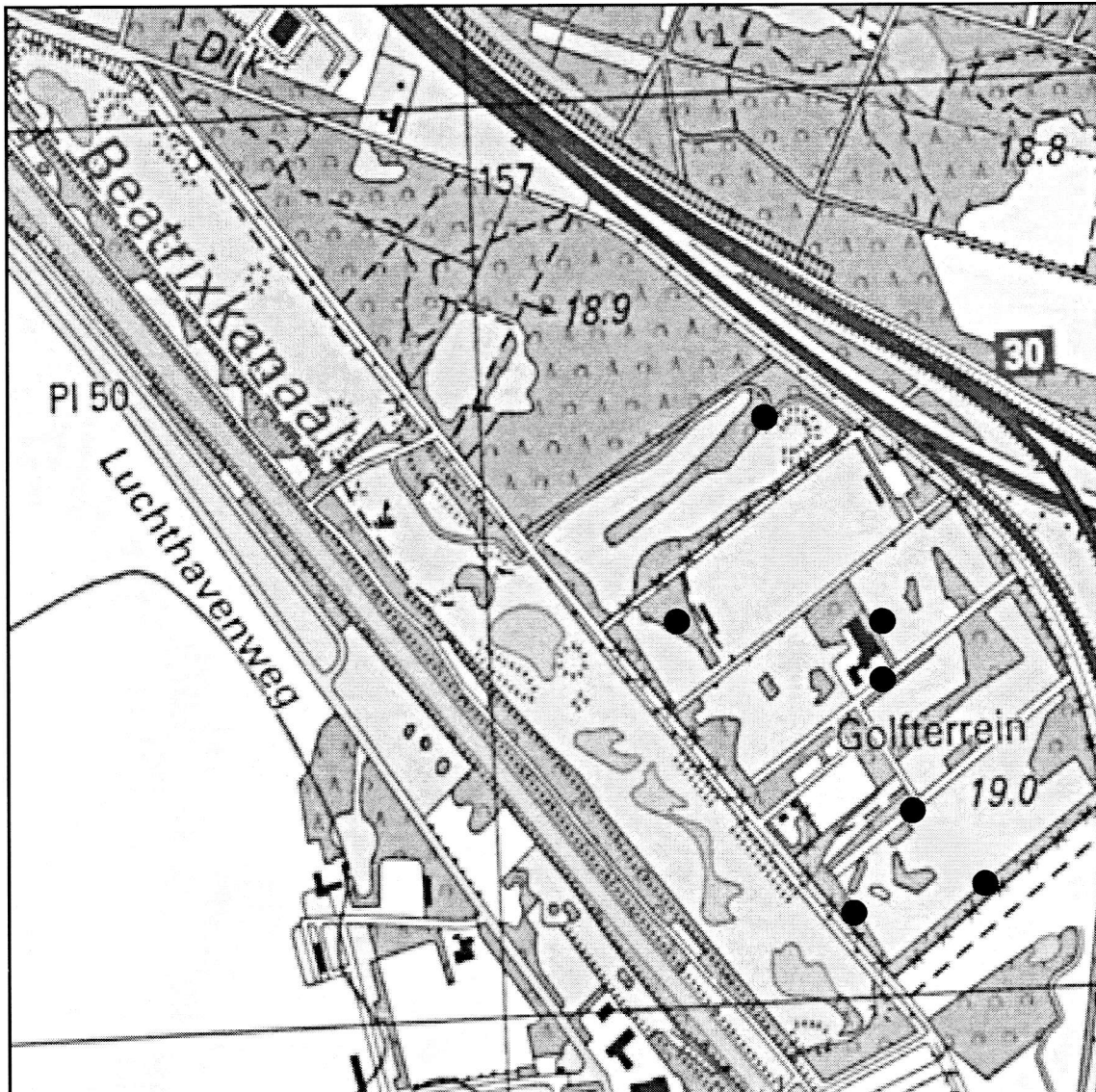
Kaart 26

Goudhaantje

n=12

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

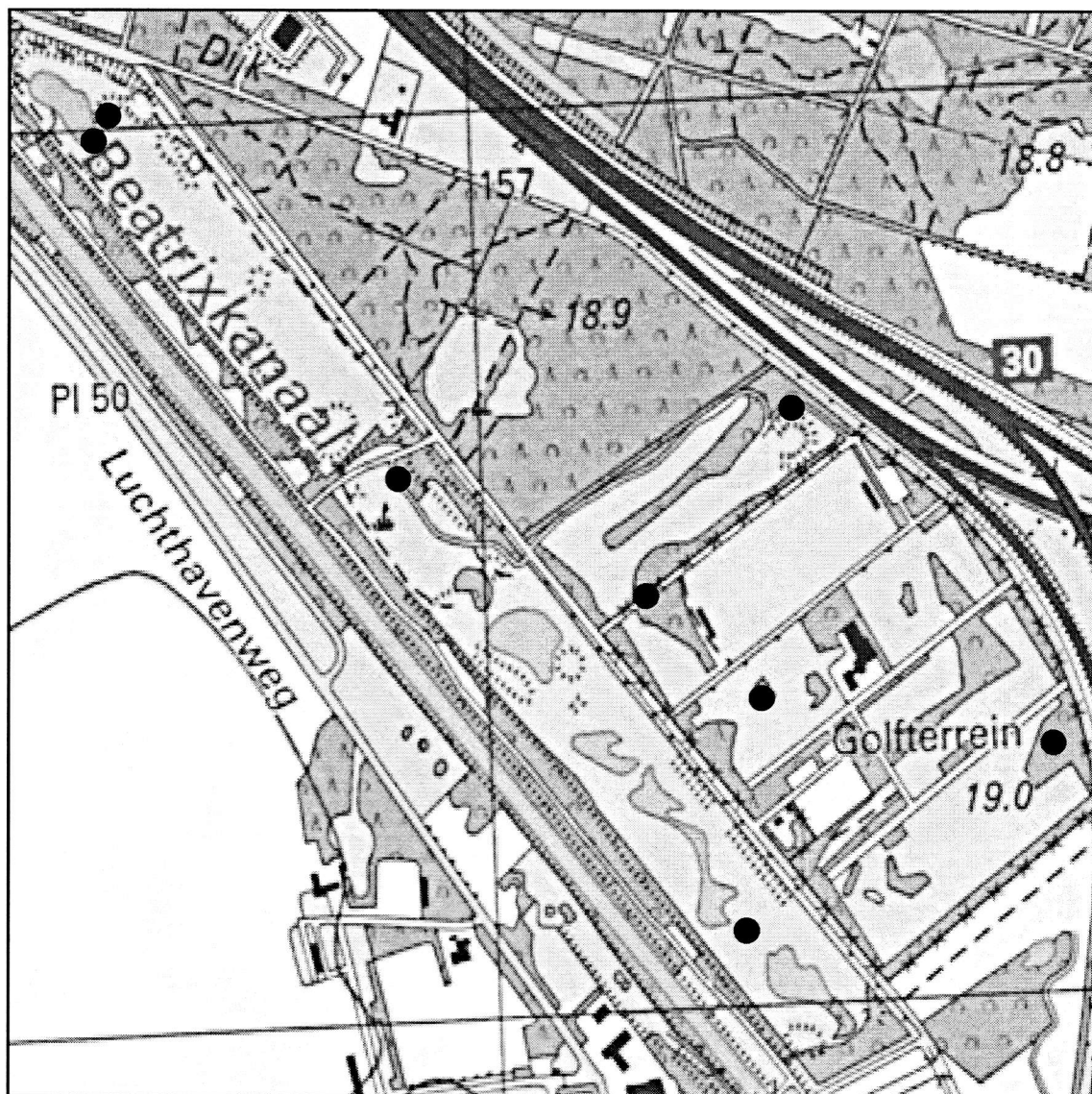
Kaart 27

Bonte Vliegenvanger

n=7

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

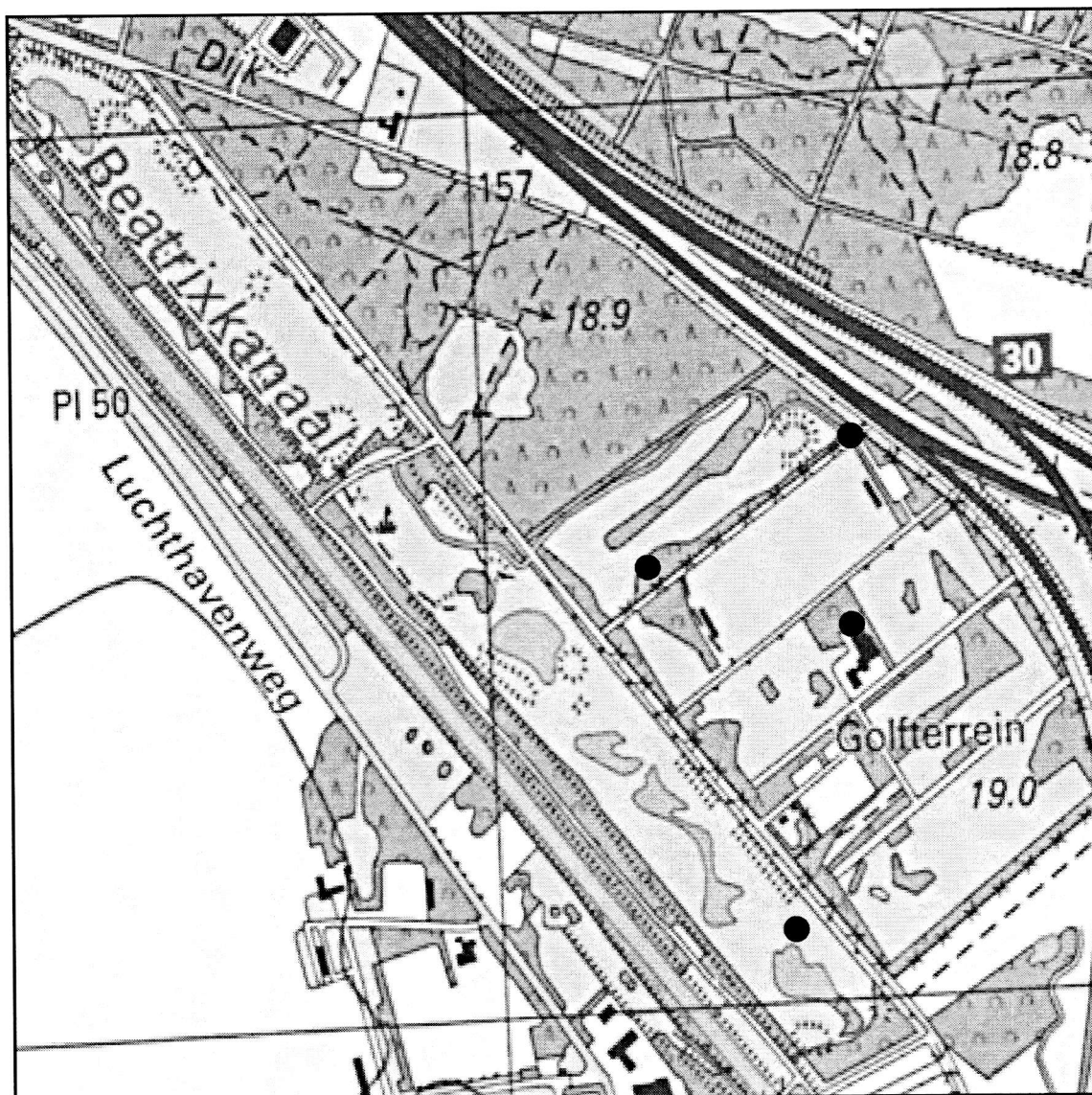
Kaart 28

Staartmees

n=8

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

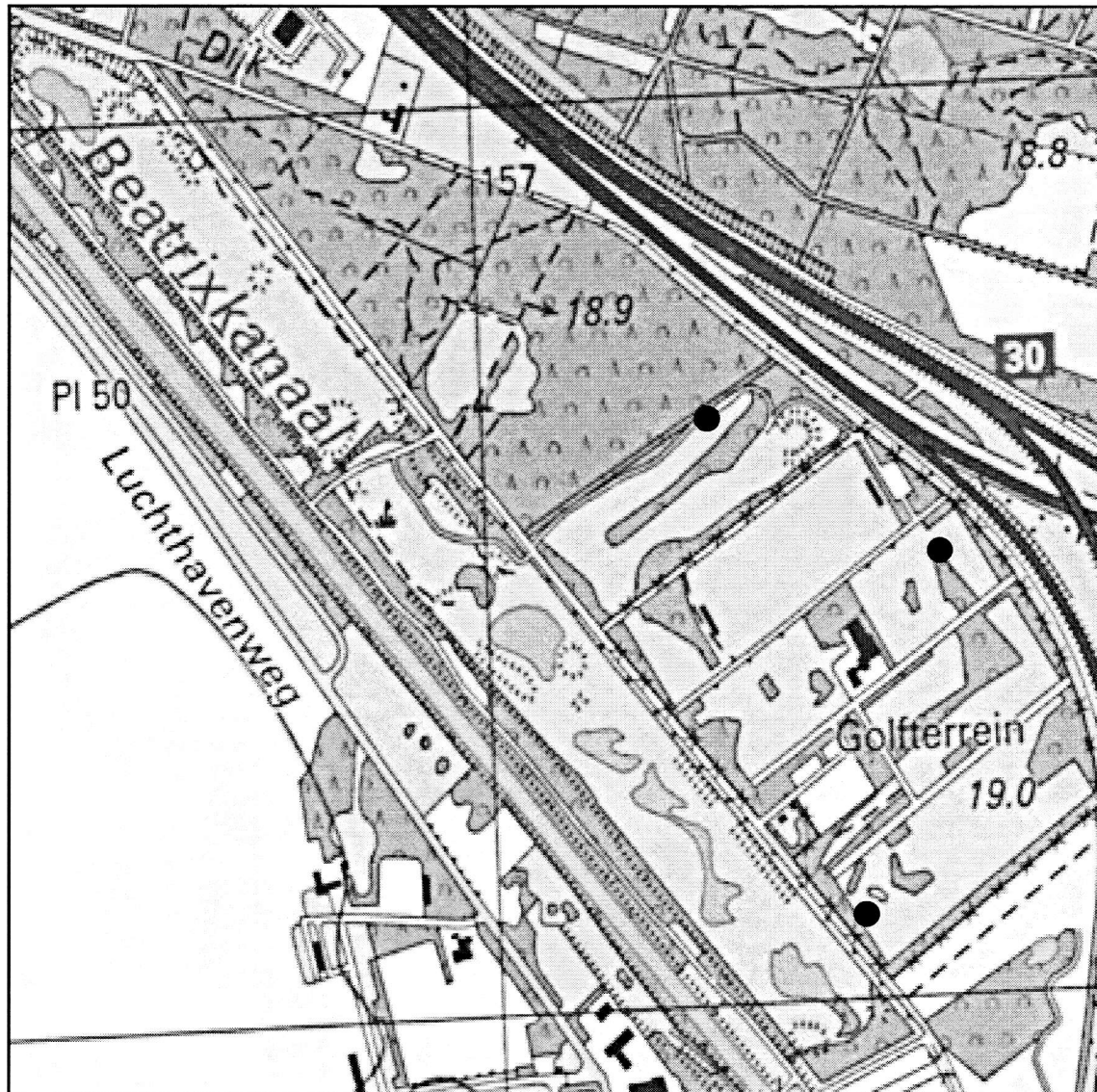
Kaart 29

Matkop

n=4

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

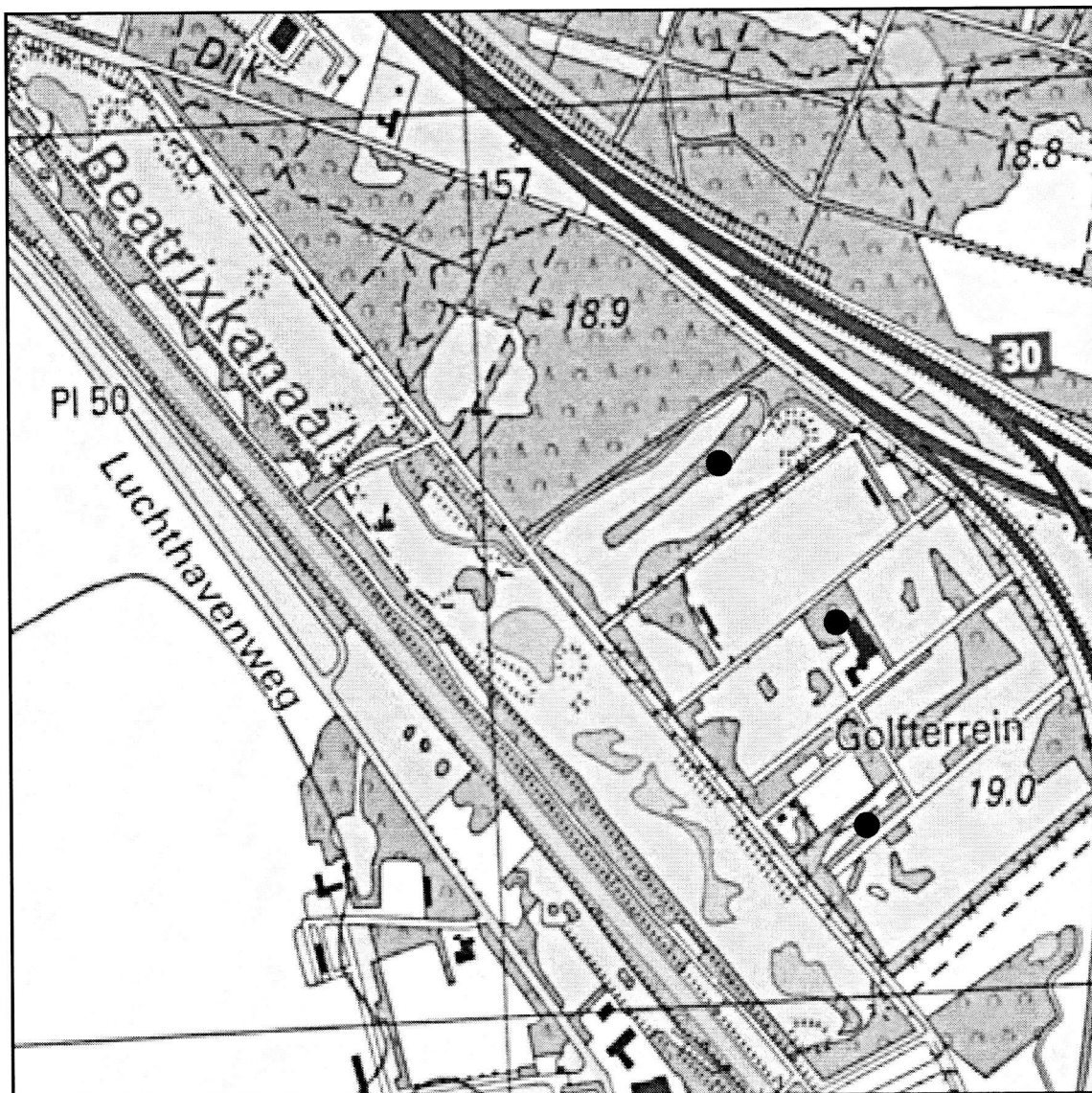
Kaart 30

Kuifmees

n=3

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

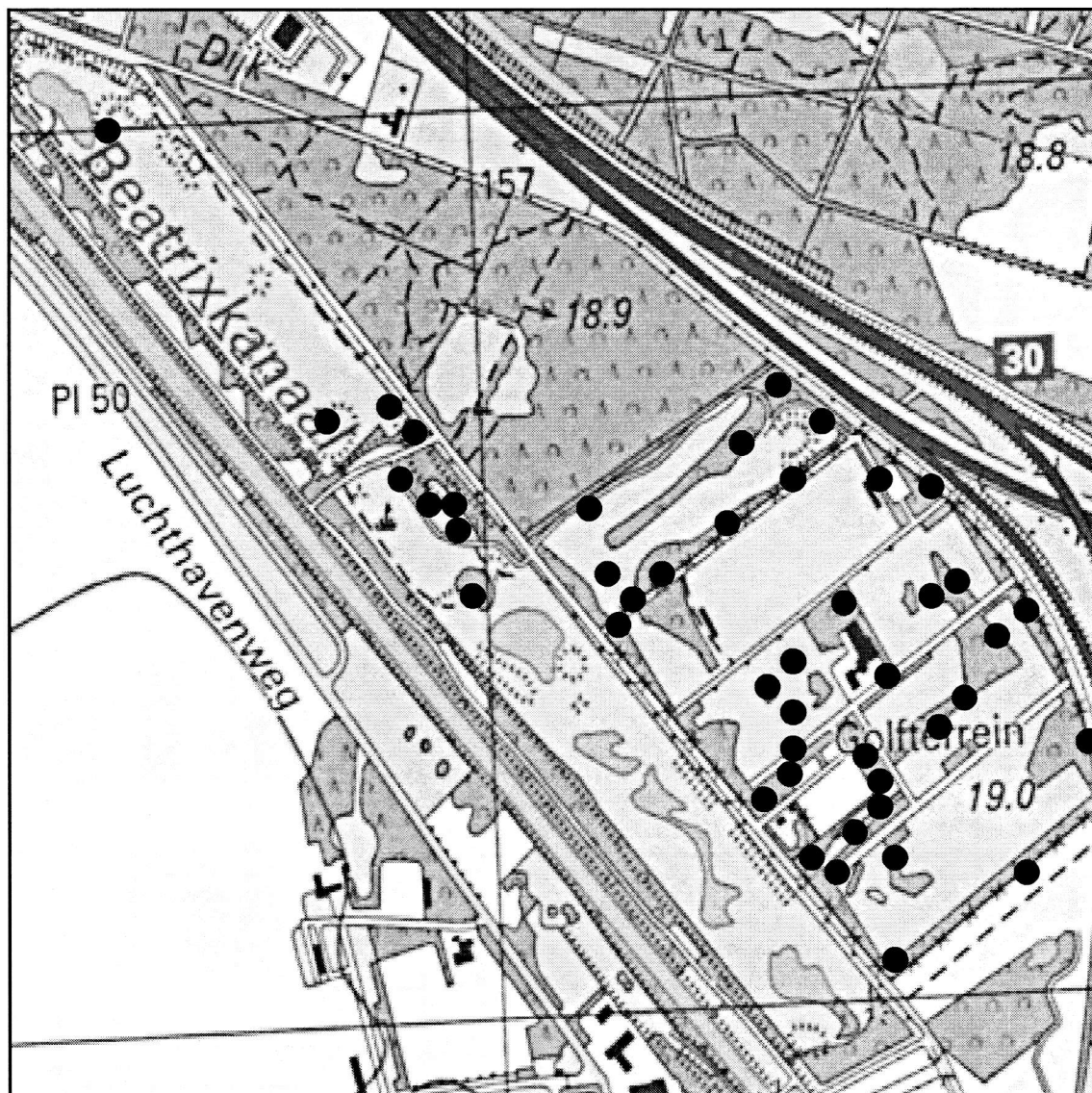
Kaart 31

Zwarte Mees

n=3

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

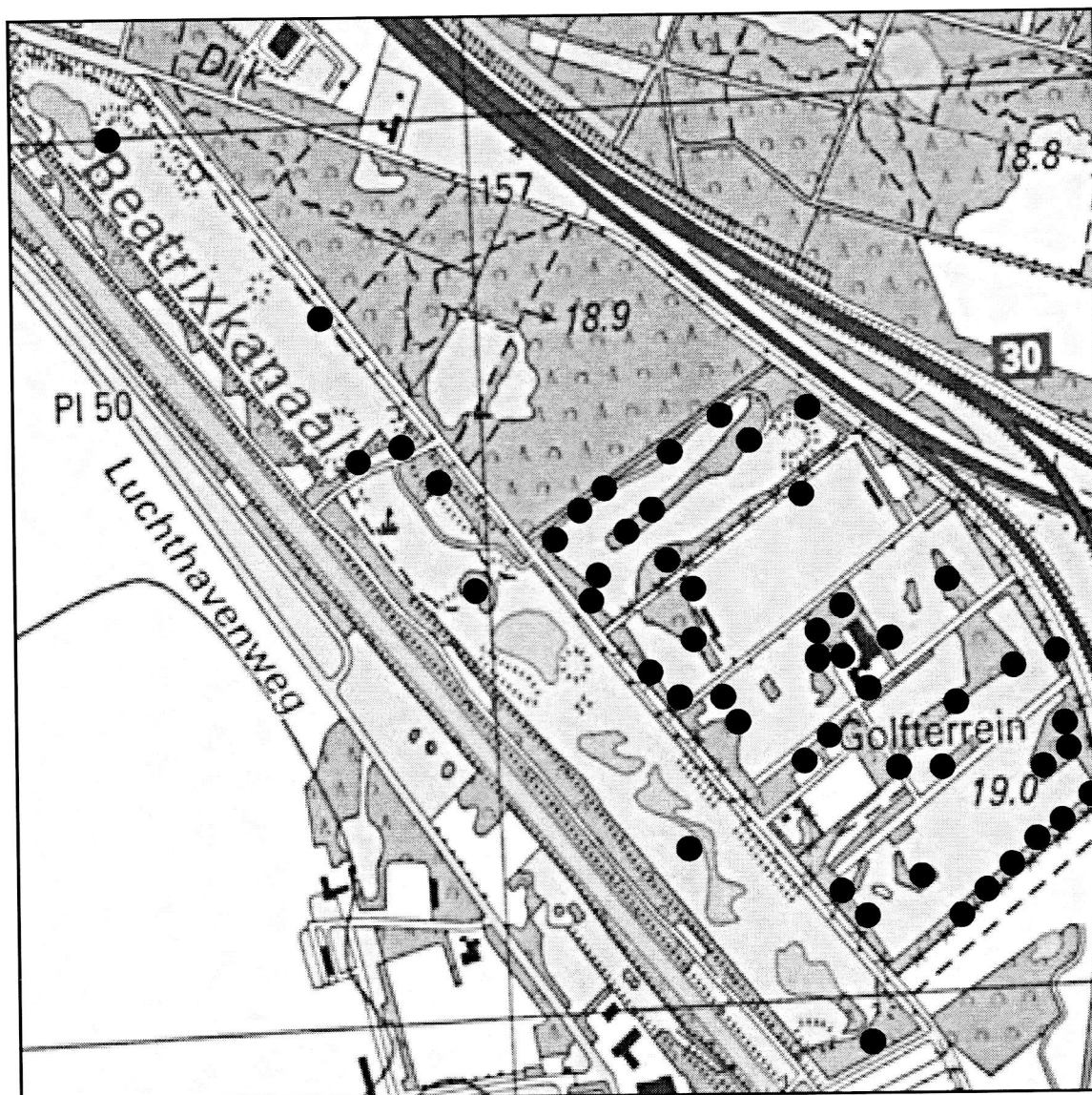
Kaart 32

Pimpelmees

n=45

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

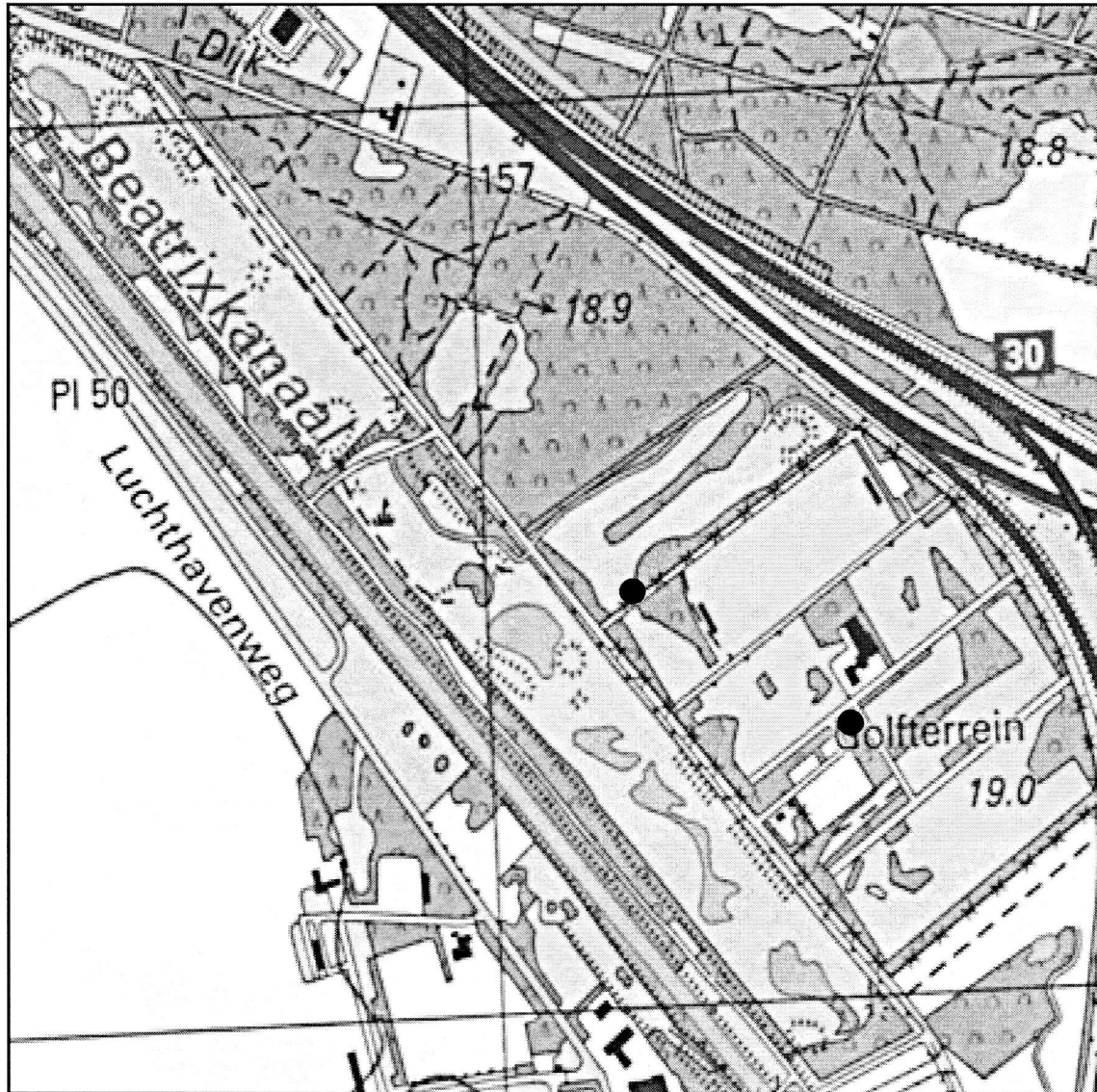
Kaart 33

Koolmees

n=53

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

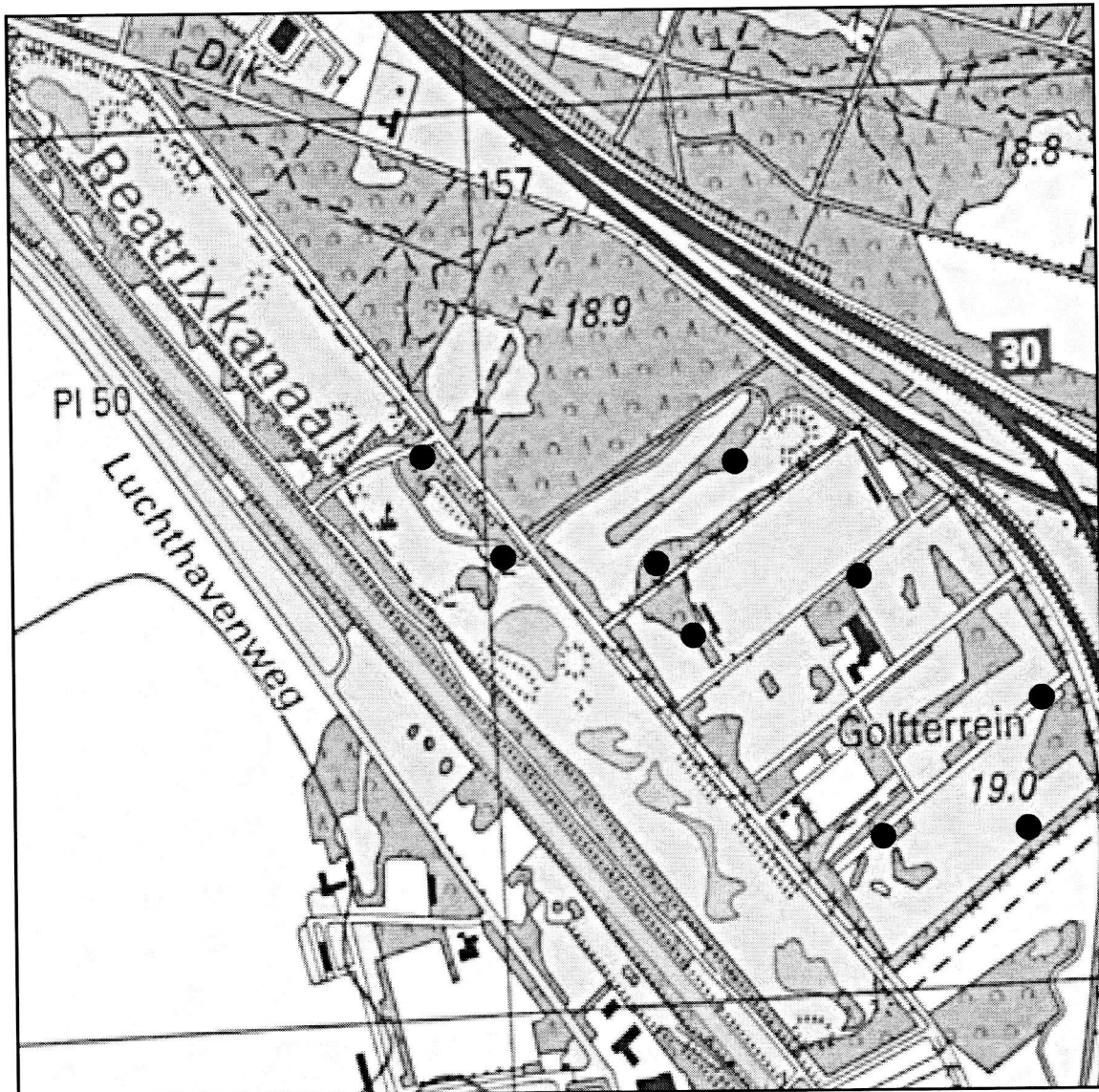
Kaart 34

Boomklever

n=2

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

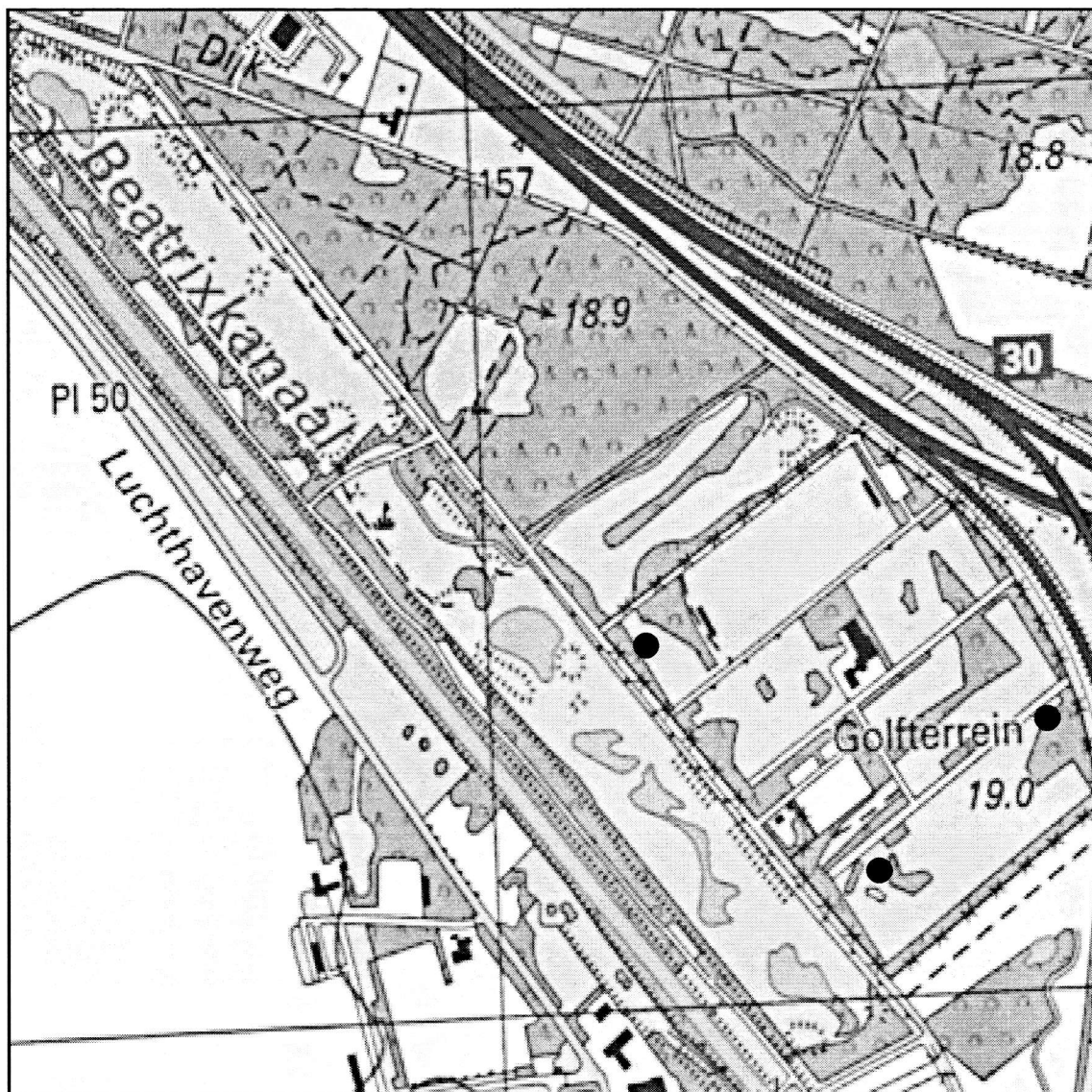

Kaart 35 Boomkruiper

n=9

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

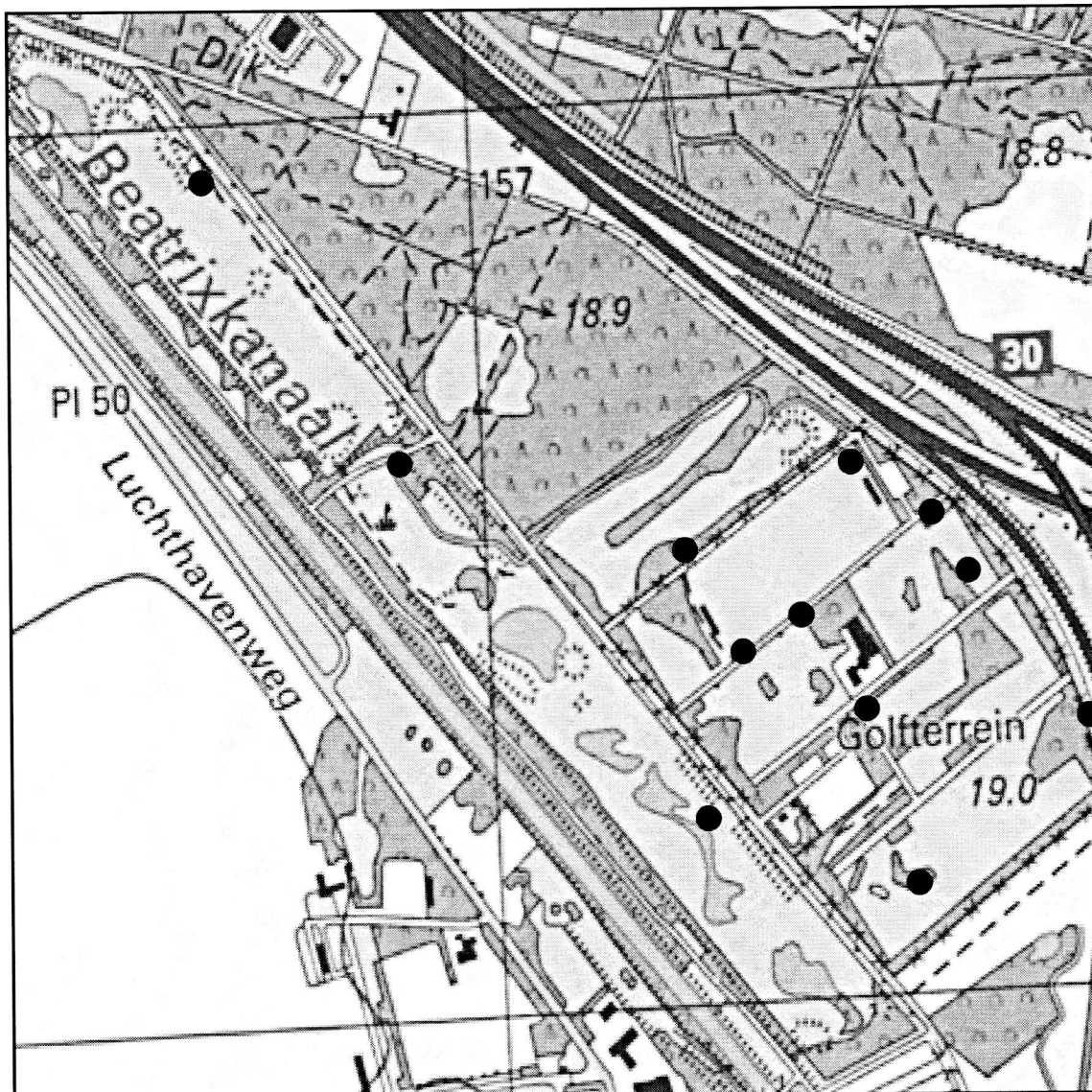
Kaart 36

Gaai

n=3

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

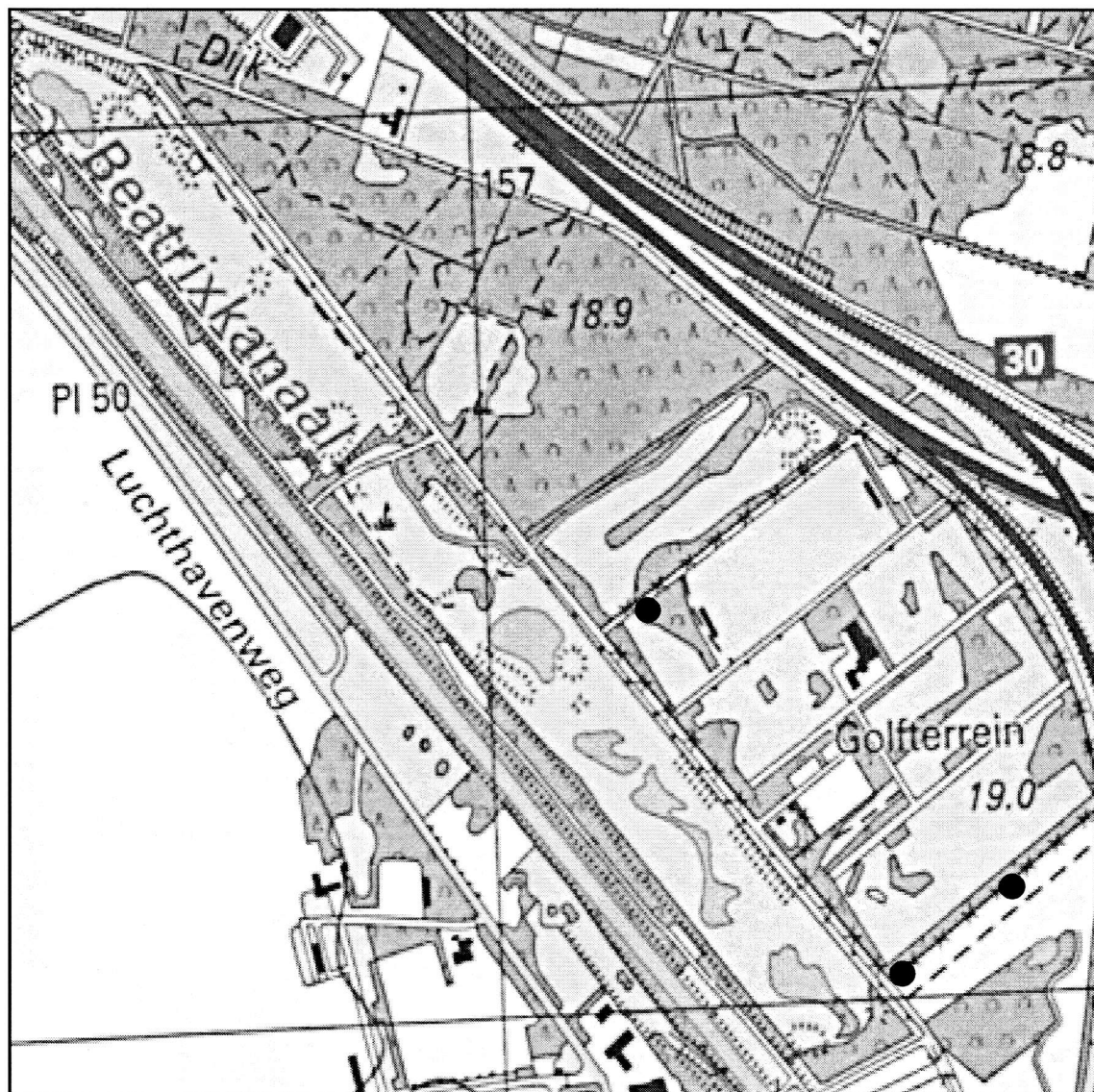
Kaart 37

Ekster

n=12

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

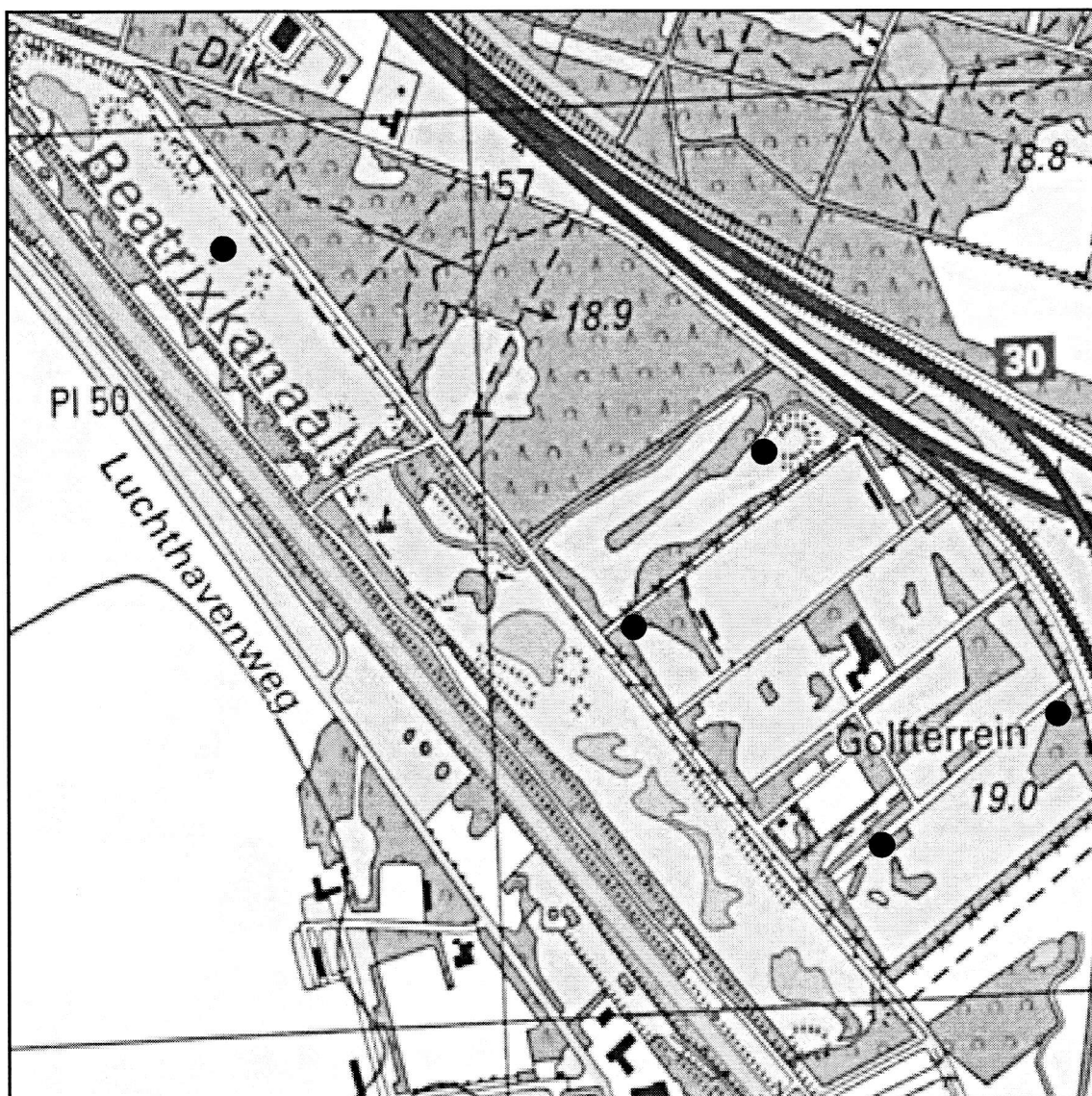
Kaart 38

Kauw

n=3

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

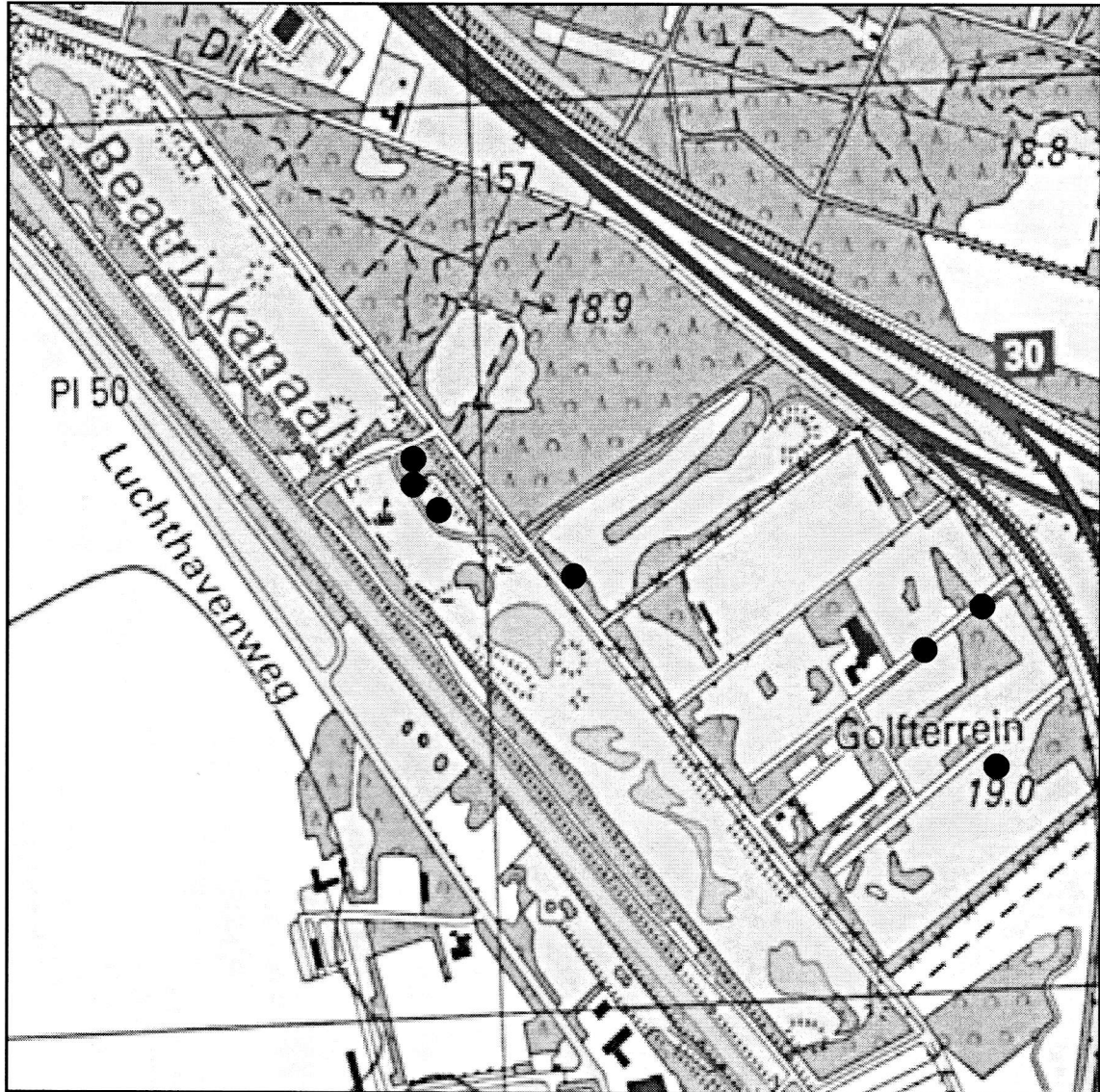
Kaart 39

Zwarte Kraai

n=5

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

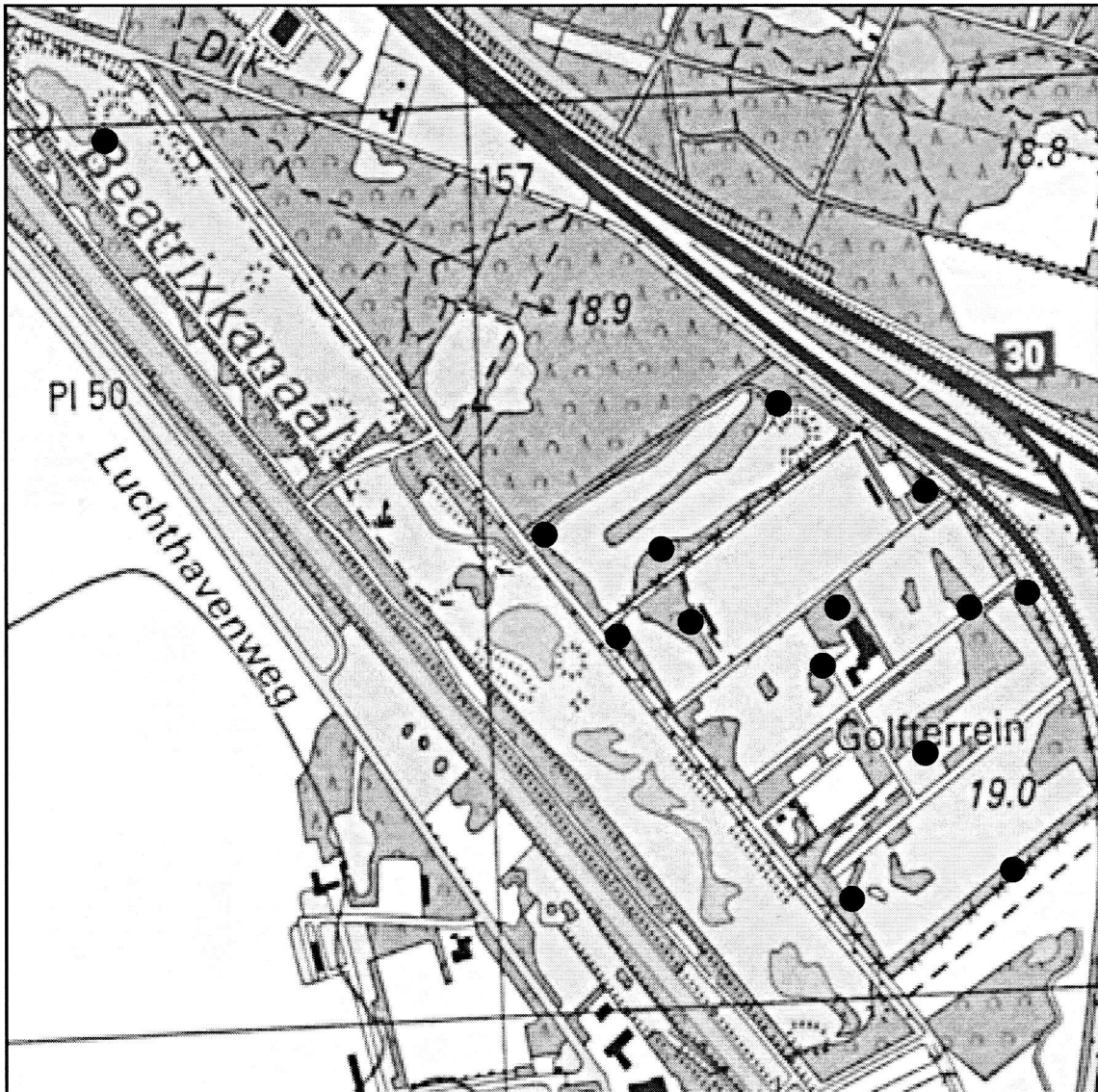
Kaart 40

Spreeuw

n=7

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

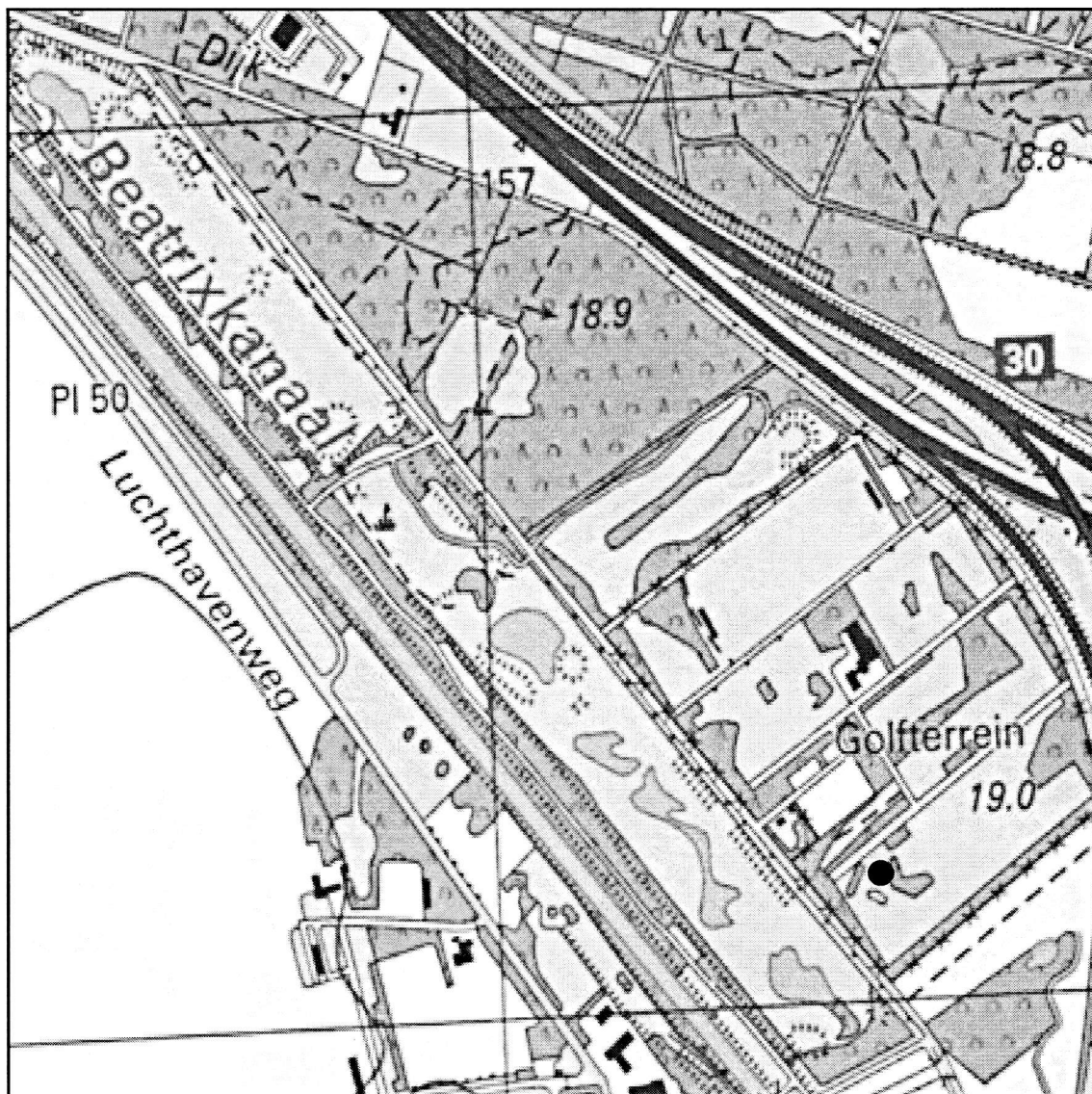
Kaart 41

Vink

n=14

Territoria Broedvogels

Golfbaan Welschap 2004

Kaart 42

Groenling

n=1